

MAGYAR NEMZETI BANK

ÉVES JELENTÉS

2007

ÉVES JELENTÉS

**A Magyar Nemzeti Bank 2007. évről
szóló üzleti jelentése és beszámolója**

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank
Felelős kiadó: Iglódi-Csató Judit
1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

ISSN 1216-6200 (nyomtatott)

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2007. évi üzleti jelentése	5
---	---

1. Elnöki összefoglaló	7
-------------------------------	---

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden	9
--	---

2.1. Az MNB célja, alapfeladatai	9
----------------------------------	---

2.2. Az MNB szervei, vezetői	9
------------------------------	---

2.3. A jegybank szervezete	14
----------------------------	----

2.4. Az MNB kapcsolata a Központi Bankok Európai Rendszerével	14
---	----

3. Beszámoló az MNB 2007. évi tevékenységéről	17
--	----

3.1. Monetáris politika	17
-------------------------	----

3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	20
---	----

3.3. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	22
--	----

3.4. Devizatartalék-kezelés	24
-----------------------------	----

3.5. Készpénzlogisztikai tevékenység	27
--------------------------------------	----

3.6. Statisztikai szolgálat	30
-----------------------------	----

3.7. Előkészületek, gyakorlati feladatok az euro bevezetéséhez	32
--	----

3.8. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők 2007-ben, célok és eredmények	33
--	----

3.9. Az MNB gazdálkodása	33
--------------------------	----

3.10. A KBER-bizottságok bemutatása	39
-------------------------------------	----

3.11. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák 2007-ben	40
--	----

3.12. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	43
--	----

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2007. évi auditált éves beszámolója	45
--	----

1. Auditori jelentés	48
-----------------------------	----

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	50
---	----

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	51
--	----

4. Kiegészítő melléklet	52
--------------------------------	----

4.1. Az MNB számviteli politikája	52
-----------------------------------	----

4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2007. évi mérlegére és eredményére	55
---	----

4.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	56
--	----

4.4. A központi költségvetésnek devizában nyújtott hitelek és azok fedezeti ügyletei	56
4.5. A központi költségvetés forint- és devizabetétei	57
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	58
4.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	58
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	59
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	59
4.10. Egyéb devizakövetelések	60
4.11. Egyéb kötelezettségek	60
4.12. Befektetett eszközök	63
4.13. Céltartalék és értékvesztés	68
4.14. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	68
4.15. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	69
4.16. Saját tőke alakulása	69
4.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	70
4.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	72
4.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői	74
4.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	74
4.21. Egyéb eredmény	74
4.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	75
4.23. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása	76
4.24. A létszám és bérköltség adatainak változása és a vezető tisztségviselők javadalmazása	77

A) rész

**A Magyar Nemzeti Bank
2007. évi üzleti jelentése**

1. Elnöki összefoglaló

2007-ben az inflációs folyamatok kedvezőtlenül alakultak, az éves fogyasztóiár-index 6,4 és 9 százalék között mozgott. Az egy évre visszatekintő infláció a márciusi tetőzést követően egészen októberig csökkenő tendenciát mutatott, majd újra emelkedésnek indult. A Magyar Nemzeti Bank 3 százalékos középtávú célján – és a $\pm 1\%$ -os toleranciahatáron is – egész évben kívül maradó infláció döntően a jegybank hatókörén kívül eső tényezőkkel magyarázható. A költségvetési kiigazító intézkedések részeként megjelenő adó- és szabályozottár-emelések mellett az év második felében az olaj- és élelmiszer-árak gyors ütemű globális növekedése is éreztette hatását.

A Magyar Nemzeti Bank monetáris politikája alakítása során sem a költségvetési kiigazítás, sem a globális eredetű sokkok egyszeri árszintemelő hatására nem kívánt közvetlenül reagálni, ellenben kiemelt figyelmet fordított az inflációs várakozások megemelkedésén keresztül jelentkező esetleges második körös hatások kockázatának ellensúlyozására. A Monetáris Tanács megítélése szerint ugyanakkor a költségvetési kiigazítás kereslet-visszafogó hatása előretételezve csökkentette az inflációs kockázatokat, így a tanács lehetőséget látott az irányadó kamat óvatos csökkentésére. A Monetáris Tanács a fentieket figyelembe véve 2007 során összesen két alkalommal – júniusban és szeptemberben – csökkentette 25-25 bázisponttal a jegybanki alapkamatot. 2007 negyedik negyedévében a globális eredetű sokkok inflációs kockázatokat növelő hatását érzelve, illetve az amerikai másodlagos jelzálogpiacról kiinduló pénzügyi turbulencia következtében megnövekedett befektetői bizonytalansággal számolva, a Monetáris Tanács nem csökkentette tovább a jegybanki alapkamat szintjét.

A monetáris politika eszköztárát az MNB igyekszik úgy alakítani, hogy az minél inkább támogassa a hitelintézetek likviditáskezelését, és ezáltal végső soron hozzájáruljon a bankközi kamatok kamatfolyosón belüli volatilitásának csökkentéséhez. Ennek a törekvésnek a jegyében került sor 2007-ben az MNB-kötvény mint új irányadó eszköz bevezetésére, a jegybanki eszközök állományának publikálására, valamint a kötelező tartalék szankciós rendszerének átalakítására.

2007-ben a jegybanki elemzések szerint a költségvetési politikában bekövetkezett irányváltásnak köszönhetően – az átmeneti tehernövekedés ellenére – mind a reálgazdasági, mind a pénzügyi stabilitás erősödött. A nemzetközi folyamatok oldaláról az amerikai jelzálogpiaci válság hatásai – az alacsony kitettség miatt – közvetlenül ugyan nem érintették a magyar pénzügyi rendszert, de a lehetséges fertőzőési csatornák miatt a kockázatok azonosítása és kommunikációja a bank kiemelt feladata.

A hivatalos devizatartalékok nagysága 2007. év végén az előző év azonos időszakához képest alig változva 16,4 milliárd euro maradt. A tartalékok szintje az első negyedévben, amikor az Államadósság Kezelő Központ egymilliárd euro összegű 10 éves devizakötvényt bocsátott ki, átmenetileg megemelkedett, majd fokozatosan csökkent. Az ÁKK és az MNB adósságkezelési tevékenységéhez kapcsolódó devizapiaci műveletek nettósítva hozzávetőlegesen 100 millió euróval, az Európai Uniótól kapott transferek több mint egymilliárd euróval növelték a tartalékállományt, míg az ezek forintlikviditás-bővítő hatását ellensúlyozni hivatott, előre bejelentett euroeladások több mint félmilliárd eurónyi csökkenést okoztak. Emellett a költségvetési körbe tartozó intézmények megbízásából végrehajtott devizakifizetések nagyságrendileg egymilliárd euróval csökkentették a tartalék nagyságát. A devizatartalékok szerkezetében és minőségében számottevő változás nem történt az előző évekhez képest. A 2007. évi nemzetközi piaci subprime-válság tapasztalatai megerősítették a követett politika helyességét. A tartalékok jelenlegi szintje az optimális tartaléknagyság megállapításához leggyakrabban használt mutatók alapján megfelelőnek mondható.

Az elmúlt évben is növekvő forgalom és csökkenő díjtétel mellett biztonságosan működött a Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer. A jegybanki ellenőrzés eredményeképpen 2007 során erősödött a fizetési és elszámolási forgalmat lebonyolító intézményi kör szabálykövető magatartása, javult a pénzforgalmi adatszolgáltatások minősége. Az egységes euro pénzforgalmi térség (Single Euro Payment Area – SEPA) létrehozásával kapcsolatos hazai felkészülési munka új lendületet vett, az MNB támogatásával és részvételével megalakult a Nemzeti SEPA Bizottság.

A jegybank 2007-ben több fontos változást kezdeményezett a gazdaság magas minőségű és hatékony készpénzellátása érdekében. Ilyen a régi típusú, kevésbé védett 1000 forintos bankjegyek 2007. augusztus 31-i bevonása, valamint az 1 és 2 forintos érmék 2008. márciusi 1-jei bevonásának előkészítése. A jegybank készpénzellátási feladatainak hatékonyabb tétele érdekében módosultak a jegybank üzleti és logisztikai előírásai. A regionális jegybanki készpénzforgalmazás hatékonyságának elemzése alapján, az ország készpénzforgalmának megzavarása nélkül, sor került a jegybank két utolsó, Székesfehérvárott és Debrecenben működő regionális központjának bezárására.

A statisztika területén – a felhasználói igények magasabb szintű kielégítése érdekében – a jegybank bővítette publikációs körét, tovább mélyítette együttműködését a nemzeti statisztikai

kai szolgálatot teljesítő intézményekkel. A fizetésimérleg-statisztika területén, hároméves előkészítés után, 2007-ben fejezte be a közvetlen megkérdezéseken alapuló adatgyűjtés bevezetésére való felkészülést, szorosan együttműködve az érintett gazdasági szereplőkkel. Nemzetgazdasági szinten az új adatgyűjtési rendszer 2008. évi bevezetésével csökkennek a fizetésimérleg-statisztika előállításának költségei.

A jegybank stratégiai céljainak elérését és a jegybanki alapfeladatok ellátását hatékonyan támogatja a pénzügyi kultúra fejlődése, a lakosság – ezen belül különösen a fiatalok – pénzügyi tudatosságának és jártasságának növekedése. 2007-ben a fenti célok elérésében legfontosabb eredmények közé kell sorolni, hogy a Nemzeti Alaptanterv kibővült az általános gazdasági-pénzügyi ismeretekkel, valamint elkészült és 120 ezer végzős középiskolához jutott el a jegybank mindennapi pénzügyekkel foglalkozó tájékoztató kiadványa.

2007-ben a jegybank középtávra szóló fejlődési irányának meghatározása érdekében a bank vezetése kidolgozta az intézmény középtávú stratégiai célkitűzéseit. Ez a dokumentum a következő évekre iránymutatást ad a szervezet eredményes és hatékony működtetéséhez, egyúttal lehetővé teszi a végrehajtás következetes és objektív nyomon követését, értékelését.

A jegybank számára kiemelten fontos emberierőforrás-gazdálkodás területén egy új, munkakör család alapú besorolási rendszer került bevezetésre. Így a bank rugalmasabb és átláthatóbb alapokat teremtett azzal, hogy a munkaköri jellemzők mellett az egyének kompetenciáiban, a banki célokhoz való hozzájárulásukban megmutatkozó különbségek nagyobb hangsúlyt kapnak a besorolási és bérezési döntésekben. A rendszer bevezetésével egyidejűleg bővültek, átláthatóbbá és

tervezhetőbbé váltak a szakértői karrierpályák, mely a remények szerint a jövőben hozzájárul a tehetséges, kiemelkedően teljesítő szakemberek motiválásához, megtartásához.

A Magyar Nemzeti Banknak 2007-ben 16,6 milliárd forint vesztesége képződött, a 2006. évi 14,6 milliárd forint nyereséggel szemben. Az eredmény változása döntően a 2006. évi kiemelkedően magas, devizaárfolyam-változásból származó, 66,4 milliárd forintos nettó nyereség 9 milliárd forintra történt csökkenésével magyarázható. 2007-ben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény az előző évek veszteségeivel szemben 0,3 milliárd forint nyereség volt.

Az MNB működéséhez kapcsolódó gazdálkodási tevékenységet az ésszerű költséghatékonyságra való törekvés jellemezte 2007. évben is, melynek eredményeként az intézmény éves működési költsége nemcsak a tervezett előirányzatnál, hanem az előző évi működési költségénél is alacsonyabb lett. A 2006. évhez képest elért 1,5%-os költségmegtakarítást részben a munkaerő-gazdálkodásban érvényesülő tudatos hatékonyságjavítási intézkedések tették lehetővé, melyek az elmúlt évinél 7,5%-kal alacsonyabb átlaglétszám mellett a személyi jellegű költségek csökkenését eredményezték. A működési hatékonyság növeléséhez jelentős mértékben hozzájárult a szervezeti hierarchiában a vezetési szintek számának csökkentése, a készpénzlogisztikával kapcsolatos tevékenység profiltisztítása, korszerűsítése, valamint központosítása, azaz a debreceni és székesfehérvári regionális emissziós központok bezárása. A megvalósult beruházások volumene, a fejlesztési és beruházási döntéseket támogató módszerek továbbfejlesztésének köszönhetően, szintén csökkent. Az alacsonyabb beruházási volumennel függ össze, hogy az amortizáció mértéke sem érte el az előző évi értéket, ami hozzájárult a banküzemi költségek további csökkenéséhez.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

Működési formája: részvénytársaság

Alapítási ideje: 1924

Tulajdonosa (részvényese): magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

– a feladatai ellátásához szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;

– támogatja a pénzügyi rendszer stabilitását, valamint a pénzügyi rendszer prudenciális felügyeletére vonatkozó politika kialakítását és hatékony vitelét.

A fentiekén túl az MNB más tevékenységet csak elsődleges célja és a felsorolt feladatok teljesítésének veszélyeztetése nélkül – jogszabályban meghatározott felhatalmazás alapján – folytathat.

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPFELADATAI

Az MNB speciális részvénytársaságként működő jogi személy, tevékenységét a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. tv.-ben (a továbbiakban: MNB tv.) meghatározott körben végzi. A Magyar Nemzeti Bank a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja.

A bank elsődleges céljairól, alapvető feladatairól, intézményi, szervezeti, személyi, pénzügyi függetlenségéről, működéséről rendelkező törvény – az Európai Közösséget Létrehozó Szerződés 105. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank csupán e cél veszélyeztetése nélkül – a rendelkezésére álló monetáris politikai eszközökkel – támogatja a kormány gazdaságpolitikájának megvalósulását.

Az árstabilitás megvalósítása (elérése és fenntartása) mellett, illetve annak érdekében a bank a törvényben rögzített alapvető feladatait látja el, így:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- hivatalos deviza- és aranytartalékot képez és kezeli azt;
- a devizatartalék kezelésével és az árfolyampolitika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- kialakítja és szabályozza a belföldi fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszereket, és felvigyázási tevékenysége keretében figyelemmel kíséri azok tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében;

A jegybanki függetlenség jegyében az árstabilitás elérését és fenntartását szolgáló monetáris politikát, az annak érvényesítését szolgáló eszközöket a bank az MNB tv.-ben foglalt keretek között önállóan alakítja ki. Ilyen eszköz egyebek mellett, hogy az MNB a számlavezetési körében betétet fogad el és megfelelő biztosíték ellenében – a törvény szerinti korlátozással – hitelt nyújt; nyílt piaci műveletek és visszavásárlási megállapodások keretében értékpapírokat vásárol, elad és közvetít az azonnali és származtatott piacokon; saját értékpapírokat bocsát ki; árfolyamokat és kamatokat befolyásol és meghatároz; értékpapírokat számítol le (visszszámítol); szabályozza a kötelező tartalékot.

Az MNB számlavezetési tevékenysége törvény által meghatározott alanyi körre korlátozódik. A bank vezeti például a kincstári egységes számlát, az Állami Privatizációs és Vagyongkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság, az Államadósság Kezelő Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság, a hitelintézetek, az elszámolóházak, továbbá az Országos Betétbiztosítási Alap és a Befektetővédelmi Alap pénzforgalmi számláját.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

A Magyar Nemzeti Bank testületeiről az MNB tv. és a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény rendelkezik. Az MNB tekintetében a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény rendelkezéseit az MNB tv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

Az MNB egyszemélyes gazdasági társaságként működik. A magyar államot mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. A 2007. július 3-án hatályba lépett, az MNB tv-t módosító 2007. évi LXXXV. tv. szerint az MNB-ben közgyűlés és igazgatóság nem működik. A módosítás óta a **részvényes** részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a mér-

leg és az eredménykimutatás megállapításáról, a tárgyévi eredményből vagy az eredménytartalékból történő osztalékfizetésről, a törvényes működés biztosítékát jelentő könyvvizsgáló megválasztásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról. A Magyar Nemzeti Bank Éves jelentése tekintetében, mely két részből, az üzleti jelentésből és az éves beszámolóból áll, a részvényes hatásköre elkülönül: az éves beszámoló vonatkozásában a hatáskör jóváhagyásra, az alapfeladatokról szóló üzleti jelentés esetében – a jegybanki függetlenségre tekintettel – az abban foglaltak tudomásulvételére terjed ki.

Az Európai Unió elvárásaival összhangban az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács egyéb tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség további garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNB tv. határozza meg.

Az MNB alapfeladataival, az árfolyamrendszerrel és annak valamennyi jellemzőjével, valamint a hitelintézeteknek szükséghelyzetben történő rendkívüli hitelnyújtással kapcsolatos kérdésekben a Magyar Nemzeti Bank legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**. A fent hivatkozott törvénymódosítás alapján a Monetáris Tanács tagjai az MNB elnöke mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá legfeljebb négy – a köztársasági elnök által hat évre kinevezett – tag. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb hét tagból áll. A Monetáris Tanács létszáma a maximális hét főt mindaddig meghaladhatja, ameddig a fent hivatkozott törvénymódosítás hatálybalépésekor monetáris tanácsai tagsággal rendelkező – az MNB elnökén és alelnökein kívüli – tagok száma nem csökken négy fölé.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – elnökhelyettest választ, aki az elnököt akadályoztatása esetén helyettesíti. 2007-ben a testület Karvalits Ferenc alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A monetáris tanácsai ülésekre állandó meghívottként a tagokon kívül meg kell hívni a kormány képviselőjét, de szavazati jog nélkül, mivel az Európai Unió irányelveivel összhangban a jegybanktörvény kimondja: „Az MNB-t e törvényben meghatározott feladatkörében a kormány nem utasíthatja”.

A **Monetáris Tanács** tagjai a 2007. évben:

- Simor András elnök – a Monetáris Tanács elnöke (2007. március 3-tól),
- Járai Zsigmond elnök – a Monetáris Tanács elnöke (2007. március 2-ig)
- Karvalits Ferenc alelnök, a Monetáris Tanács elnökhelyettese (tag 2007. március 27-től),
- Király Júlia alelnök, a Monetáris Tanács tagja (2007. július 3-tól),

- Auth Henrik alelnök, a Monetáris Tanács elnökhelyettese (tag 2007. július 2-ig),
- Adamecz Péter alelnök, a Monetáris Tanács tagja (2007. július 2-ig),
- Dr. Szapáry György alelnök, a Monetáris Tanács tagja (2007. február 21-ig),
- Dr. Bánfi Tamás, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Bihari Péter, a Monetáris Tanács tagja,
- Bihari Vilmos, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Csáki Csaba, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Hardy Ilona, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Kádár Béla, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Kopits György, a Monetáris Tanács tagja,
- Neményi Judit, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Oblath Gábor, a Monetáris Tanács tagja.

A Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **MNB elnöke** felel. Hatáskörébe tartozik egyebek mellett:

- az alapvető feladatok végrehajtásának irányítása;
- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása;
- az MNB alkalmazottai – ide nem értve a Monetáris Tanácsnak a nem alelnök tagjait – fölötti munkáltatói jogok gyakorlása, kivéve az alelnökök kinevezésével, illetve felmentésével kapcsolatos jogkört;
- minden egyéb, az MNB működésének irányításával összefüggő, a Monetáris Tanács hatáskörébe nem tartozó döntés meghozatala.

A Monetáris Tanács jogállására, hatáskörére, feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNB tv., a bank alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az általa megalkotott ügyrend tartalmazzák.

Az MNB-működés irányításának támogatása, az MNB tv.-ben meghatározott cél- és feladatrendszere megvalósítása érdekében a bankban **szakmai bizottságok** működnek, amelyek feladata az elnök, az alelnökök és az ügyvezető igazgató hatáskörébe tartozó kérdések megtárgyalása, és az azokban való döntéshozatal támogatása.

A **Vezetői bizottság** a bank operatív vezetését támogató konzultatív testület, amely a bank működésének irányításáért felelős elnököt segíti a döntéshozatalban, biztosítva egyben az elnök döntéseinek transzparenciáját.

Az **Implementációs bizottság** feladata, hogy a Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásával kapcsolatos döntési ha-

táskörök gyakorlása során a döntéshozatalt a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

A Pénzügyi rendszert felvigyázó bizottság feladata, hogy a pénzügyi stabilitást – beleértve az intézményrendszer, a pénzügyi piacok, a pénzügyi infrastruktúra működését – érintő jegybanki döntéseket a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

A Beruházási és költséggazdálkodási bizottság feladata, hogy a beruházásokkal és a költséggazdálkodással kapcsolatos döntési jogkörök gyakorlása során a döntéshozatalt a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

Az **ALCO (Eszköz-forrás bizottság)** feladata, hogy a bank mérlegét érintő, devizában végzett tevékenységével kapcsolatos döntési jogkörök gyakorlása során a döntéshozatalt a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

Az **Operatív válságkezelő bizottság** a hitelintézetek válságának felmerüléséhez kapcsolódó döntéshozatalt támogatja, és megtárgyalja a válságszimulációs gyakorlat eredményét, tapasztalatait.

A Magyar Nemzeti Bank ellenőrzését a részvényes által megválasztott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi a Magyar Nemzeti Bank gazdálkodását és a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben foglaltak alapján folytatott, az alapvető feladatok körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy a Magyar Nemzeti Bank a jogszabályoknak, az alapító okiratának és a részvényes határozatainak megfelelően működik-e.

Az MNB **könyvvizsgálójának** a megválasztását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az Állami Számvevőszék elnökének véleményét ki kell kérni.

A **felügyelőbizottság** MNB tv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki a bank alapvető feladataira és azoknak az MNB eredményére gyakorolt hatására. Így a gazdasági társaságokról szóló törvényben előírt jelentését ezen korlátozásoknak megfelelően készíti el.

Az előzőekben hivatkozott törvénymódosítás hatálybalépését megelőzően a felügyelőbizottság tagja az Országgyűlés által

választott elnök, az Országgyűlés által választott további három tag, a pénzügyminiszter képviselője és a pénzügyminiszter által megbízott szakértő volt.

2007. április 3-án lemondott a felügyelőbizottság elnöke, helyette 2007. április 4-től az FB egy tagja, Várhegyi Éva látta el a felügyelőbizottsági elnöki feladatokat.

2007. július 3-án megváltoztak a felügyelőbizottsági tagok számának meghatározására és jelölésére vonatkozó rendelkezések. Ezen időponttól a felügyelőbizottság elnöke és tagjai együttes létszámát a megválasztásukra irányuló eljárás megkezdésének napján az Országgyűlés kormánypárti és ellenzéki képviselőcsoportjai számának figyelembevételével kell megállapítani. A felügyelőbizottság elnökét és a tagok felét a kormánypárti, a tagok másik felét pedig az ellenzéki képviselőcsoportok jelölik, úgy, hogy mindegyik képviselőcsoport legalább egy tagot jelöl.

Az új szabályok szerinti felügyelőbizottsági tagokat az Országgyűlés 2007. december 3-án választotta meg. Ekkortól működik új felügyelőbizottság az MNB-ben.

A tagok megbízatása az Országgyűlés megbízatásának időtartamára szól, és az Országgyűlés megbízatásának megszűnéséig tart. A felügyelőbizottság működése addig tart, amíg az új Országgyűlés az alakuló üléstől számított három hónapon belül az új felügyelőbizottsági tagokat megválasztja. Ha az új Országgyűlés az említett határidőig az új felügyelőbizottsági tagokat nem választja meg, a felügyelőbizottság működése mindaddig tart, amíg az új Országgyűlés a felügyelőbizottsági tagokat megválasztja.

Az MNB felügyelőbizottságának tagjai 2007-ben:

- Akar László (tag és elnök 2007. április 3-ig),
- Dr. Balassa Ákos, elnök (2007. december 3-tól),
- Dr. Várhegyi Éva (tag, megbízott elnök 2007. április 4-től december 3-ig),
- Baranyay László,
- Dr. Csányi Gábor (2007. december 3-tól),
- Dr. Kajdi József,
- Pichler Ferenc (a pénzügyminiszter képviselője 2007. április 12-ig),
- Dr. Szényei Gábor András (2007. december 3-tól),
- Dr. Urbán László (a pénzügyminiszter által megbízott szakértő), és
- Dr. Várfalvi István (a pénzügyminiszter képviselője 2007. április 13-tól).

Az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság tekintetében közös, hogy jegybanki alapfeladatot jelentő tevékenységek ellenőrzésére nem jogosultak.

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

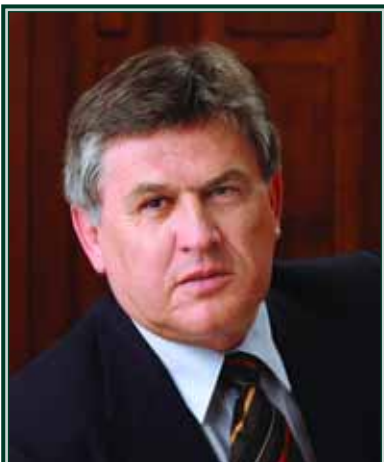
Simor András
elnök,
a Monetáris Tanács elnöke

Karvalits Ferenc
általános hatáskörű alelnök,
a Monetáris Tanács elnökhelyettese

Király Júlia
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Bánfi Tamás

a Monetáris Tanács tagja

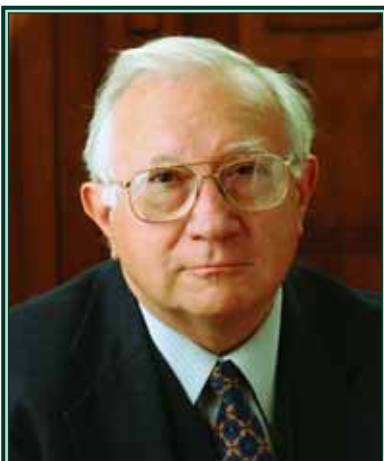
Dr. Bihari Péter

a Monetáris Tanács tagja

Bihari Vilmos

a Monetáris Tanács tagja

Dr. Csáki Csaba

a Monetáris Tanács tagja

Dr. Hardy Ilona

a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kádár Béla

a Monetáris Tanács tagja

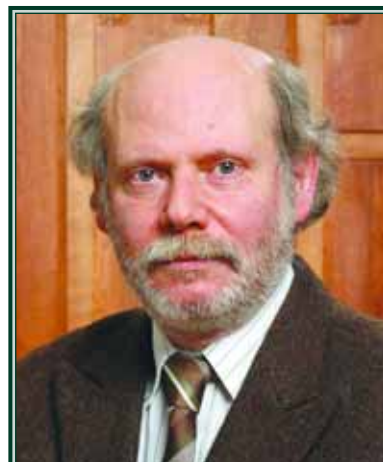
Kopits György

a Monetáris Tanács tagja

Neményi Judit

a Monetáris Tanács tagja

Dr. Oblath Gábor

a Monetáris Tanács tagja

2.3. A JEGYBANK SZERVEZETE

A bank alapvető célja, hogy szakmailag és a működési feltételeket tekintve példamutató legyen és a legkiválóbb jegybankok közé tartozzék. Küldetésének jelmondata: „A Magyar Nemzeti Bank a stabilitásért”. E jelmondat a bank stratégiájának alapja, mely szerint a jegybank legfontosabb feladata biztosítani a gazdaság egészséges fejlődéséhez szükséges stabilitást az árstabilitás, a pénzügyi közvetítőrendszer, a fizetési rendszer és a fizetőeszköz stabilitása terén egyaránt.

A korábban végrehajtott hatékonyságjavító intézkedések nyomán átalakult, illetve a jegybanktörvény 2007. július 3-án hatályba lépett módosítását követően újragondolt szervezeti és irányítási rend – vezetői szándék szerint – e célok eredményes és költséghatékony megvalósítását szolgálja.

2007 első félévében lejárt a bank elnökének (Járai Zsigmond) és három alelnökének (dr. Szapáry György, Adamecz Péter és Auth Henrik) mandátuma. Mivel a módosított jegybanktörvény az alelnökök számát két főben állapította meg, valamint az alelnöki megbízások megszűnése és az új alelnökök kinevezése időben eltért, így az elnök és az alelnökök felügyelete alá tartozó területek meghatározása többször változott.

A szervezetet érintő első jelentős változás 2007. április 12-én következett be, amikor a bank akkor még létezett igazgatósága megszüntette az Általános titkárság szakterületet mint felügyeleti egységet és – feladatköreik átcsoportosításával – két szervezeti egységet is.

A július 3-án hatályba lépett jegybanktörvény-módosítás jelentős szervezeti változásokat is generált azzal, hogy megszüntette az igazgatóságot, annak jogkörét és feladatait az elnökre ruházva.

A módosított jegybanktörvényre tekintettel a bank szervezeti és működési szabályzata is módosult. Július 4-i hatállyal megszűntek az igazgatói szintű vezetést igénylő felügyeleti egységek, szakterületek (Emberi erőforrás és adminisztráció, Banküzemi, Piaci műveletek és statisztika, Közgazdasági és monetáris politikai, Pénzforgalmi és emissziós, Pénzügyi stabilitási és kockázatkezelési szakterületek), így maga az igazgatói irányítási szint is, hasonlóan az önálló tulajdonosi képviselőhöz. A korábban szakterületekbe rendezett szervezeti egységek ettől kezdve közvetlenül az elnökhöz, alelnökhöz, ill. az újonnan létrehozott ügyvezető igazgatói vezetői szinthez tartoznak.

Az új irányítási modell bevezetése mellett – elsősorban a hatékonyságnövelés és az egymáshoz szorosan kapcsolódó tevékenységek azonos szervezeti egységhez rendelése jegyében – az év során több szervezeti egységet érintően is történt válto-

zás a tevékenységi körüket, a belső szervezeti felépítésüket illetően, valamint a már jelzett okok miatt a felügyeletüket tekintve. 2007 volt az az év, amikor egy korábban megkezdett folyamatot lezárva megszűnt a bank két utolsó regionális emissziós központja is.

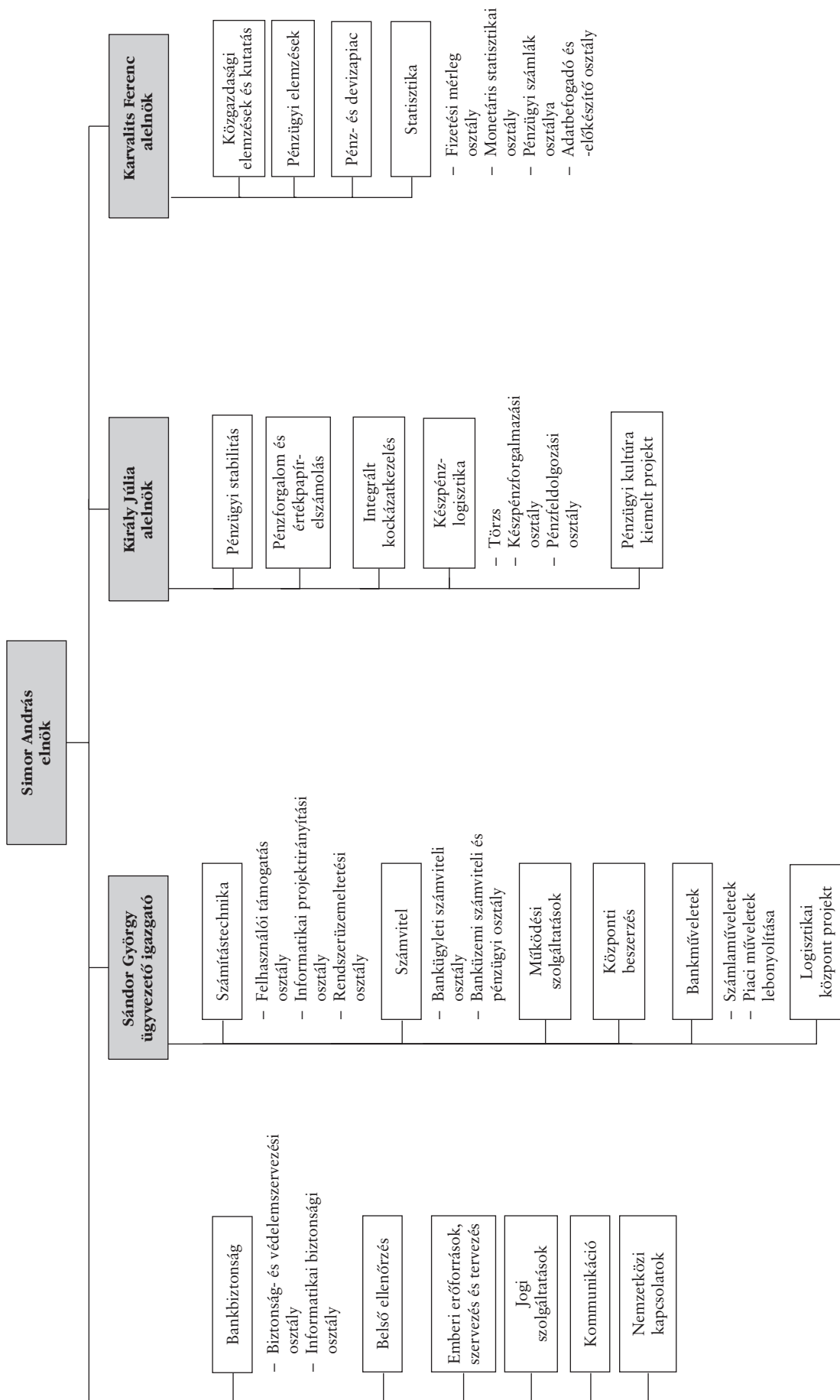
2007. január 1-jén az elnök és a három alelnök felügyelete alatt 7 szakterületbe rendezetten 21 szervezeti egység, ebből 7 szervezeti egységen belül 17 osztály működött, míg 2007. december 31-én az elnök, két alelnök és egy ügyvezető igazgató felügyelete alatt pedig 21 szervezeti egység és ebből 6 szervezeti egységen belül 16 szervezeti alegység.

A szervezeti változások nyomán kialakult, és a feladatok ellátására hivatott munkaszervezet 2007. december 31-i felépítését a 15. oldali szervezeti ábra szemlélteti.

2.4. AZ MNB KAPCSOLATA A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉVEL

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az 1998 júniusában létrehozott, frankfurti székhelyű Európai Központi Bankból és az EU-s tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll. Irányító testületei az Igazgatóság és a Kormányzótanács, mely utóbbi az EKB igazgatóságának tagjaiból, valamint az euroövezeti tagállamok jegybankelnökeiből áll. Az EKB harmadik döntéshozó szerve az Eurorendszer és az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai közötti intézményes kapcsolatot biztosító Általános Tanács. A negyedévente ülésező testület tagja az Európai Központi Bank (EKB) elnöke, alelnöke, valamint az EU összes tagországának első számú jegybanki vezetője. Az Általános Tanács elsődleges feladata az euroövezeti csatlakozás előkészületeivel kapcsolatos tanácsadás, valamint az EU Alapszerződés által megkövetelt konvergenciajelentések elfogadása, és az ERM-II működésének nyomán követése. E tevékenysége keretében értékeli az ERM-II-ben részt vevő euroövezeten kívüli fizetőeszközök és az euro bilaterális árfolyamának fenntarthatóságát, továbbá fórumot biztosít a monetáris és az árfolyam-politika összehangolására, valamint az ERM-II intervenciók és finanszírozási mechanizmusának kezelésére. Az Általános Tanács emellett folyamatosan ellenőrzi, hogy az uniós jegybankok és az EKB betartják-e a költségvetés monetáris finanszírozására, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez történő, privilegizált hozzáféréseire vonatkozó tilalmat, részt vállal az EKB tanácsadói funkciójának betöltésében, illetve a statisztikai adatok gyűjtésében, és ki kell kérni véleményét a számviteli és pénzügyi adatszolgáltatás szabályainak változásával, az EKB tőkejegyzési kulcsának megállapításával kapcsolatos kérdésekben is. Az Általános Tanács mandátuma akkor szűnik majd meg, ha valamennyi tagállam bevezette az eurót.

A MAGYAR NEMZETI BANK MUNKASZERVEZETE

2007. január 1-jétől az EU – és így a KBER – tagállamainak száma Bulgáriával és Romániával 25-ről 27-re, míg az eurót már bevezetett országok száma Szlovéniával 12-ről 13-ra, majd 2008. január 1-jével Ciprus és Málta euroövezeti csatlakozása révén 13-ról 15-re bővült.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is, a tulajdoni arányokat a népességi és GDP-adatok alapján határozzák meg. Az EKB alaptőkéjének 70%-át az euroövezeti jegybankok jegyzik, az alaptőke fennmaradó 30%-a pedig az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai között oszlik meg. Ez utóbbi jegybankoknak tőkerészesedésük 7%-ának befizetésével kell hozzájárulniuk az EKB azon működési költségeihez, melyek a KBER-tagság kapcsán merülnek fel. 2004. május 1.–2006. december 31. között Magyarország 1,3884%-os részesedéssel rendelkezett az EKB-ban. Mivel Magyarország még nem vezette be az eurót, ezen részesedésének 7%-át, összesen 5,4 millió eurót (1,36 milliárd forint) kellett az EKB tőkéjébe befizetnie az EU/KBER-csatlakozás időpontjában (2004. május 1-jén). Bulgária és Románia EU-csatlakozásával Magyarország részesedése az EKB-ban 1,3141%-ra, befizetett tőkéje pedig 5,3 millió euróra (1,34 milliárd forint) csökkent.

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak az ún. KBER-bizottságok, melyek alapvetően döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét, a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adatszolgáltatásig. A nem euroövezeti tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol a KBER egészét érintő és az Általános Tanács kompetenciájába tartozó kérdések szerepelnek napirenden. (A 13 KBER-bizottság, valamint a KBER-bizottságokat támogató további fórumok tevékenységét a 3.10. fejezet mutatja be.) A bizottságok egy évre előre meghatározott ütemterv szerint, átlagosan 4-5 alkalommal üléseznek és tanácskoznak a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről.

Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan vesznek részt ezen bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2007-ben is rendkívül hasznos fóruma volt a szakmai tapasztalatcserének, segítve az Eurorendszerhez való csatlakozási felkészülésünket.

3. Beszámoló az MNB 2007. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

A monetáris politika keretei

A jegybanktörvény az MNB elsődleges céljaként az árstabilitás elérését és fenntartását jelöli meg. A cél elérése érdekében a jegybank az inflációs célkövetés rendszerében határozza meg a monetáris politikát, figyelembe véve a forint euróhoz rögzített ± 15 százalékos árfolyam-ingadozási sávját. A kormány és a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsa a 2007-től kezdődő időszakra folyamatosan érvényben lévő 3 százalékos középtávú inflációs célt tűzött ki. Ez annyiban módosítja a korábbi évek gyakorlatát, hogy a bank célkitűzése nem csupán az év végi inflációra irányul, hanem állandó célként értelmezendő a teljes év folyamán.

2007-ben a Monetáris Tanács létszáma 13-ról 12 főre csökkent. A 2007-ben elfogadott jegybanktörvénnyel összhangban ez a létszám maximum 7, minimum 5 főre csökken. A személyi létszámváltoztatás úgy valósul meg, hogy a tagok mandátumának lejártá után új tanács tag kinevezésére nem kerül sor.

A Monetáris Tanács 2007-ben is az előre meghirdetett ülési rendje szerint tartotta üléseit. Ennek megfelelően csak minden hónap második ülésén hozott döntést a jegybanki alapkamat változtatásáról.

Inflációs folyamatok 2007-ben

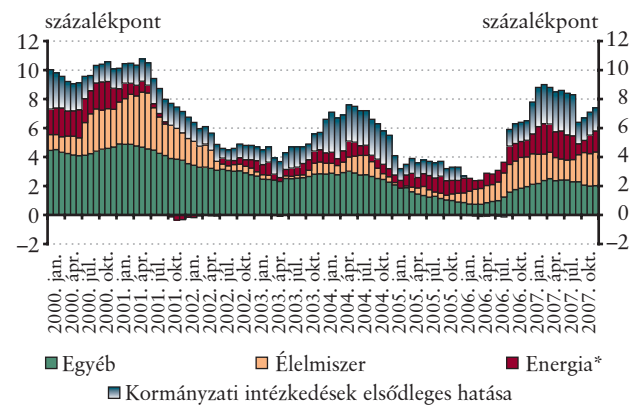
2007 folyamán az éves fogyasztóiár-index a 6,4–9 százalékos sávban mozgott, márciusban tetőzött, és egészen októberig csökkenő tendenciát mutatott. Októbertől az év végéig tartó időszakban azonban folyamatos emelkedés volt megfigyelhető a fogyasztóiár-index változásában. Az éves átlagos infláció az előző évi 3,9 százalékról 8 százalékra emelkedett, míg az éves átlagos maginfláció 2,3 százalékról 5,3 százalékra nőtt.

Az év során tehát az egy évre visszatekintő infláció minden hónapban számottevően meghaladta a kitűzött 3 százalékos inflációs célt, így a Magyar Nemzeti Bank elsődleges célja 2007-ben nem teljesült.

A tényadatok és a jegybanki inflációs cél közötti eltérés döntően a monetáris politika hatáskörén kívül eső sokkokra vezethető vissza, amelyek elsősorban a költségvetési intézkedésekhez, valamint az olaj- és élelmiszerárak alakulásához köthetők. 2006 nyarán a kormány bejelentette megszorító csomagjának részleteit. Ez egyértelművé tette azt is, hogy a költségvetési kiigazításoknak erőteljes inflációgerjesztő hatásuk lesz 2007-ben, főként a jelentős adó-, járulék- és szabályozott ár-emeléseken keresztül. Az infláció felgyorsulásának másik oka a nemzetközi olajárak emelkedése volt, valamint 2007 nyaratól a nyersélelmiszer-árak nagymértékű emelkedése okozott további inflációs növekedést. A felsorolt sokkok hatása nélkül a 2007. évi infláció a középtávú inflációs célt lényegesen kisebb mértékben haladta volna meg.

1. ábra

Az infláció dekompozíciója

* Az energiaárak közvetlen és közvetett – szabályozott árakon keresztül érvényesülő – inflációs hatása.

1. táblázat

A fogyasztóiár-index és komponensei

(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)

	2005	2006 éves átlag	2007	I. n.év	II. n.év	III. n.év	IV. n.év
Maginfláció	2,1	2,3	5,3	5,8	5,8	5,1	4,6
Feldolgozatlan élelmiszerek	4,3	17,8	13,7	16,1	9,3	12,3	17,0
Járműüzemanyag és piaci energia	8,6	7,8	2,2	2,4	0,9	-1,8	7,5
Szabályozott árak	6,1	3,7	14,7	15,3	17,6	15,6	10,1
Fogyasztóiár-index	3,6	3,9	8,0	8,5	8,6	7,7	7,1

Monetáris politika 2007-ben

Mivel a monetáris politika csak késleltetve és áttételesen képes hatni¹ a fogyasztói árak alakulására, a sokkok azonnali, közvetlen inflációs hatását a jegybank rendelkezésére álló eszközeivel nem, vagy csak nemzetgazdaságilag magas költségek árán tudja befolyásolni. Így a modern, inflációs célt követő jegybankok monetáris politikai hatékonyság szempontjából általában egy hosszabb, jellemzően egy és két év közé eső horizontot tekintenek relevánsnak. Az átmeneti, egyszeri árszintemelítő sokkoknak pedig csak az ún. második körös, inflációs várakozásokra gyakorolt hatását próbálják kontrollálni.

A monetáris transzmisszió időigénye miatt a 2007 évi infláció alakulására a jegybank főként 2005–2006 folyamán volt képes hatni. 2005 második felétől 2006 nyaráig nem mutatkozott olyan inflációs kockázati tényező, melyre a monetáris politikanak lépnie kellett volna. Az infláció historikusan alacsony szinten állt, és a kilátások is kedvezően alakultak. Az MNB inflációs előrejelzésének alappályája egészen 2006 augusztusáig 3 százalék körüli fogyasztóiárindex-emelkedéssel számolt a 2007-es évre nézve. A szóban forgó időszakban a fiskális kiigazítás szükségessége jól látszott, de nem állt rendelkezésre megfelelő információ a várható kormányzati intézkedések összetételével, és különösen azok inflációra gyakorolt hatásával kapcsolatban. Így ebben az időszakban a monetáris politika kivárázó álláspontra helyezkedett, hónapról hónapra az alapkamat szinten tartása mellett döntött.

2006 nyarán ismertté váltak a költségvetési megszorító csomag részletei. Számos olyan kormányzati intézkedés vált nyilvánossá, amely a jegybank által korábban felvázolt makrogazdasági, inflációs és költségvetési pályát jelentős mértékben módosította. Ennek következtében az MNB előrejelzésének alappályája a magasabb infláció irányába mozdult el, miközben jelentős és egyértelműen felfelé mutató inflációs kockázatok jelentkeztek a teljes előrejelzési horizonton. Fontos továbbá megemlíteni, hogy ugyanebben az időszakban hazánk kockázati megítélése jelentős mértékben romlott, ami a forint-euro árfolyam számottevő gyengüléshez vezetett. Mindkét tényező arra készítette a Magyar Nemzeti Bankot, hogy a monetáris politika fokozatos szigorításba kezdjen, így 2006-ban 8 százalékra emelkedett a jegybanki alapkamat szintje. A jegybank – ahogyan ezt kommunikációjában többször is kiemelte – nem kívánta a fiskális megszorító intézkedések azonnali hatásait semlegesíteni, tekintettel azok átmeneti jellegére, hanem azokat a várakozásokon keresztül érvényesülő ún. „második körös” hatásokat próbálta ellensúlyozni, amelyek középtávon inflációs kockázatot jelentettek.

2007-ben a magyar monetáris politika alapvető célja az volt, hogy megakadályozza az átmeneti árszintnövelő sokkok átgyűrűzését az inflációs várakozásokba, elkerülve ezzel a tartós inflációs hatások kialakulását. A 2006-ban véghezvitt kamatemelési ciklust követően ugyanis a 2007-es évet is jelentős bizonytalanságok övezték. A kormányzati kereslet-visszafogó intézkedések a külső egyensúly javuláshoz vezettek, egyszerre csökkent a költségvetési hiány és az ország külső finanszírozási igénye, ami kedvezően befolyásolta az ország kockázati megítélését. A költségvetési kiigazítás inflációra gyakorolt kedvezőtlen hatása ugyanakkor dilemma elé állította a magyar monetáris politikát. Az intézkedési csomag ugyanis egyszerre vezetett a gazdaság lassulásához, ami önmagában lehetővé tette volna monetáris politika lazítását, illetve emelkedő inflációhoz, ami viszont a monetáris szigor növelését indokolta. A jegybank megítélése szerint számottevő bizonytalanság övezte a keresletcsökkenés inflációra gyakorolt hatását, az árszintet növelő, egyszeri sokkok inflációs lefutását, valamint az inflációs várakozások alakulását. A versenyszféra béradatainak alakulása tovább növelte az érzékelt bizonytalanságot, ugyanis nem volt megítélhető egyértelműen, hogy a versenyszféra bérinflációjának magas szintje az inflációs várakozások romlásának, vagy pedig a gazdaság kifehéredésének köszönhető. A munkapiaci és adózási szabályok változása ugyanis egyes ágazatokban a statisztikailag kimutatott bérdinamika jelentős növekedéséhez vezetett, ami azonban nem tekinthető valós bérnövekedésnek, csupán a korábban nem adózó jövedelmek munkabéreként történő elszámolásának.

2007 második negyedét követően a Magyar Nemzeti Bank a gazdasági környezet egyértelmű javulását tapasztalta. Becslései alapján a jegybank úgy ítélte meg, hogy a bérinfláció nem elhanyagolható része a gazdaság kifehéredésének hatása, aminek kiszűrésével már nem tapasztalható emelkedés a bérdinamikában. Az inflációs alapfolyamatot megragadó rövidbázisú, szezonálisan igazított maginfláció mérséklődést mutatott az év első felében. A felsorolt tényezők összességében csökkentették a magas szinten beragadó inflációs várakozások kockázatát, és júniusban a Monetáris Tanács az alapkamat hét hónapja változatlan szintjének 25 bázispontos csökkentése mellett döntött.

2007 augusztusában azonban újabb, döntően globális eredetű sokkok érték a magyar gazdaságot, és ezek az év végéig meghatározók maradtak. Az élelmiszerárak és az olajár gyors emelkedése rontotta az inflációs kilátásokat, és erősítette a felfelé mutató kockázatokat.

Az amerikai másodlagos jelzálogpiacról kiinduló pénzügyi turbulencia közvetett módon, a forint elvárt kockázati prémi-

¹ Lásd Várpalotai, V. (2005): Az inflációs célkövetés optimális horizontja Magyarországon, MNB-tanulmányok, 45, illetve Vonnák B. (szerk., 2006): A magyar monetáris transzmissziós mechanizmus, MNB Füzetek, 2007/3.

umára gyakorolt hatásán keresztül, a forint-euro árfolyam gyengüléséhez vezetett. Ugyanakkor a magyar bankrendszer az amerikai jelzálogpiaccal szemben nem rendelkezik közvetlen kitettséggel, így a tőkepiaci zavar rövid távon érdemben nem befolyásolta a hazai piacokat, számottevő likviditási problémák nem jelentkeztek. A későbbiekben ugyanakkor globális értelemben vett növekedési kockázatot jelenthet, ha az amerikai és európai bankok jelentős veszteségekkel szembesülve nagymértékben csökkentik kockázatvállalási hajlandóságukat, és szigorítják hitelezési feltételeiket. Egy nemzetközi lassulás a hazai gazdasági növekedést is visszavetheti, ugyanakkor mérsékelheti a globális inflációs nyomást is. A novemberi inflációs jelentés már a globális konjunkturális és inflációs hatásokat is kiemelte, mint fontos alternatív, kockázati forgatókönyvet.

Az újonnan beérkező sokkokra tekintettel a Monetáris Tanács kommunikációjában kifejezésre juttatta, hogy lát lehetőséget további kamatsökkentésre, azonban a megnövekedett bizonytalanság fokozott óvatosságot indokolt a monetáris politikai döntésekben. Így az év hátralévő részében a tanács már csak egy alkalommal, szeptemberben csökkentette 25 bázisponttal a jegybanki alapkamat szintjét. Fontos megjegyezni, hogy a kamatsökkentések ellenére 2007-ben a jegybanki alapkamat szintje folyamatosan meghaladta a piaci szereplők korábban beárzott várakozásait.

2007 novemberi előrejelzésében a Magyar Nemzeti Bank erősödő inflációs kockázatokkal, és egyúttal a növekedési kilátások kedvezőtlenebb alakulásával számolt. A nyersélelmiszerárak, illetve később a feldolgozottélelmiszerárak markáns emelkedése a vártnál tartósabb jelenségnek bizonyult. A kedvezőtlen sokkok olyan monetáris politikai környezetet teremtettek, melyben a hangsúly a második körös inflációs hatások elhárítására, a várakozásokon keresztül érvényesülő inflációs kockázatok ellensúlyozására helyeződött. Mindezzel összhangban az alapkamat novemberi és decemberi szinten tartása, valamint a döntések kommunikációja is jelezte, hogy a Monetáris Tanács helyzetértékelése változott. A Monetáris Tanács egyértelművé tette, hogy további alapkamat-csökkentésekre akkor nyílhat lehetőség, ha a várakozásokon keresztülli inflációs hatások veszélye csökken, illetve ha a nemzetközi pénzügyi és tőkepiaci környezet javulása figyelhető meg.

Az MNB-kötvény bevezetése

2007 januárjában az MNB új irányadó eszközt vezetett be. A kéthetes betétet felváltó MNB-kötvény heti rendszerességgel kibocsátott, kéthetes lejáratú, dematerializált értékpapír, melynek kibocsátáskori hozama megegyezik a mindenkor érvényes jegybanki alapkamattal.

Az új eszköz bevezetése monetáris politikai szempontból nem jelentett változást a kéthetes lejáratú betéthez képest, így az

irányadó kamat szintje, valamint az irányadó eszköz futamideje sem változott. A technikai lebonyolítás feltételei ugyanakkor részben módosultak, amihez a hitelintézetek jól alkalmazkodtak, így az első alkalomtól kezdve zökkenőmentes volt az értékpapír kibocsátása és értékesítése.

Az előzetes várakozásoknak megfelelően a kötvény bevezetése hozzájárul a hitelintézetek hatékonyabb likviditáskezeléséhez, ami amellet, hogy biztonságosabbá teszi a fizetési rendszerek működését, kedvező hatással van a kamattranszmissziós mechanizmus működésére is.

Az év első nyolc hónapjában a kötvényekkel a másodpiacon a lejárat előtti harmadik napig lehetett kereskedni, majd a KELER Zrt. augusztus 31-én végrehajtott informatikai verzióváltását követően a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok esetében a kifizetési fordulónap a korábbi lejárat előtti harmadik napról a második napra módosult. Így szeptembertől a szerdai lejárat napot megelőzően hétfőn is lehetőség van a másodpiaci kereskedésre. Ennek megfelelően az MNB-kötvény jegybanki fedezetként való elfogadása is a lejáratot megelőző csütörtökről péntekre módosult.

A jegybanki eszközök állományának publikálása

Az MNB 2007. október 2-ától kezdődően napi rendszerességgel közzéteszi a jegybanki partnerek által az előző MNB-munkanapon igénybe vett egynapos jegybanki betétek és egynapos jegybanki fedezett hitelek aggregált, nettó összegét.

A lépéstől az MNB azt várja, hogy a piaci szereplők a jegybanki eszközök állományának ismeretében az eddigieknél pontosabb likviditási prognózist képesek készíteni, ami hozzájárul a jegybanki rendelkezésre állás igénybevételének csökkenéséhez, és ezáltal a bankközi kamatok kamatfolyosón belüli ki-sebb volatilitásához.

Változások a kötelező tartalék szankciós rendszerében

2007. november 13-án az MNB bejelentette, hogy 2008. január 1-jétől módosul a kötelező tartalékolás rendszere. A változtatások elsődleges célja a kötelező tartalékolás szankciós rendszerének szimmetrikussá tétele volt. Ennek érdekében 2008-tól kezdődően az alul- és túltartalékolás költsége azonos, a büntetőkamat mértéke megegyezik a jegybanki alapkamattal.

A kötelező tartalékolás szankciós rendszere ezen túlmenően tovább egyszerűsödik, mivel alultartalékolás esetén az MNB a kamatmentes számlán történő elkülönítés eddigi gyakorlata helyett 2008-tól a büntető kamat alapján meghatározott egyszeri terheléssel szankcionálja az alultartalékolást.

A változtatások célja, hogy a kötelező tartalék szankciós rendszerének szimmetrikussá és egyszerűbbé válásával párhuzamosan a hitelintézetek tartalékkezelési magatartása is szimmetrikusabbá váljon, s ezáltal hatékonyabb legyen a hitelintézetek likviditáskezelése. Mindez végső soron szintén a bankközi kamatok kamatfolyosón belüli volatilitásának csökkenését támogatja.

Az állami devizaforrás-bevonás piacra vezetése

Az elmúlt évekhez hasonlóan, a költségvetés devizaeszközeit a 2007-es év folyamán is az MNB váltotta át forintra. A múltban kialakult gyakorlatnak megfelelően az MNB a kormányzati devizakonverzió likviditási hatásainak semlegesítése érdekében az állami devizaforrás-bevonás egy részét a devizapiacra értékesítette.

A költségvetés devizafinanszírozása 2007-ben 1,3 milliárd euro értékű MNB-nél történő nettó devizaátváltást jelentett, amelyet az európai uniós transzferek további, mintegy 1,4 milliárd euro nettó konverzióval növeltek. Az MNB ennek a hozzávetőlegesen 2,7 milliárd euro devizakonverzióknak egy részét a devizatartalékok szintjének növelésére fordította, másik részét a likviditásfelesleg csökkentése érdekében – a 2004-ben kialakított gyakorlatnak megfelelően – a devizapiacra jelenítette meg. Mivel az MNB továbbra sem kívánja befolyásolni a forint árfolyamának alakulását, ezért az eladásokra az év során sok részletben, kis tételekben, árelfogadó módon került sor a bankközi devizapiacra, a piaci helyzet és az OTC-piaci szokványok figyelembevételével. Az ügyletek lehetséges partnerei az MNB-nél devizapiaci limittel rendelkező hazai és külföldi hitelintézetek voltak.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

A Magyar Nemzeti Bank a pénzügyi stabilitásért vállalt felelősségéből adódóan 2007-ben is aktívan részt vett a pénzügyi közvetítő rendszer elemzésében, a kockázatok feltárásában és széleskörű kommunikációjában. E feladatkörén belül az MNB 2007-ben kiemelt figyelmet fordított a nemzetközi pénzpiaci folyamatok magyarországi hatásainak felmérésére, és a lehetséges kockázatok azonosítására.

A Magyar Nemzeti Bank 2007. április 10-én publikálta a „Jelentés a pénzügyi stabilitásról” című kiadványt. A jelentés részletesen foglalkozott a pénzügyi közvetítő rendszer külső környezetében, valamint belső működésében megjelenő kockázatok bekövetkezésének valószínűségével és mértékével. A külső környezet tekintetében a jelentés hangsúlyozta, hogy a költségvetési politikában bekövetkezett irányváltásnak köszönhetően mind a reálgazdasági, mind a pénzügyi stabilitás erősödött. A megváltozott makrogazdasági környezet azon-

ban átmenetileg többletterhet ró a gazdaság szereplőire, és ezáltal új kockázatokkal szembesíti a hazai pénzügyi közvetítőrendszert. A jelentés ebből a szemszögből elsősorban a pénzügyi intézmények legfőbb adóseit: a háztartások és a vállalatok hitelkeresletét és hitelkockázatát vizsgálta. A pénzügyi közvetítőrendszer szereplőinek működésére jellemző, hogy a jövedelmezőség hosszú távú fenntartására törekednek, s emiatt növekszik körükben a hitelkínálati nyomás, a külföldre történő terjeszkedés, valamint a bankcsoporton belüli kapcsolatok kihasználása. A kiadvány ezen tényezők rövid és hosszú távú előnyeire, valamint kockázataira fókuszált. A kiadvány megjelenését követően az MNB nyilvános szakértői fórumot rendezett a kiadványról, ahol felkért hozzászólók mondták el a véleményüket kereskedelmi banki szemszögből.

2007 második feléve a pénzügyi stabilitás szempontjából világszerte kihívást jelentett mind a pénzügyi intézményrendszer, mind az egyes jegybankok és felügyeleti hatóságok számára. Az amerikai jelzálogpiaci válság tovagyűrűző hatásai következtében több piacon lépett fel likviditási probléma, és az általános bizalmi válság a hozamok emelkedésében és az árfolyamok jelentősebb ingadozásában csapódott le. Az MNB kiemelt figyelmet fordított a nemzetközi tendenciák magyarországi hatásainak felmérésére, és a lehetséges kockázatok azonosítására.

A válság végső soron az USA-ban az évtized első felében jelentősen fellazult hitelezési sztenderdekre vezethető vissza, amelyeknek köszönhetően egyre többen jutottak hitelhez 10 százaléknál kisebb önerővel, megfelelő jövedelemigazolás nélkül, vagy a kezdeti időszakban alacsony törlesztési terhet biztosító konstrukciók keretében. Az ún. subprime jelzáloghitelek gyors expanzióját gerjesztette a globálisan magas kockázati étvág, a befektetők magasabb hozamú eszközök iránti erős kereslete is, amelyhez a piac úgy alkalmazkodott, hogy az eszközfedezetű értékpapírok (ABS) és a strukturált termékek (CDO) mögötti – hagyományosan jó minőségű – lakáscélú jelzálog-portfóliók között az új kibocsátású papíroknál egyre nagyobb arányban jelentek meg a nem első rangú adósoknak nyújtott subprime hitelek. A kockázatos hitelek újracsomagolása során kibocsátott értékpapírok révén a piac különböző kockázati étvágú – elsősorban intézményi – befektetői csoportok felé terítette a subprime jelzáloghoz kapcsolódó hitelkockázatokat.

A subprime jelzálogpiac problémái, a kockázatok félreárazása az amerikai lakáspiac 2006-ban kezdődő visszaesése nyomán kezdett felszínre kerülni. A jelzáloghitelekhez kapcsolódó eszközfedezetű értékpapírok és strukturált hiteltermékek ára a kereslet zuhanása és a kényszerértékesítések nyomán számottevően csökkent, másodpiacuk pedig gyakorlatilag eltűnt. A tetemes veszteségelírások mellett a további potenciális veszteségek csökkenése érdekében a bankok erőteljesen visszafog-

ták tőkeáttételes ügyfeleik – közöttük az általánossá váló bizalmi válság miatt más bankok – finanszírozását. A banki források hirtelen elapadása esetenként a piacok kiszáradását eredményezte, és más piacokra is áttért.

A subprime válság, a kockázati étvágy általános és jelentős csökkenésén keresztül, egyéb hitelpiacokon is a kockázatok újraárazását eredményezte. Az első veszteségviselő pozíciókba befektető, nem kellően transzparens pénzügyi intézmények (elsősorban a hedge fundok és a kockázatitőke-alapok) veszteségei és finanszírozási problémái tömeges eszközadáásokat generáltak, tovább növelve a piacok volatilitását és a likviditási feszültségeket, amelyek áttértek a jó minőségű termékek piacaira is. Ezek a folyamatok olyan körülmények között mentek végbe, amikor a pénzügyi piacok átláthatósága is korlátozott mértékű, ami jelentősen akadályozza a kockázatok megfelelő árazását és a subprime-hoz kapcsolódó közvetlen és áttételes hitelpiaci kitétségek, illetve veszteségek pénzügyi rendszeren belüli eloszlásának felmérését.

A subprime jelzálogpiaci válság által okozott kockázatok növekedése Magyarországon egyelőre mérsékeltnak tekinthető. Noha a válság áttért az európai bankrendszerre is, ennek ellenére a hazai pénzügyi rendszer működésére eddig korlátozott hatást gyakorolt. A nagyfokú bizonytalanság miatt a nemzetközi pénzügyi piacok változékonysága azonban a jövőben is fennmaradhat. Az elmúlt évekre jellemző globális likviditáshiány jelentős csökkenésére kell közép- és hosszabb távon számítani, ami a hazai bankrendszert a finanszírozási költségek emelkedése mellett elsősorban a külföldi források hozzáférhetőségének szűkítésén, az anyabanki kockázatkörülés erősödésén és a hitelezési feltételek szigorításán nyomán a leánybankok hitelezési limitjeinek csökkentésén keresztül érintheti érzékenyen. Bár megfigyelhető a hazai bankok gyakorlatában, hogy az egyre élesedő verseny kihívásaira egyes hitelezési feltételek lazításával próbálnak felelni, Magyarországon a jelenlegi kondíciók alapján a közeljövőben nem valószínűsíthető egy lokális, belső okokra visszavezethető hitelszűke. A magyar jegybank továbbra is folyamatosan figyelemmel kíséri a piaci folyamatokat, a fertőzés csatornáit, valamint feltárja a lehetséges kockázatokat, illetve azok hatását a hazai pénzügyi rendszer stabilitására.

Pénzügyi Stabilitási Bizottság negyedéves ülésein az MNB képviselői folyamatos tájékoztatást adtak a társhatóságoknak a pénzügyi rendszert érintő fontosabb kockázatokról. A második félévben jelentős szerepet vállalt az MNB az amerikai jelzálogpiaci válság tanulságainak kommunikálásában. Emellett az MNB felhívta a figyelmet a Magyarországon beinduló japán jen alapú hitelezés kockázataira. A jenhitelezéssel kapcsolatban a résztvevők egyhangúlag úgy ítélték meg, hogy az új devizanemben való hitelezés fölveti a rendszerszintű kockázatok esetleges növekedésé-

nek veszélyét, ezért szükségesnek tartották a helyzet részletesebb vizsgálatát.

A nemzetközi fórumokon történő részvétellel az MNB aktív szerepet vállalt az EKB pénzügyi stabilitási célú munkacsoportjainak munkájában. Ennek keretében az MNB adatszolgáltatással és véleményezéssel támogatta a „EU banking structures”, az „EU banking sector stability” című, továbbá a „Financial stability review” című kiadványok elkészülését. Az MNB részt vett az IMF Magyarországra vonatkozó pénzügyi stabilitási mutatóinak összeállításában.

Az MNB és a PSZÁF részvételével – a PM megfigyelői státusa mellett – 2005-ben megtartott első szimulációs gyakorlatot követően két év elteltével, 2007. február 21-én második alkalommal került sor a hatóságok együttműködését krízisszituációban tesztelő szimulációs gyakorlat megtartására, amelyben az MNB és a PSZÁF mellett a PM is aktív szereplőként vett részt. Ebben a gyakorlatban a három szervezet válság esetén történő információmegosztásának és együttműködésének tesztelése mellett kiemelt hangsúlyt kapott a hatóságok külső kommunikációjának, továbbá a PM bevonásával történő válságmegoldási lehetőségeknek a tesztelése. A gyakorlatot mindhárom szervezet felső vezetői sikeresnek és hasznosnak minősítették. A szimulációs gyakorlat – céljának megfelelően – rávilágított mindazon területekre, amelyeknél az együttműködés hatékonyságának további javítására van szükség.

A pénzügyi stabilitás támogatásának fontos eleme a megfelelő működési környezet kialakítása, melyben kiemelt szerep hárul a pénzügyi szabályozásra. Az MNB szabályozáspolitikája keretében 2007-ben folytatódott az új európai tőkekövetelmény-direktíva (CRD) hazai jogszabályi implementációját jelentő jogszabálytervezetek véleményezése. Az MNB részt vett a befektetési szolgáltatási tevékenységekre vonatkozó uniós irányelv implementációs munkáiban, véleményezte az új Polgári törvénykönyv koncepcióját, és aktív szerepet vállalt az Államreform Bizottság Nyugdíjmunkacsoportjában.

A pénzügyi kultúra fejlesztése

Nemzetközi tendenciákhoz hasonlóan Magyarországon is folyamatosan növekszik a háztartások eladósodottsága. A tapasztalatok és a felmérések azt mutatják, hogy a magyar háztartások nem rendelkeznek megfelelő pénzügyi jártassággal: nem tudják megítélni saját kockázatviselő képességüket, illetve azt, hogy egyes pénzügyi szolgáltatások milyen előnyökkel és kockázatokkal járhatnak. Ennek következtében vagy túlzott mértékű kockázatot vállalnak (pl. hosszú távú, devizában történő eladósodottság) vagy – éppen ellenkezőleg – tartózkodnak a tradicionális, alacsony kockázatú befektetési formáknál bonyolultabb befektetési termékektől és szolgáltatásoktól. A nemzetközi tapasztalatok szerint a háztartások alacsony

pénzügyi kultúrája egyrészt hátrányosan befolyásolja a lakossági pénzügyi szolgáltatások piacának fejlődését, másrészt az ügyfelek túlzott és nem kellően átgondolt kockázatvállalása következtében, a banki hitelportfólió romlásán keresztül, veszélyeztetheti a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitását is.

Ezzel szemben a tájékozott, felkészült, szolgáltatót és terméket tudatosan választó ügyfél a pénzügyi szereplőket nagyobb versenyre készíti, a nagyobb verseny pedig ösztönzőleg hat a pénzügyi szektor innovációs tevékenységére és hatékonyabb működésére. Jól működő, hatékony képzési, felvilágosító programokkal tehát jóléti többlet lehetőségek használhatók ki. A központi bankok számos országban a jegybanki alapfeladatokhoz szervesen kapcsolódó feladatuknak tekintik a lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztését, és aktív szerepet vállalnak benne.

A Magyar Nemzeti Bank 2006-ban indította el a pénzügyi kultúrát fejlesztő kezdeményezését, majd 2007-ben a fő prioritású intézményi célok között is megjelent az általános pénzügyi kultúra fejlesztésének szakmai támogatása. Az MNB kiemelt stratégiai céljai eléréséhez (árstabilitás megőrzése, pénzügyi stabilitás támogatása, korszerű fizetési módok használatának ösztönzése stb.) ugyanis a szűk szakmai célcsoportokon kívül indokolttá vált a szélesebb lakossági rétegek felé történő nyitás. A jegybank vezetése ezért 2007 októberében önálló pénzügyi kultúra projektet hozott létre a pénzügyi kultúra fejlesztését célzó tevékenységek megerősítése, integrálása, valamint a szakmai programok egységes kialakítása és végrehajtása érdekében.

A pénzügyi kultúra fejlesztése területén 2007-ben a legfontosabb eredmény a „A pénz beszél – Te is érted?” című kiadvány elkészítése volt, melyet az Európai Bizottság felmérése is kiemelt figyelmet érdemlő kezdeményezésként azonosított. A 120 ezer végzős középiskolásnak eljuttatott tájékoztató füzet közérthető formában és tömören nyújt információkat azokról a pénzügyi termékekről és szolgáltatásokról, amelyekkel a munkába álló vagy a felsőoktatásban továbbtanuló fiatalok szükségképpen kapcsolatba kerülnek. A kiadványt az Oktatási és Kulturális Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, a Diákhitel Központ és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete is támogatta. A tájékoztató füzetet a jegybank a pénzügyi ismeretek oktatásának általánossá válásáig minden évben el kívánja juttatni a fiatalokhoz.

A 2007-es év további fontos sikere volt, hogy a jegybank, valamint több, a témában érdekelt hatóság és szervezet közös kezdeményezésére a Nemzeti Alaptanterv a 2007. évi felülvizsgálat során kibővült az általános gazdasági-pénzügyi ismeretek kompetenciakörrel. A pénzügyi képzés általánossá válásához, és a mindennapokhoz szükséges gazdasági-pénzügyi ismeretek széles körű elterjedéséhez azonban további fontos lé-

pésekre van szükség, amelyekben a jegybank a jövőben is aktív támogató szerepet kíván vállalni.

Jegybanki kezdeményezésre a pénzügyi kultúra fejlesztésében érdekelt állami, nonprofit és civil szervezetek tevékenységének összehangolása érdekében negyedéves rendszerességgű konzultációs fórum került kialakításra, amely jó kiindulópontot jelent az érdekelt intézmények közötti további szorosabb együttműködési formák kidolgozásához.

3.3. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

Az MNB a fizetési és értékpapírelszámolási rendszerekben többféle szerepet lát el. Szolgáltatóként vezeti a hitelintézetek számláit, amelyeken a bankközi ügyletekből származó fizetések véglegesen teljesítésre kerülnek. Működteti a Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszert (VIBER). Résztulajdonosa a GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.-nek (GIRO Zrt.) és a Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.-nek (KELER Zrt.). Résztvevője mindhárom elszámolási rendszernek. Mint felvigyázó, az elszámolási infrastruktúra egészét tekintve szabályozó, engedélyező, ellenőrző szerepet tölt be. A piaci verseny szempontjából semleges partnerként, a bankközi együttműködés katalizátoraként az érintettek együttes döntését igénylő infrastruktúrafejlesztés elősegítője. Az elmúlt év folyamán fizetési rendszer működtetői, felvigyázó-ellenőrzői és katalizatori szerepkörében folytatott tevékenysége volt kiemelten fontos.

A VIBER működése és fejlesztése

A VIBER tagjainak száma 2007-ben 42 volt, négy taggal több, mint az előző év végén. A Bankközi Klíring Rendszer (BKR) és a VIBER együttesen 984,1 billió (ezermilliárd) forint értékű forgalmának 92,5%-át a VIBER-ben számolták el, míg a forgalom volumenéből a BKR részesedett nagyobb mértékben (99,5%). A két rendszer együttes elszámolási forgalma az évre előrejelzett GDP-adat 38,6-szorosát teszi ki, valamivel meghaladva a 2006-os mutató 37,6-es értékét.

A VIBER-ben az év folyamán lebonyolított 892,4 ezer db fizetési művelet értéke 910,6 billió (ezermilliárd) forint volt. A forgalom értéke 16,8%-kal, míg a tételszám 10,6%-kal emelkedett az előző évhez képest. 2007-ben az átlagos tétel nagyság 1020,5 millió forint volt, 5,6%-kal magasabb az előző évi átlagnál. A napi átlagos tételszám 3555 db, az átlagos napi forgalom pedig 3628 milliárd forint volt. A tételszám szerint a legmagasabb napi forgalmat, 6151 műveletet 2007. március 30-án számolták el, a forgalom csúcserékét 2007. március 21-én érte el 7598 milliárd forinttal.

Nemzetközi összehasonlításban a VIBER résztvevőinek fizetési forgalom lebonyolításához rendelkezésére álló likviditása

továbbra is magasnak mondható. A bankok által képzett napközi hitelkeret (amit az MNB biztosít a fizetések lebonyolítása céljából zároltatott értékpapírok fedezete mellett a bankszámla-egyenleg kiegészítésére) átlagos napi állománya 2007-ben 537,8 milliárd forint volt, ami 36%-kal magasabb a tavalyi adatnál. Az előző évhez képest a bankok összesített napi átlagos bankszámla-állománya 10,2%-kal nőtt és elérte az 591,3 milliárd forintot. A pénzforgalom lebonyolítására szolgáló – e két forrásból származó – likviditás napi átlagban 3924 milliárd forint összegű VIBER és BKR együttes forgalom elszámolását tette lehetővé, ez az érték 12,4%-kal meghaladja az előző évi napi forgalmat. Az átlagos napi forgalom a napi likviditás 3,5-szörösét tette ki az év folyamán, szemben a megelőző év 3,7-szeres átlagával.

A VIBER rendelkezésre állása 2007-ben 99,43% volt, amely az előző év szintjénél és a nemzetközi elvárási szintnél alacsonyabb. A kiesett üzemidő 13 óra volt. Egyszer fordult elő két órát meghaladó kiesés, melynek hossza három és fél óra volt. Az MNB kiemelt feladatának tartja, hogy a VIBER rendelkezésre állását és stabilitását javítsa, annak érdekében, hogy a rendelkezésre állási mutatók tekintetében teljesítse, sőt meghaladja a nemzetközi elvárásoknak megfelelő szintet.

Az MNB évente felülvizsgálja a pénzforgalmi szolgáltatás díjait. 2007-ben a megállapított VIBER-tételdíj a 2006-os díjhoz képest tovább – 350 forintra – csökkent; folytatva a VIBER-díjak évek óta tartó csökkenő trendjét. A tételdíjon felül egyéb rendszerrel kapcsolatos költség nem terheli a VIBER tagjait.

Az MNB is végrehajtotta azt – az egyébként a VIBER minden egyes közvetlen tagját egyenként is érintő fejlesztést – az átállást a kétoldalú kulcscseréről a nyilvános kulcsú hitelesítésre (Public Key Infrastructure – PKI), amely a SWIFTNet átállás második szakaszában 2007. április 30-ig volt esedékes.

A hosszú időn át alkalmazott, az üzenetek titkosítását és elektronikus aláírását biztosító, a kétoldalú kulcscserét kiváltó nyilvános kulcsú hitelesítés és az azon alapuló – célját tekintve a nem kívánt üzenetforgalmat kiszűrő – alkalmazás bevezetésének technikai feltételeit – vállalásának megfelelően – valósította meg az MNB, illetve a hazai felhasználói közösség többi tagja is. E fejlesztéseknek köszönhetően tovább nőtt az üzenetforgalom biztonsága és hatékonysága.

Pénzforgalmi jegybanki ellenőrzési tevékenység

A jegybanki ellenőrzés során szerzett tapasztalatokat a bank felhasználja a fizetési és elszámolási rendszerek felvigyázásában, fejlesztésében, a pénzforgalmi szabályozásban, a pénzforgalmi adatgyűjtés fejlesztésében, továbbá a pénzmossás és

terrorizmus finanszírozásának megakadályozását szolgáló jegybanki feladatok ellátásában.

A különböző intézmények – hitelintézetek, pénzfeldolgozó vállalkozások, elszámolóházak és két, jelentős pénzforgalmi közvetítőtevékenységet végző intézmény – helyszíni ellenőrzése során feltárt hibák kijavítására a jegybank összesen 39 feladat végrehajtását írta elő, amelyek teljesítését folyamatosan nyomon követte. A beszámolási időszakban egy pénzfeldolgozó kivételével – ahol utóvizsgálat lefolytatása lesz indokolt – a vizsgált intézmények az előírt intézkedéseket határidőre teljesítették. Több vizsgálat esetében az intézkedések megvalósításának határideje 2008. évben lesz esedékes.

Az ellenőrzések tapasztalata a következőkben foglalható össze: a hitelintézetek a nagy tömegű fizetési megbízások többségét a jegybanki előírások betartásával végezték, azonban minden vizsgált hitelintézetnél a jegybanki ellenőrzés feltárt olyan jelentős szabálysértéseket, amelyek hatással voltak a fizetési forgalom kiszámíthatóságára, biztonságára. A szabálysértések egy része a már korábban érvényben lévő pénzforgalmi előírásokat is érintette. Az elmúlt évben hatályba lépett a pénzforgalom lebonyolításáról szóló MNB-rendelet, amely a korábbi pénzforgalmi szabályozáshoz képest lényegesen újabb előírásokat tartalmaz. Az ellenőrzések tapasztalata alapján megállapítható volt, hogy az új előírások maradéktalan betartásának a hitelintézetek egy része nem tett eleget.

A pénzforgalmi adatszolgáltatások minősége továbbra sem volt megfelelő, minden vizsgált intézmény adatszolgáltatásában tapasztalható volt jelentős torzításokat okozó hiba. A feltárt hibák többsége az országos összesített adatokban is okozott jelentős eltéréseket.

A pénzfeldolgozó vállalkozások többségénél mind a pénzmossás megelőzése területén – az ügyfél-azonosításnál –, mind a szakmai tevékenységet befolyásoló tárgyi és személyi feltételeknél voltak – esetenként a belső szabályozást is érintő – hiányosságok. A készpénz újra forgalomba hozatalánál volt olyan ellenőri tapasztalat, hogy a feltehetően hamis bankjegyeket az ezért felelős banki alkalmazottak nem megfelelően kezelték.

Bankközi együttműködés

Fizetési Rendszer Tanács ülései

A Fizetési Rendszer Tanács (FRT) két rendes és egy rendkívüli ülést tartott, amelyeken meghozott döntései közül a következők, mint legfontosabbak, emelendők ki:

– A csoportos beszédés fizetési móddal foglalkozó munkacsoport a fizetési módra vonatkozó banki és beszédői tapasztalatokat vizsgálta meg, majd megállapította, hogy sem a besze-

dók, sem az ügyfelek nem követik pontosan, illetve nem tartják be az előírt eljárási rendben szereplő határidőket, szabályokat. E felismerés birtokában a munkacsoport kezdeményezte új szabályok beiktatását és újrafogalmazta a „Működési Szabályok”-at. Ezt követően elindította az új msz-ben foglaltak szabványosítását a Magyar Szabványügyi Testületnél. A munkacsoport azt is megvizsgálta, hogy az új msz-ben foglaltak mennyiben felelnek meg – az év negyedik negyedében megjelent – az új EU-szintű pénzforgalmi szolgáltatási irányelvben („Payment Services Directive”, PSD) e fizetési móddal kapcsolatban megfogalmazott követelményeknek. Megállapították, hogy az irányelv hatására átalakuló jogi környezetet alapvetően megváltoztatja a csoportos beszedésben részt vevők közötti felelősségi viszonyokat, a felek által viselt kockázatokat, ami arra ösztönzi a bankközösséget, hogy átvegye az egységes euro-pénzforgalmi térség (EET) (Single Euro Payment Area – SEPA) megvalósítása keretében kialakított csoportos beszedési modellt, vagy ahhoz hasonló formára alakítsa át a csoportos beszedési fizetési módot. A GIRO Zrt. bevonásával megkezdtek a központi felhatalmazáskezelés bevezetése lehetőségének és hatásainak vizsgálatát.

- Az őszi rendkívüli ülés fontos célja és egyben eredménye volt annak a testületnek a létrehozása, amely megtervezni és irányítani fogja az egységes euro-pénzforgalmi térség hazai megvalósítását. Az MNB támogatásával és részvételével megalakult a Nemzeti SEPA Bizottság (NSB). A bizottság társelnöki tiszteit az MNB és a Bankszövetség tölti be. Tizenegy, a hazai pénzforgalomban meghatározó szerepet játszó bank csatlakozott a bizottsághoz: Budapest Bank, CIB Bank, Citibank, ERSTE Bank, ING Bank, K&H Bank, MKB Bank, OTP Bank, Raiffeisen Bank, Takarékbank és az UniCredit Bank. E bankok vállalták, hogy szakértőik 2007 végéig elkészítik azt a nemzeti átállási tervet, amely az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPT) által kidolgozott, és az európai szabályozók által jóváhagyott ún. SEPA fizetési modellek hazai bevezetését célozzák.

A Nemzeti SEPA Bizottságon belül megalakításra került a nemzeti csatlakozási támogató csoport (National Adherence Support Group – NASO), ami a hazai bankoknak a SEPA- modellekhez történő csatlakozását támogatja, és döntés született egy, a későbbiekben az egységes euro-pénzforgalmi térség megvalósításával kapcsolatos kommunikációt végző szervezeti egység létrehozásáról is.

SWIFT tájékoztató kampány

Az MNB támogatásával az év első felében a SWIFT képviselői tartottak előadást a teljes hazai bankközösség pénzforgalmi szakemberei részére. A prezentáció arról a tesztprogramról szólt, amelyet a SWIFT kifejezetten a SEPA fizetési modellek valamint a hozzájuk kapcsolódó elszámolási és kiegyenlí-

tési mechanizmus mielőbbi sikeres bevezetése céljából dolgozott ki, és egy tájékoztató kampány keretében mutatott be az összes EU-tagállamban.

Pénzforgalmi konferencia

A hatodik őszi nemzetközi pénzforgalmi konferencia témája az üzletmenet-folytonosság volt, mivel a fizetési és elszámolási rendszerek folyamatos működése, magas fokú, a legkülönbözőbb sokkokkal szembeni ellenálló képességének növelése különleges fontossággal bír.

Az e téren folytatott legjobb nemzetközi gyakorlatról az EKB, a SWIFT, valamint három nemzeti központi bank szakértői tartottak előadásokat. Az EKB beszámolt arról a munkáról, amelynek célja egy tagállamok feletti, páneurópai üzletmenet-folytonossági módszertani és információs bázis létrehozása. A SWIFT előadója azokat a megoldásokat mutatta be, amelyek arra hivatottak, hogy egy globális, egyedülálló pénzügyi üzenetközvetítő rendszer miként tartja fenn és javítja folyamatosan magas szintű működőképességét. A nemzeti központi banki szakértők kiemelték a nemzeti szintű üzletmenet-folytonossági tervek fontosságát, amelyeket egyéb nemzeti hatóságokkal, úgy mint felügyelettel és pénzügyminisztériumokkal szoros együttműködésben dolgoztak ki. Kivétel nélkül hangsúlyozták a tervek – a még oly begyakorolt stábok által is – rendszeres gyakorlati tesztelésének és a tervfelelősök rendelkezésére jutó új tapasztalatok és információk beépítésének, a veszélyekkel arányos eszköztár kiépítésének, állandó javításának szükségességét.

3.4. DEVIZATARTALÉK-KEZELÉS

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan a Magyar Nemzeti Bank – jegybanktörvényben is rögzített – egyik legfontosabb feladata az ország devizatartalékainak kezelése. A devizatartalék a jegybank azon likvid devizaeszközeit tartalmazza, amelyeket a monetáris hatóság fizetési problémák esetén közvetlenül felhasználhat, illetve amelyek árfolyampolitikai célú devizapiaci intervenciónak fedezetét jelentik. Egy ország devizatartalékai többféle célt szolgálhatnak, ezek közül azonban érdemes kiemelni a legfontosabbakat:

- a monetáris politika támogatása (a forint meghirdetett árfolyamsávon belül tartása érdekében végzett intervenció),
- tranzakciós célok (államadósság-kezelés támogatása, valamint egy esetleges válság esetén az állam devizaigényének, illetve a nem rezidensek követeléseinek kielégítése),
- vagyonfelhalmozás.

A tartaléktartás legfontosabb célja a monetáris politika támogatása. Az árfolyamrendszer hitelességének egyik biztosítéka a megfelelő szintű tartalék, amely szükség esetén jegybanki intervenciót tesz lehetővé az árfolyamsáv védelme érdekében, valamint támogatja a Gazdasági és Monetáris Unióba (GMU) vezető úton a devizaárfolyamra vonatkozó maastrichti kritérium teljesülését. 2007-ben sem sávon belüli (nyílt), sem sáv-széli (passzív) intervencióra nem került sor.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt évben. 2007-ben a magyar állam több mint másfél milliárd eurónyi összegben vont be devizaforrásokat, amely a kamat- és tőketörlesztésekkel nettósítva is több mint 600 millió euróval növelte a devizatartalékok állományát, mivel az állam az MNB-nél váltja át devizában bevont forrásait forintra. Az Európai Uniótól érkező transzferek több mint 1 milliárd euróval növelték a tartalékokat.

Az MNB tisztán vagyonfelhalmozás céljából továbbra sem kíván tartalékot tartani. Törekszik viszont arra, hogy a mindenkori, szükséges mennyiségű devizatartalék kezelésekor a hozamszempontokat is érvényesítse, vagyis annak értékét felelős vagyonkezelőként megőrizze, és lehetőség szerint gyarapítsa. A tartalék tartásának költségei növekedtek 2007-ben a magyar kötvénykibocsátások hitelfelárai tágulásának köszönhetően, de nem jelentős mértékben.

Befektetési politika

A befektetési irányelvek kialakításánál az MNB igyekszik átvenni a fejlett országok központi bankjai által követett legjobb gyakorlatot. Mint a központi bankok túlnyomó többsége esetében, az MNB által követett befektetési politika is alapvetően konzervatív. A konzervatív befektetési politika esetünkben a klasszikus hozam-biztonság-likviditás célrendszer tekintetében az utóbbi kettő előtérbe helyezését jelenti, így a tartalékezelés célja az ezek fenntartása mellett elérhető hozam maximalizálása. Befektetési univerzumunkat oly módon korlátoztuk, hogy a vásárolható kötvénypiaci eszközök maximális hossza 10,5 év, hitelminősítésük a két legmagasabb befektetési kategória (AA-AAA) lehet. A hitelminősítésen túl a felállított likviditási követelmények is a fejlett országok, nagy nemzetközi pénzügyi szervezetek, illetve kormányügynökségek kibocsátásainak vásárlását teszik lehetővé, és kizárják a nagy árfolyam-ingadozást mutató értékpapírok vásárlását. A 2007. évi nem első osztályú adósságok válságának (subprime-válság) tapasztalatai megerősítették a politika helyességét.

A tartalékok devizaszerkezete tekintetében továbbra is az euro játszik meghatározó szerepet. Súlyát indokolja az ország árfolyamrendszere, az eurozónával való gazdasági integráció-

ja és az államadósság devizaszerkezete is. Emellett dollárban is tart tartalékot az MNB.

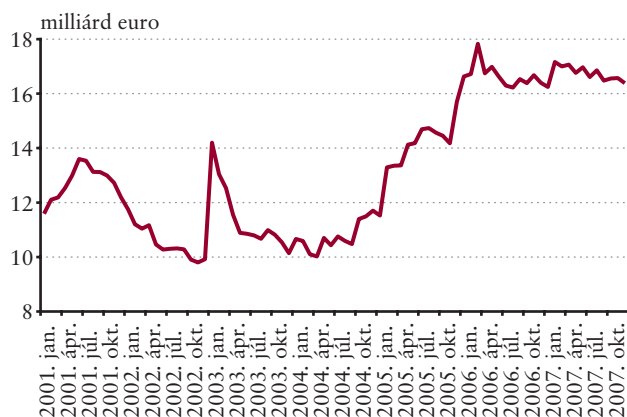
A tartalékportfólió szerkezetét tekintve az MNB megkülönböztet ún. likviditási és befektetési portfóliót mindkét devizában. A likviditási portfólió célja a napi szintű likviditási igény maradéktalan kiszolgálása (kamat- és tőketörlesztések, intervenció, egyéb tranzakciók), így ezek nagysága napról napra változik a befolyó, valamint a kifizetésre kerülő tételekkel. A tartalék nagyobb hányadát kitevő befektetési portfóliók esetében nagyobb hangsúlyt kapnak a hozamelhárítások. Bár az értékpapírok gyors és eredményes értékesíthetősége itt is alapkövetelmény, a befektetési állomány stabilitása – a piaci kilátásoktól függően – hosszabb átlagos futamidejű kihelyezéseket is lehetővé tesz. Az elmúlt években tapasztalt pénz be- és kiáramlások nagyságának és szórásának figyelembevételével határozza meg az MNB a két portfóliótípus egymáshoz viszonyított arányát. Ennek alapján az MNB továbbra is a tartalék 20%-át tartja a likviditási, 80%-át a befektetési portfóliókban.

A tartalék nagysága

A hivatalos devizatartalékok nagysága 2007. év végén az előző év azonos időszakához képest szinte változatlanul 16,4 milliárd euro maradt, s az év egésze során is kiegyensúlyozottnak alakult. A tartalékok szintje az első negyedévben átmenetileg megemelkedett, amikor az ÁKK egymilliárd euro értékben 10 éves devizakötvényt bocsátott ki, majd fokozatosan csökkent. A tartalékok jelenlegi mértéke az optimális devizatartalék-nagyság megállapításához leggyakrabban használt rövid távú adóssághoz, illetve pénzmennyiséghez kapcsolt mutatók alapján megfelelőnek mondható.

A tartalék állományának alakulását leginkább az Államadósság Kezelő Központ kötvénykibocsátásai és hitelfelvételei befolyásolták. A februárban kibocsátott (2017-es lejáratú) eurokötvény és az októberben kibocsátott (2017-es lejáratú) japán yen-kötvény közel 1,15 milliárd euróval, az Európai Befektetési Banktól (EIB) felvett hitelek közel 0,5 milliárd euróval növelték a tartalékokat. Az Államadósság Kezelő Központ és az MNB adósságkezeléshez kapcsolódó egyéb (hiteltörlesztésekhez, kamatfizetésekhez, kamat- és devizacsere-ügyletekhez kapcsolódó) devizaműveletei ezzel szemben összesen közel egymilliárd euro csökkenést okoztak.

Az Európai Uniótól érkező transzferek nagyságrendileg 1,3 milliárd euro befolyást eredményeztek. A devizatartalék hozama közel 0,6 milliárd euróval járult hozzá a növekményhez. Az európai uniós transzferek és a devizaforrás-bevonás forintlikviditás-bővítő hatását ellensúlyozni hivatott euroeladások (piacra vezetés) 596 millió euróval, a költségvetési körbe tartozó intézmények megbízásából végrehajtott devizaki-

2. ábra**A devizatartalékok nagyságának alakulása
2001–2007**

fizetések 1,1 milliárd euróval, míg az MNB saját adósságszolgálatához kapcsolódó kifizetések 0,6 milliárd euróval csökkentették a tartalékokat.

A pénzügyi kockázatok kezelése az MNB-ben

Az MNB alapfeladatainak ellátása során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. Alapelv, hogy a vállalt kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázatvállalás legyen tudatos, és a szóban forgó kockázatok mértéke igazodjon az alapfeladatok céljaihoz. A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A befektetéseket tartalmazó portfóliókra – viszonyítási alapként – benchmarkokat állít fel, amelyek tükrözik az MNB preferenciáit a kezelt tartalék értékének biztonságát, a tartalék likviditását, valamint a tartalékon elvárt hozam nagyságát illetően. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra.

A tudatos kockázatvállalás 2007. évre vonatkozó kereteit illetően a Monetáris Tanács döntött: meghatározta a tartalék- és kockázatkezelés alapelveit, tudatosan vállalt kockázatként jelölte meg a piaci, likviditási és hitelkockázatok körét, döntött a benchmarkpolitikáról és stratégiai benchmarkokat állapított meg, valamint meghatározta, hogy a bruttó tartalékszerkezetben eszközoldalán mely devizanemek tarthatók.

Az MNB igazgatósága hagyta jóvá – az Monetáris Tanács által meghatározott kereteken belül – a limitrendszert: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékkezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét. Az Eszköz-forrás bizottság (ALCO) az év folyamán havi rendszerességgel áttekintette a piaci folyamatokat és felülvizsgálta a bank kockázati kitettségét.

A kockázatkezelési politika két fő pillére a kétszintű benchmarkrendszer és a – részben a benchmarkokhoz kapcsolódó – limitrendszer. Az intézmény hozamkockázat preferenciáját kifejező és a teljesítménymérést szolgáló referenciaportfóliókat, az ún. benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység havi rendszerességgel felülvizsgálta. 2006 szeptemberében a dollárportfólióra vonatkoztatva egy, a duration növelését célzó taktikai benchmark felállítására került sor. Az igazgatóság 2007. áprilisi döntése értelmében a stratégiai duration a korábbi taktikai duration szintjére változott, így a taktikai pozíció év közben megszűnt. A benchmarktól való maximális eltérést az igazgatóság által meghatározott limitek korlátozták.

A bank külön stratégia alapján kezeli a befektetési és a likviditási portfóliókat. 2007-ben mind az euro-, mind a dollárbefektetési portfólió benchmarkja magas hitelminősítésű és legfeljebb 10,5 év hátralévő futamidejű állampapírokat, vállalati kötvényeket, pénz- és tőkepiaci eszközöket tartalmazott. A benchmarkportfóliók – az eszközök hitelbesorolása és hátralévő futamideje szerinti – összetétele tükrözi a jegybankokra jellemző konzervatív kockázatvállalási hajlandóságot.

A 2007 nyarán kirobbant másodrendű jelzálogpiaci válság az MNB portfólióját – a konzervatív kockázatvállalási politikának köszönhetően – közvetlenül nem érintette. A piaci hozamcsökkenés hatására az MNB tartalékportfólióinak a teljesítménye az elmúlt évekhez képest – abszolút értékben – magas volt: a portfóliók átlagos teljesítménye több mint 1 százalékponttal magasabb volt, mint a megelőző évben, míg a részportfóliók teljesítménye 1–3 százalékponttal meghaladta az elmúlt három év átlagát. A jelzálogpiaci turbulencia hatásai azonban kisebb mértékben más piacokra is átgűrűztek, a vállalati értékpapírok hozamfelárainak növekedése a – benchmarkhoz viszonyított – hozamok változásában éreztette hatását. Az eurobefektetési portfólió hozama a 2007. naptári évben 3,51 százalék volt, szemben a benchmark 3,62 százalékos hozamával; a dollárportfólió hozama 6,01 míg a benchmarkjáé 6,54 százalék volt. Az eurolikviditási portfólió éves hozama 3,98 százalék, 12 bázisponttal magasabb, mint a vonatkozó benchmark, a dollárlikviditási portfólióé pedig 5,35 százalék volt a benchmark 5,27 százalékaival szemben.

Az év utolsó napján az MNB teljes devizamérlegének kamatkockázata a kockázatmentes érték (VaR) mutatóval kifejezve (1 hónapos horizonton és 95 százalékos konfidenciaszinten) 48 millió euro, míg a befektetési portfóliók benchmarkoktól vett eltérési hibája (tracking error) ugyancsak 95%-os konfidenciaszinten 12 millió euro volt. A nettó nyitott devizapozíció kockázatmentes értéke – az euróhoz mérten, 1 napos időhorizonton, 95%-os konfidenciaszint mellett – ugyanekkor 1,3 millió eurót tett ki. A mértékek nagysága tükrözi a kockázatvállalási politikában lefektetett konzervatív irányelvek megvalósulását.

Működésikockázat-kezelés

A bank nagy hangsúlyt helyez a működésikockázat-kezelési tevékenységének megerősítésére. Ennek érdekében 2007 októberétől a tevékenység kikerült a bankbiztonság szervezetéből, és ezzel egyidejűleg a Piaci kockázatkezeléssel egyesülve létrejött az Integrált kockázatkezelés szervezeti egység.

A bankban működő bizottsági struktúra átszervezésekor megszünt az Audit és működési kockázatok bizottsága, a működésikockázat-kezeléssel kapcsolatos tájékoztatókat és előterjesztéseket közvetlenül a Vezetői Bizottság tárgyalja.

A működési kockázatok éves felmérésének és elemzésének fókuszába a kifejezetten nagy hírnév vagy pénzügyi kockázattal járó tevékenységek kerültek, ezekre vonatkozóan folytatódott a kulcskockázati tényezők központosított gyűjtése.

Az üzletmenet-folytonossági rendszer naprakészen tartása 2007-ben folyamatosan zajlott. Kiemelt szempont volt a humán erőforrás rendelkezésre állása kulcs emberek kijelölésével.

3.5. KÉSZPÉNZLOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

A Magyar Nemzeti Bank egyik kiemelt feladata, hogy a lakosságot és a gazdaságot megfelelő mennyiségű, minőségű és címlet-összetételű készpénzzel lássa el. Ennek érdekében 2007 során fontos lépésekre került sor.

2007. augusztus 31-én a Magyar Nemzeti Bank bevonta a régi típusú 1000 forintos bankjegyeket, amelyeket 1998 és 2006 között hozott forgalomba. 2007. szeptember 1-jétől csak az új, biztonsági elemekkel – hologram hatású fémcsíkkal és gyöngyház színű irizáló nyomattal – rendelkező 1000 forintos bankjegyek törvényes fizetőeszközök, melyek először 2006. április 10-én kerültek forgalomba. A régi típusú 1000 forintos bankjegyek bevonása és az új típusú bankjegyek kizárólagos forgalmazása kedvezően hatott a hamisítások alakulására. A forgalomban maradt régi típusú 1000 forintosok a jegybank pénztárában még húsz évig cserélhetők.

Az 1 és 2 forintos aprópénzeket az emberek hosszabb idő óta egyre kevésbé használják, mivel önmagukban nem rendelkeznek számottevő vásárlóértékkel. A gyártott érmék nagy része elkallódik, elvész, így aktívan nem vesz részt a készpénzforgalomban. Ezen túlmenően a fémek világpiaci ára az utóbbi években magas szintre emelkedett, ezért az érmék gyártása jelentős többletráfordítást okoz a közpénzből gazdálkodó Magyar Nemzeti Bank, s így az egész ország számára. A Magyar Nemzeti Bank ezért 2007. szeptember végén bejelentette, hogy 2008. március 1-jén kivonja a készpénzforgalomból az 1 és 2 forintos érméket.

2007-ben további lépések történtek a jegybanki készpénzforgalmazás nagykereskedelmi jellegének erősítése érdekében. MNB által készpénzben végzett műveletekre vonatkozó Üzleti feltételek több pontban módosultak a jegybanki ki- és befizetés hatékonyságának növelése érdekében. Az egyik legfontosabb változás, hogy a nagybani pénzforgalmazók számára már csak köteg (1000 db azonos címletű bankjegy) szinten történik bankjegyforgalmazás. Az Üzleti feltételeken belül a sérült és csonka bankjegyek jegybanki átvétele is átfogó szabályozásra került.

A jegybank folytatta területi hálózatának másfél évtizede megkezdődött racionalizálását. A hálózati egységek készpénzforgalmazásban betöltött szerepe, működésének hatékonysága alapján döntött az MNB székesfehérvári és a debreceni regionális emissziós központjainak 2007. november 1-jével történő bezárásáról. A regionális kirendeltségek száma az elmúlt években folyamatosan csökkent, mivel a jegybank vidéki fiókjai ugyanazokat az országos hitelintézeteket valamint a postát szolgálták ki, amelyek egyébként is elsősorban az MNB budapesti logisztikai szolgáltatását használják. E szervezetek jól alkalmazkodtak a jegybanki készpénzforgalmazás területi változásához. A két utolsó regionális központ bezárásával a jegybank valamennyi vidéki emissziós kirendeltsége megszűnt.

Forgalomban lévő készpénz

2007 végén 2189 milliárd forint értékű készpénz volt forgalomban, 12%-kal, 229 milliárd forinttal több, mint az azt megelőző év végén. A készpénzállomány értéke 2007 éves átlagában 10%-kal nőtt, amely lényegesen elmarad a 2006. évi 18%-os növekedési ütemtől.

2. táblázat**Forgalomban lévő készpénz az év utolsó napján**

	2006	2007	Változás	
	milliárd forint			%
Bankjegyek	1926,0	2153,2	227,2	11,8
Érmék	29,8	31,1	1,3	4,3
Forgalmi készpénzállomány	1955,8	2184,3	228,5	11,7
Emlékpénzek	4,0	4,7	0,7	17,5
Forgalomban lévő készpénz	1959,8	2189,0	229,2	11,7

Az év közben átlagosan forgalomban lévő készpénz GDP-hez viszonyított aránya 7,9% volt, azaz az elmúlt évi szinthez hasonló maradt.

3. ábra**A GDP és a forgalomban lévő készpénz aránya****Forgalomban lévő bankjegyek**

A forgalomban lévő bankjegyállomány értéke 2006 végéhez képest 2007-ben 12%-kal nőtt, és év végére meghaladta a

2153 milliárd forintot. A forgalomban lévő bankjegyek darabszáma ennél kisebb mértékben, 5%-kal emelkedett, aminek oka a nagy címletek további térnyerése. Valamennyi bankjegycímlet mennyisége növekedett, a 20 000 forintosok száma azonban átlagon felül, több mint 20%-kal gyarapodott a múlt évhez hasonlóan. A többi bankjegycímlet iránti kereslet növekedése 3-8% közötti volt.

Forgalomban lévő érmék

2007 végén 2937 millió darab érme volt forgalomban, az érme kereslet 5%-kal nőtt, ami lényegesen alacsonyabb a korábbi évek 9-10%-os növekedéséhez képest. A keresletnövekedés lassulását az magyarázza, hogy az 1 és 2 forintosok 2008 március 1-jei hatállyal történő bevonásának 2007. szeptemberi bejelentését követően megindult a korábban perselyekben, fiókok mélyén alvó érmék visszaáramlása a jegybankba. A legnagyobb mértékű beáramlás az 1 és 2 forintos érméket jellemezte, a befizetések többszörösére nőttek, melynek következtében az új 1 és 2 forintosok 1993-as bevezetése óta első ízben haladták meg a befizetések a kifizetéseket. Jelentős arányban nőtt a többi érmecímlet befizetése is.

3. táblázat**Forgalomban lévő bankjegyek az év utolsó napján**

Címletek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	milliárd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	52,2	1043,8	17,0	48,5
10 000 forint	88,7	886,8	28,9	41,2
5 000 forint	23,1	115,6	7,5	5,4
2 000 forint	18,7	37,3	6,1	1,7
1 000 forint	44,5	44,5	14,5	2,0
500 forint	30,8	15,4	10,1	0,7
200 forint	48,8	9,8	15,9	0,5
Összesen	306,8	2153,2	100,0	100,0

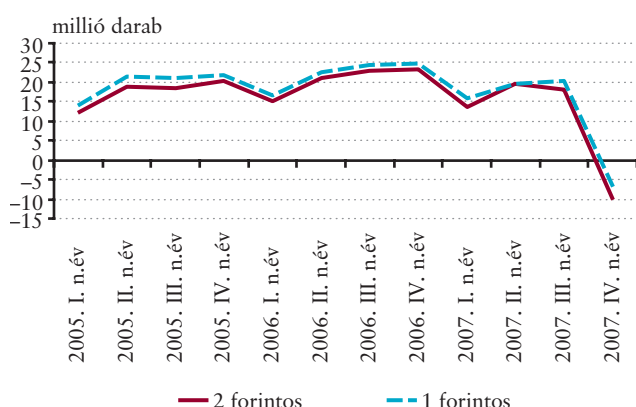
4. táblázat

Forgalomban lévő érmék az év utolsó napján

Címletek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	millió forint	mennyiség	érték
100 forint	150,6	15 061,6	5,1	48,4
50 forint	106,7	5 333,9	3,6	17,2
20 forint	196,7	3 933,2	6,7	12,7
10 forint	234,2	2 341,7	8,0	7,5
5 forint	320,0	1 600,0	10,9	5,1
2 forint	887,5	1 775,0	30,2	5,7
1 forint	1041,5	1 041,5	35,5	3,4
Összesen	2937,2	31 086,9	100,0	100,0

4. ábra

Az 1 és 2 forintosok nettó forgalomba áramlása a jegybankból

Készpénzforgalmazás

2007-ben az MNB 3641 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le, mely a múlt évi szinthez hasonló mértékű.

A bankjegyek be- és kifizetése nem mutatott lényeges változást az elmúlt évhez képest. Az MNB a múlt évben 329 millió darab bankjegyet fizetett ki ügyfeleinek, és a bankok 309 millió darab bankjegyet fizettek be a jegybankba 2007-ben. A bankjegyek jegybanknál történő megfordulásának gyakorisága (MNB által feldolgozott bankjegyek/forgalomban lévő bankjegyek) 1,1 volt, 2006-hoz képest nem változott.

Az érmék jegybanki befizetése 62 millió darabbal, több mint egyharmaddal nőtt főként az 1 és 2 forintosok, kisebb mértékben a többi érmecímlet beáramlásának köszönhetően. A lakosságnál felhalmozódott érmék összegyűjtésében jelentős szerepe volt a jótékony célú gyűjtéseknek. Az alvó pénzek forgalomba áramlása miatt a többi érmecímletből is jelentős

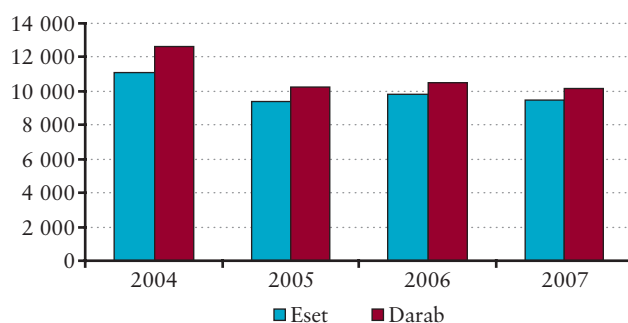
mennyiség került ismét a mindennapi készpénzforgalomba, ezért valamennyi címlet esetében a jegybanki kifizetések csökkenése volt megfigyelhető. Összességében 2007-ben a jegybank 13%-kal, 57 millió darabbal kevesebb érmét fizetett ki, mint egy évvel ezelőtt.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

2007-ben a forintbankjegyek hamisításának mértéke 2006-hoz képest kismértékben csökkent. A Magyar Nemzeti Bank szakértői az elmúlt év során 9487 esetből származó, 10 139 darab készpénzforgalomból kiszűrt forinthatamítványt regisztráltak. A leggyakrabban hamisított címlet 77%-os részaránnyal az 1000 forintos volt augusztus végéig, amikor a jegybank bevonta a forgalomból a régi típusú, kevésbé védett 1000 forintosokat. Szeptembertől már csak a nehezebben hamisítható, hologramfóliával is védett 1000 forintosok vannak forgalomban, ami az év utolsó hónapjaiban tapasztalt kezdeti jelek alapján kedvezően hatott a hamisítások alakulására.

5. ábra

A forintbankjegyek hamisítása 2004–2007

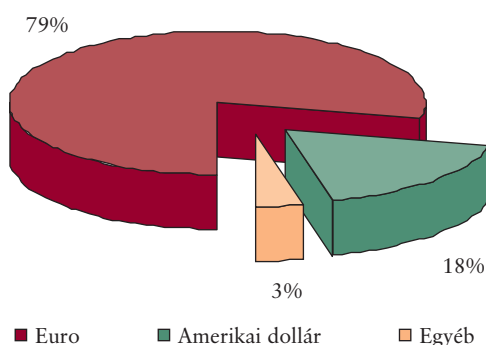
A lefoglalt hamisítványokat egyszerű irodai sokszorosító eszközökkel (színes fénymásoló, printer) állították elő. A hamisítás mértéke a készpénzforgalom biztonságát nem veszélyez-

teti, 2007-ben egymillió forgalomban lévő bankjegyre átlagosan 33 darab hamis bankjegy jutott, szemben a korábbi 38 darabbal.

A valutahamisítványok előfordulásának száma az év során kismértékben nőtt ugyan, a lefoglalt mennyiség azonban csökkent, szakértőink 1946 db különböző valutahamisítványt vizsgáltak. A hamis eurobankjegyek előfordulása összességében nem jelentős, 2007-ben 1528 darab forgalomból kiszűrt eurohamisítvány vizsgálatára került sor.

6. ábra

A forgalomban lefoglalt valutabankjegyek megoszlása 2007-ben

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bank 2007-ben hét emlékértmet bocsátott ki.

A Libelle repülőgépről 1000 forint névértékű réz-nikkel alapanyagú emlékértmet, Batthyány Lajos születésének 200. és Kodály Zoltán születésének 125. évfordulójáról, a gyulai várról, a Debreceni Református Nagytemplomról, és Árpád-házi Szent Erzsébet születésének 800. évfordulója alkalmából pedig 5000 forint névértékű ezüst emlékértmet bocsátott ki az MNB. A Római Szerződés aláírásának 50. évfordulója alkalmából az 50 forintos forgalmi érme emlékváltozatát hozta forgalomba a bank.

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 50. évfordulója tiszteletére 2006-ban kibocsátott 50 forintos forgalmi érme emlékváltozata rangos nemzetközi elismerést vívott ki, amikor elnyerte a „Coin of the Year” pályázat közönségszdíját.

3.6. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

Az MNB statisztikai tevékenysége

A Magyar Nemzeti Bankról 2001. évi LVIII. sz. törvény 4. §-a a jegybank alapfeladatai közé sorolja a feladatai ellátásához szükséges statisztikai információk gyűjtését, az informá-

ciós rendszer működtetését és statisztikai publikációk közzétételét.

Az MNB – mint a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szervezet – statisztikai tevékenységét a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvénnyel összhangban a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény is szabályozza.

Az MNB statisztikai tevékenysége magában foglalja az adatok gyűjtését, átvételét, feldolgozását, információk rendszerek létrehozását, működtetését, az összeállított statisztikák elemzését, közzétételét és a nemzetközi adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítését.

A statisztikai adatgyűjtéseket az MNB évente vizsgálja felül, és az adatszolgáltatásokat egy naptári évre írja elő. A 2007. évre érvényes adatszolgáltatásokat a jegybank a 22/2006. (XI. 24.) MNB-rendelet és a 2007. évi Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) keretében rendelte el.

Az MNB-ben folyó statisztikai munka célja a monetáris politikai döntéshozatalnak, az MNB pénzügyi műveleteinek, valamint a stabilitási és pénzforgalmi tevékenységének támogatása. Emellett az MNB – mint a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó intézmény – felel a monetáris, a fizetésimérlegstatisztikák, valamint a pénzügyi számlák összeállításáért és publikálásáért.

A *monetáris statisztika* a monetáris pénzügyi intézmények (a hitelintézetek, a pénzügyi alapok és a jegybank) mérlegadatainak feldolgozásával a hitel- és pénzállományok alakulásáról és az egyes szektorok monetáris pénzügyi intézményekkel szembeni pozíciójának változásáról ad információt. A monetáris statisztika részét képezi a nem monetáris pénzügyi intézmények mérlegstatisztikája, valamint a piaci – nem pénzügyi vállalati, háztartási, bankközi – kamattatisztikák elkészítése is.

A *fizetési mérleg* és az ahhoz kapcsolódó állományi statisztikák a gazdaság szempontjából rezidensek és nem rezidensek közötti gazdasági műveletekről, a követelések és tartozások állományáról, illetve azok változásáról ad információt.

A *pénzügyi számlák* a magyar gazdaság pénzügyi eszközeit és kötelezettségeit, illetve a pénzügyi vagyon változásának összetevőit mutatják be. A pénzügyi számlák a nemzeti számlák rendszerének szerves részét képezik, és hasznos segítséget nyújtanak a pénzügyi közvetítő rendszer fejlődésének és fejlettségének vizsgálatához, a gazdasági szereplők finanszírozási kapcsolatainak elemzéséhez. A pénzügyi számlákhoz szorosan kapcsolódó értékpapír-statisztika az értékpapírok letételeinek jelentéseire épül, az állampapírok, a befektetési jegyek és a tőzsdei részvények állományairól és azoknak a gaz-

daság szereplői közötti megoszlásáról ad képet. A MNB 2004-től részt vesz az államháztartás finanszírozására és az államadósságra vonatkozó ún. „túlzothány-eljárás” jelentés (EDP-jelentés) összeállításában, melyet az uniós tagsági kötelezettsége alapján kell Magyarországnak elkészítenie. A jelentés, melyet az MNB a Központi Statisztikai Hivatallal és a Pénzügyminisztériummal közösen állít össze, az államháztartás hiányára és az államadósságra vonatkozó legfontosabb mutatókat tartalmazza.

A 2007. évi változások

A *fizetésimérleg-statisztika* területén az MNB – követve a legjobb európai gyakorlatot – 2008-tól új, kizárólag a gazdasági szereplők közvetlen megkérdezésén alapuló adatgyűjtést vezetett be, felváltva a döntően a bankrendszeren átfutó pénzáttalások megfigyelésén alapuló rendszert. Az új megkérdezési rendszer bevezetése hároméves előkészítést igényelt. A 2008. január 1-jétől hatályos MNB-elnöki rendelet 2007. február 21-én jelent meg. A korai megjelenéssel az MNB biztosítani kívánta az adatszolgáltatók számára, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre a felkészüléshez. Az új adatgyűjtési rendszer bevezetését a leendő adatszolgáltatók felé folyamatos kommunikáció előzte meg. Az MNB 2007 folyamán több tájékoztató előadást tartott, hírlevelet küldött ki, és a honlapján – önálló aloldalon – elérhetővé tette a szükséges információkat.

A *pénzügyi számlák-statisztika* területén az összeállított statisztikákból eddig hiányoztak a speciális célú (volt off-shore) vállalatok adatai. 2007. október 1-jétől – a fizetésimérleg-statisztikával összhangban – már ezek a cégek is részét képezik a statisztikának. Szakértői becsléssel megtörtént az adatok teljes visszavezetése, ezáltal a nemzetközi intézményeknek szolgáltatott pénzügyi számla-statisztikai adatoknál megszűnt a módszertani előírásoktól való eltérés. A pénzügyi számlák részét képező *értékpapír-statisztikában* „A tulajdonosi szektorok befektetéseinek alakulása” című féléves publikáció megszüntetésével párhuzamosan az MNB kibővítette az „Értékpapírok tulajdonosi megoszlása” című negyedéves sajtóközleményét. A publikációban szereplő instrumentumok köre kiegészült a jelzáloglevelek, illetve a nem központi költségvetés által kibocsátott kötvények tulajdonosaira vonatkozó adatokkal.

A *monetáris statisztika* területén 2007-ben az MNB bővítette a monetáris pénzügyi intézmények mérlegadatairól szóló adatközlését: 2007 júliusától publikálja az államháztartások összetevőit, a tranzakciók mellett az árváltozás, az árfolyamváltozás és az egyéb volumenváltozások hatását is. Az újonnan publikált táblák az M3 pénzmennyiségi mutató és az azon kívüli főbb eszköz- és forrásoldali aggregátumok összetevőit tartalmazzák a 2005. januári vonatkozási időponttól

kezdődően. A publikáció kibővült továbbá a 2006. januári vonatkozási dátumtól kezdődően az M1, M2 és M3 pénzmennyiség olyan éves bázisú indexével, amely kiszűri az inflációból eredő árszintváltozás hatását, és emellett csak a tranzakciók által okozott állományváltozást veszi figyelembe. Az új index pontosabb képet ad a változásokról, mint a korábban publikált egyszerű, az előző év azonos hónapjához viszonyított mérőszám. 2007 folyamán megjelent még a biztosítók statisztikai mérlegének idősora, amely 2004 I. negyedétől kezdődően tartalmaz negyedév végi adatokat.

Az MNB 2007 őszén, harmadik alkalommal végzett felhasználói elégedettségi vizsgálatot kérdőív útján a honlapon közzétett statisztikai tárgyú publikációkkal kapcsolatban. A visszaküldött kérdőívek révén megismert felhasználói véleményeket és igényeket az MNB a statisztikai publikációk fejlesztésekor hasznosítja.

Nemzetközi adatszolgáltatás

Az MNB az Európai Unió tagországaira vonatkozó valamennyi adatszolgáltatási elvárásnak eleget tett 2007-ben, ennek megfelelően rendszeres adatszolgáltatást teljesített az Eurostat, mint az Európai Unió statisztikai hivatala, és az Európai Központi Bank (EKB) felé. Az MNB folyamatosan bővülő, rendszeres adatszolgáltatást teljesít a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) részére is. A BIS-szel történő együttműködés azért is különösen fontos, mert az EKB az adatok jelentős részét nem a jegybankoktól közvetlenül kéri be, hanem a BIS adatbázisából veszi át.

Az MNB státusából adódóan és a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásokkal, tagsági kötelezettségeivel összhangban az Eurostat és az EKB intézményein túl a következő nemzetközi szervezetek részére szolgáltat rendszeresen adatokat, információkat: Nemzetközi Valutaalap (IMF), Világbank, Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), Közép-európai Statisztikai Együttműködés (CAN-STAT). Az MNB a Nemzetközi Valutaalap által meghatározott magas szintű követelményeket teljesítve szolgáltat adatokat.

Együttműködés a hazai társintézményekkel

Az MNB-ben folyó statisztikai munka nélkülözhetetlenné teszi, hogy a nemzetközi intézmények mellett szoros szakmai együttműködést tartson fenn a társintézményekkel, elsősorban a Központi Statisztikai Hivatallal, a Pénzügyminisztériummal és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével. A Központi Statisztikai Hivatallal történő együttműködést elnöki szintű megállapodás rögzíti. Az együttműködés területeit, a konkrét feladatokat az éves munkaterv tartalmazza.

3.7. ELŐKÉSZÜLETEK, GYAKORLATI FELADATOK AZ EURO BEVEZETÉSÉHEZ

A Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyminisztérium közös szakértői munkacsoportot állított fel még 2006 végén, hogy együttesen tegyenek javaslatot a kormány számára az euro bevezetéséhez szükséges gyakorlati, technikai felkészülés megkezdésére. A közös munkacsoport létrehozásának az volt az előzménye, hogy az MNB igazgatósága 2006 nyarán jóváhagyta azt a részletes munkaanyagot, amely az euro magyarországi bevezetésének legfőbb gyakorlati tennivalóit vette számba. Az MNB ezt követően kezdeményezte az euro gyakorlati bevezetésére való felkészüléssel kapcsolatos szakmai konzultációkat az érintett kormányzati szereplőknél, elsősorban a Pénzügyminisztériumnál.

E közös szakértői munka során a bank és a minisztérium szakértői azokat az országos szinten jelentkező gyakorlati feladatokat tekintették át, amelyeket – a makrogazdasági feltételek majdani teljesítésével párhuzamosan – Magyarországon is el kell végezni az euroövezethez való csatlakozáshoz, az eurónak mint új pénznemnek a majdani bevezetéséhez. A konvergenciakritériumok teljesítése önmagában nem elégséges az eurobevezetés feltételeinek megteremtéséhez. Nyilvánvaló az is, hogy nem elegendő a gyakorlati előkészületeket csak akkor meghatározni, amikor a makrogazdasági feltételek már teljesültek, mert az újabb késedelemhez vezethet az euro bevezetésénél. Az eurozónához való csatlakozási felkészüléshez elengedhetetlen azoknak a szerteágazó gyakorlati feladatoknak, vagyis az ezeket csokorba gyűjtő nemzeti átállási programnak az összeállítása, amelynek pontos végrehajtása majd lehetővé teszi a pénzcseré és a pénznemváltás zökkenőmentes gyakorlati lebonyolítását a társadalom minden szintjén.

Az MNB és a Pénzügyminisztérium a közös munka eredményeként azt a javaslatot nyújtotta be a kormánynak, hogy kezdődjék meg a gyakorlati felkészülést szolgáló munka a céldátum ismerete nélkül is, és a kormány hozza létre ehhez az átfogó, a társadalom minden szegmensére kiterjedő munkához szükséges intézményi struktúrákat. Ennek eredményeként 2007 szeptemberében a kormány döntött a Nemzeti Euro Koordinációs Bizottság (NEB) létrehozásáról a 1071/2007. (IX. 21.) Korm. határozat kihirdetésével. Az MNB kitüntetett szerepet fog játszani az eurobevezetés hazai előkészületeinek meghatározásában és végrehajtásában, ami abban is kifejezést, egyben elismerést nyert, hogy a kormány az MNB elnökét kérte fel a NEB társelnökének a pénzügyminiszter NEB-elnöki megbízása mellett.

A kormány a következőkben határozta meg a NEB feladatait:

– valamennyi érdekelt szereplő bevonásával készítse el az euro gyakorlati bevezetéséhez szükséges – a pénzügyi, a vál-

lati szektor és a közsféra átállásával, a jogi, az informatikai átállással, valamint a fogyasztóvédelemmel, a számvitelrel és a statisztikával kapcsolatos – feladatokat és ütemtervet összefoglaló nemzeti átállási tervet, amit rendszeresen, de legalább évente vizsgáljon felül és teljesítését folyamatosan kísérje figyelemmel,

– különösen az informatikai, az ármegjelenítő és a számviteli rendszerekre, a pénznemváltásra, a készpénzcserére vonatkozó – kötelező erővel nem rendelkező – szakmai ajánlásokkal támogassa aktívan a közsféra és a magánsféra eurobevezetéssel kapcsolatos felkészülését,

– vizsgálja meg, hogy a közszférában milyen költségekkel jár az átállás,

– hatékony kommunikációs módszerekkel a felkészülési szakaszhoz kapcsolódóan nyújtson tájékoztatást, információkat az eurobevezetéssel kapcsolatos felkészüléshez,

– tegyen javaslatokat az átállás jogi kereteinek megteremtéséhez, kezdeményezze a szükséges jogszabályok megalkotását.

A kormány már 2008 során részletes javaslatot vár a NEB-től a nemzeti euroátállási terv első változatára vonatkozóan.

Az MNB az euro bevezetésére való felkészülést a 2007-ben kidolgozott középtávú stratégiájában is kiemelt helyen szerepelteti.

– „Az euróra történő átállás a magyar nemzetgazdaság európai integrációs folyamatának kiemelt mérföldköve. Az MNB-nek a jegybanktvörvényben meghatározott alapfeladataiból, valamint a Központi Bankok Európai Rendszerében betöltött szerepéből adódóan alapvető célja és érdeke, hogy a hazai pénzügyi rendszer felkészülten fogadja az euro bevezetését, függetlenül annak dátumától.”

– „Az euro bevezetésének előkészítése során a Magyar Nemzeti Banknak egyrészt a bevezetés makrogazdasági feltételei alakulásának elemzésében, nyomon követésében, annak makrogazdasági megalapozásának támogatásában, másrészt a hazai pénzforgalom és értékpapír-elszámolás rendszerének és szereplőinek felkészítésében van szerepe.”

– „A Magyar Nemzeti Bank vezető szerepet kíván betölteni az eurobevezetés gyakorlati felkészülésének országos szintű irányításában, a hazai pénzforgalom, a készpénzforgalom és értékpapír-elszámolás rendszerének és szereplőinek felkészítésében, a zökkenőmentes, optimalizált, részleteiben előkészített és kidolgozott cselekvési terv megvalósítása érdekében.”

A NEB 2007. novemberi megalakulását követően hét szakmai albizottságba szervezte a munkát: ezek közül kettő – a Pénzügyi szektor albizottság (PSZAB), valamint a Kommunikációs albizottság (KOMAB) – vezetésére az MNB kapott felkérést.

A pénzügyi szektor felkészülésének meghatározó szerepe lesz a gazdaság és a társadalom egészének euroövezeti tagságra való felkészülésében, ill. felkészítésében. Az új pénznem bevezetése nagy jelentőségű lépés lesz. A pénzügyi szektor az átlálás frontvonalában fontos kezdeményező, tudatosító és tájékoztató szerepet fog betölteni. A bankszámlák, a hitelek és más pénzügyi termékek euróra történő átváltása, a biztosítási termékek átalakítása, a nyugdíjpénztári szolgáltatások, az értékpapírpiacon igazítása a majdani új pénzhez, valamint az átváltás informatikai és infrastrukturális hátterének biztosítása az egész társadalmat közvetlenül érintő feladatokat jelent. A tennivalók pontos számbavétele, a feladatok ütemezése, a problémás területek és kérdések beazonosítása, előzetes feladatterv összeállítása a pénzügyi szektor számára komoly kihívást, sikeres végrehajtása ugyanakkor komoly előnyöket és lehetőségeket jelent.

3.8. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK 2007-BEN, CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK

A 2007-es év szervezeti és a külső környezetben végbemenő változásai határozták meg a kommunikációs szakterület tevékenységét is. Az alapvető és hagyományosan jól működő külső kommunikációs feladatok mellett az év első felében az új vezetés és struktúra megismertetésére és elfogadtatására, illetve a pénzügyi kultúra fejlesztéséhez kapcsolódó ismeretek átadására irányult a jegybank kommunikációja. 2007 második felében a Monetáris Tanács döntéseit és az elemző területek kutatási eredményeit közvetítő kommunikáció mellett a készpénzlogisztikai és statisztikai területek üzenetei kerültek előtérbe.

A hatékony sajtókapcsolatok, az elemző és lakossági kiadványok, a modern on-line eszközök, a fórumok és a médiaegyüttműködések jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogy mind a lakosság, mind a szakmai közvélemény jobban megértse és elismerje az MNB tevékenységét. Mindezt alátámasztja az éves reprezentatív, országos lakossági kutatás során megerősítést nyert 64%-os jegybanki bizalmi index.

A magyarországi pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében megújult az MNB Látogatóközpontjának több szolgáltatása. Komplex, a jegybanki üzenetek és ismeretek hatékony átadására és befogadtatására összpontosító programcsomagok indultak, látogatói weboldalak, a monetáris politika döntésmechanizmusát szemléltető kiállítási és internetes játékok, oktatófilmek, hírlevelek készültek.

Az előző évhez képest 22%-kal több középiskolás diák ismerkedett meg a jegybank tevékenységével, a monetáris politikával és egyéb gazdasági-pénzügyi fogalmakkal a Monetary vetélkedősorozat révén. A szintén megújított Stúdium tanulmánypályázat a felsőoktatási intézmények hallgatóinak pénzügyi ismereteit gyarapította.

Az összes magyarországi érettségiző diák számára készült el a „A pénz beszél – Te is érted?” című tájékoztató kiadvány. A színes tájékoztató füzet olyan fontos pénzügyi információkat tartalmaz (bankszámla- és bankkártyahasználat, megtakarítások, hitelek, nyugdíj-előtakarékosság), amelyekkel a fiatalok az életbe kilépve szükségszerűen találkozhatnak. A kiadvány a tanárok és a diákok részéről is pozitív fogadtatásban részesült.

Az 1 és 2 forintosok bevonásának bejelentését és a bevonás előkészítését sikeresen támogatta az erre a célra létrehozott lakossági információs weboldal, telefonos ügyfélszolgálat, tájékoztató kiadványok, az aktív sajtókapcsolatok, valamint az érdekvédelmi és kereskedői szervezetekkel, hitelintézetekkel, társhatóságokkal való folyamatos párbeszéd és együttműködés. A lakosságban és minden érintett társaságban a jegybanki döntést támogató attitűd alakult ki, valamint jelentősen megemelkedett az érme-visszaáramlás volumene.

A közvetlen vállalati megkerdezésen alapuló fizetésimérleg-adatszolgáltatás projekt bevezető kommunikációja során az adatszolgáltatók számára létrehozott weboldal, rendezvények, hírlevelek, tesztelésre ösztönző akciók segítségével az érintett gazdasági szervezetek sikeresen tájékozódhattak, és felkészültek az új típusú adatszolgáltatásra.

Összességében az MNB a stratégiai kommunikáció korszerű eszközeivel biztosítja, hogy a közjó érdekében végzett, összetett tevékenysége transzparens és eredményes legyen, és üzenetei hatékonyan jussanak el a célközönséghez.

3.9. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB 2007. évi eredményének alakulása

A Magyar Nemzeti Bank eredménye 2007-ben 16,6 milliárd forint veszteség volt. A bank eredményét és mérlegszerkezetét elsősorban a hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok, valamint a monetáris politika céljai és választott eszközei határozzák meg.

A mérleg és eredmény alakulását meghatározó főbb folyamatok a következők voltak 2007-ben:

- a devizatartalék monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az Államadósság Kezelő Köz-

pont devizakötvény-kibocsátásából és az EU-transzferekből származó devizabeáramlás, valamint a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói,

- a devizatartalék alakulásával összefüggő, likviditást lekötő instrumentumok alakulása,
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint
- a forint árfolyamváltozása, amely a mérleg devizaszerkezetére tekintettel az eredmény nagyságát döntően meghatározó tényezővé is válhat.

A 2007. év mentes volt olyan rendkívüli eseményektől, amelyek az eredmény alakulását erőteljesen befolyásolták volna.

2006-hoz képest 31,2 milliárd forint nagyságú negatív eredményváltozás döntően a devizaárfolyam-változásból származó 2006. évi kiemelkedően magas – 66,4 milliárd forintos – nyereségnél 2007-ben lényegesen kevesebb – 9,0 milliárd forint – árfolyamváltozásból származó eredménnyel magyarázható. A devizaárfolyam-eredmény 57,4 milliárd forint nagyságú csökkenését csak részben kompenzálta a nettó kamateredmény javulása és a pénzügyi műveletek realizált veszteségének csökkenése.

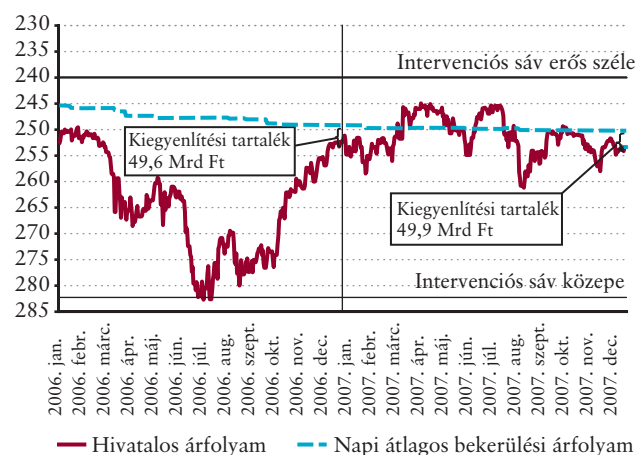
A devizaárfolyam-változásból származó eredmény a forint hivatalos árfolyamának előző évhez viszonyított stabilabb alakulása miatt 9,0 milliárd forint volt. Az éves átlagárfolyam

2007-ben 251,3 forint-euro, 2006-ban – a forint árfolyamának euróhoz képest jelentős, évközben végbement gyengülése miatt – 264,2 forint-euro volt. 2007-ben a forint hivatalos árfolyama az év első felében erősödött, a második felében – ingadozásokkal – gyengült. Az év során összességében kismértékben (0,42%-kal) értékelődött le, és végül december 31-én az árfolyam 253,35 forint-euro volt.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2006. év végéhez képest nagyságrendileg nem változott, mert sem az átértékelésre kerülő devizaállományokban nem volt jelentős változás, sem a hivatalos forintárfolyam és az átlagos bekerülési árfolyam egymástól való eltérése nem változott számottevően az

7. ábra

A forint árfolyamának alakulása (2006. január 1.–2007. december 31.)

5. táblázat

Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei

milliárd forint

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2006. év	2007. év	Változás
	1	2	3	3-2
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)–(X+XI)	–15,2	0,3	15,5
2	– nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I–X)	–131,6	–149,6	–18,0
3	– nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II–XI)	116,4	149,9	33,5
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV–XIV)	–15,4	–4,5	10,9
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III–XII)	66,4	9,0	–57,4
6	Egyéb eredménytényezők ¹ (V+...+VIII)–(XIII+XV+...+XVIII)	–21,2	–21,4	–0,2
7	Eredmény (1+4+5+6)	14,6	–16,6	–31,2
	Kiegyenlítési tartalékok egyenlege a mérlegben			
8	– nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	49,6	49,9	0,3
9	– deviza-értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék ²	–20,6	–2,8	17,8

¹ Egyéb eredménytényezők: A bankjegy- és érmegyártás költsége, a banküzem nettó ráfordításai, nettó céltartalékképzés és az egyéb bevételek, ráfordítások.

² A mérlegben a költségvetéssel szembeni követelések között.

előző év végéhez képest. A kiegyenlítési tartalék 2007. december 31-i állománya 49,9 milliárd forint volt, 2006. év végéhez képest mindössze 0,3 milliárd forinttal nőtt.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka 2007. december 31-én 2,8 milliárd forint nagyságú negatív egyenleget mutatott. A negatív kiegyenlítési tartalékot a költségvetés a jegybanktörvény alapján 2008. március 31-ig köteles megtéríteni, ezért a mérlegben költségvetéssel szembeni követelésként került kimutatásra.

Az MNB eredménytartaléka 2007. december 31-re a 2006. évi mérleg szerinti eredmény átvezetése után 31,5 milliárd forintra növekedett, a 2007. évi veszteségre fedezetet nyújt.

Az MNB mérlegének jellemzője továbbra is, hogy az ország devizatartalékával szemben egyrészt a kamatmentes bankjegyes érmeállomány, másrészt a jegybanki alapkamaton kamatozó forintforrások állnak, azaz az alacsonyabb kamatozású devizaeszközöket a jegybank részben a magasabb kamatozású forintforrásokkal kénytelen finanszírozni. Az átlagos forintkamatláb és az átlagos piaci devizakamatláb közötti kamatkülönbözet miatt – a kamatmentes és a kamatozó források jelenlegi aránya mellett – az MNB kamategyenlege jellemzően negatív.

2007-ben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény nyereségbe fordult, 0,3 milliárd forint pozitív eredményt mutatott, ami elsősorban egy egyszeri tranzakcióval magyarázható: december 29-én a központi költségvetés a még fennálló (dollárban és jenben denominált) devizahiteleit és az azokhoz kapcsolódó currency swapokat piaci értéken előtörlesztette, ami 6,5 milliárd forint kamatjellegű nyereséget jelentett. Ezzel az MNB költségvetéssel szembeni devizahitelből származó követelése végérvényesen megszűnt, a jövőben ilyen hitel és ehhez kapcsolódó előtörlesztés nem lesz.

Az MNB az előtörlesztett adóssághoz kapcsolódó, egyébként a devizatartalék (piaci) hozamánál magasabb kamatozású külföldi adósságát és swapjait nem törlesztheti elő, így azok lejáratáig az MNB-nek folyamatos kamatvesztesége keletkezik². A hitelek és swapok piaci értéken történt előtörlesztésének az említett veszteség ellensúlyozása volt a célja. Az előtörlesztés nélkül a kamategyenleg nettó veszteség lett volna, de az előző évhez képest 9 milliárd forinttal így is javult volna a kamateredmény.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény a 2006. évi 131,6 milliárd forint nagyságú veszteségről 2007-re 149,6 milliárd forint veszteségre emelkedett. A 18 milliárd forint nagyságú eredményromlást a forintkamat-bevételek 1,4 milli-

árd forintos emelkedése mellett, a kamat- és kamatjellegű forintráfordítások 19,4 milliárd forintos (13,6%-os) növekedése okozta. Az alapkamathoz kötött kamatozású forintkötelezettségek (költségvetés forintbetétei, kötelező tartalék, sterilizációs instrumentumok) utáni kamatráfordítások növekedése döntően a jegybanki alapkamat átlagos szintjének 1,1 százalékponttal történt emelkedésével magyarázható.

A nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 149,9 milliárd forint nyereség volt a vizsgált időszakban, ami a 2006. évihez képest 33,5 milliárd forint nagyságú növekedést mutat.

Az eredményre gyakorolt hatás szempontjából jelentős devizatartalékok alakulását alapvetően meghatározzák a devizakonverziók. A konverziók, a forintárfolyam-változás, valamint az előre bejelentett piaci devizaeladások együttes hatására

- az MNB nettó devizapozíciója az év során 0,4 milliárd euróval (132 milliárd forinttal) 15,4 milliárd euróra növekedett, 2007. december 31-én 3912,7 milliárd forint volt.
- a felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék állománya az előző év végéhez képest alig változott, 16,2 milliárd euro volt, forintban számítva mindössze 9,3 milliárdal 4091,6 milliárd forintra emelkedett.

A devizakamat-eredmény változása döntően a devizatartalékok utáni kamatbevételek 18,8 milliárd forintos növekedésével, az előtörlesztéssel kapcsolatos – devizakamat-jellegű bevételként elszámolt – 6,5 milliárd forinttal, valamint az egyéb devizakövetelések és kötelezettségek nettó kamateredményének 4,2 milliárd forintos növekedésével magyarázható.

A pénzügyi műveletek realizált eredménye 4,5 milliárd forint veszteség volt. A deviza-értékpapírok lejáratokon és eladásokon realizált vesztesége 10,9 milliárd forinttal csökkent 2007-ben.

A Magyar Nemzeti Bank 2007. évi gazdálkodása

Az MNB gazdálkodása a jegybanktörvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony – a kockázatmentes működést a legalacsonyabb mértékű felhasználással megvalósító – biztosítására irányul. A Magyar Nemzeti Bank működésének ellenőrzésekor azt vizsgálja az Állami Számvevőszék (ÁSZ) is, hogy az intézményi gazdálkodás megfelelt-e a jogszabályoknak és a belső szabályzatoknak, illetve a gazdálkodásban – a működési költségeknél és a beruházásoknál – érvényesült-e a költségtakarékosság követelménye. A 2006. év vizsgálatakor az ÁSZ-nak ezzel kapcsolatban megállapítása, javaslata nem volt.

² A továbbiakban a költségvetéstől kapott kamatbevételek nem fedezik az MNB külföldi kamatkiadásait az érintett adósságelemek esetében.

6. táblázat**Az MNB 2007. évi működési költségeinek alakulása**

Megnevezés	2006. évi tény	2007. évi terv (tartalék nélkül)	2007. évi tény	Index (2007. évi tény / 2007. évi terv)	Index (2007. évi tény / 2006. évi tény)
	millió forintban			%	
1. Személyi jellegű költségek	8 562	9 019	8 464	93,8	98,9
2. Banküzemi általános költségek	6 232	7 083	6 112	86,3	98,1
Összesen	14 794	16 102	14 576	90,5	98,5

A 2007. évi személyi költségek mintegy 1%-os csökkenése döntően a szervezeti átalakítás következtében csökkenő vezetői munkakörök és az átlaglétszám jelentős mérséklődésének következménye. A banküzemi általános költségek összességében közel 2%-kal alacsonyabbak a 2006. évinél, ami az ide tartozó költségcsoportok eltérő irányú változásának eredője, de elsősorban az értékcsökkenési leírás csökkenéséből adódik, a később megvalósuló, átutemeztett vagy elmaradó beruházások miatt.

A 2007. évben megvalósított beruházások pénzügyileg realizálódott értéke 6282 millió forint volt, ami nagyságrendjét tekintve kismértékben elmaradt az előző évitől. A fejlesztési kiadások több mint fele a Logisztikai Központ megvalósításához kötődött. A 2007. évre tervezett munkálatok és kifizetések egy része átutemezésre került, a beruházás várhatóan 2008. I. félévben zárul le. Emellett tovább folytatódott a számítástechnikai infrastruktúra, a felhasználói eszközpark korszerűsítése és a rendszerek integráltságának növelése. E fejlesztések közül továbbra is meghatározó fontosságú volt a középtávú statisztikai informatikai program megvalósítása, amelynek részeként 2007-ben is jelentős projektek fejeződtek be. A 2007. évi beruházások közül kiemelkedő még a zárt rendszerű bankjegyfeldolgozó rendszer beszerzése, a vállalatirányítási rendszer (SAP) reorganizációja, valamint egy korszerű és önálló telefonalközpont kialakítása.

Működési költségek

A működési költségek 2007. évi tervének jóváhagyott főösszege 16 344 millió forint volt (ebből központi tartalék: 242 millió forint), amellyel szemben a költségek tényleges összege 14 576 millió forintot tett ki.

Személyi jellegű költségek

A 2007. évi személyi jellegű költségek (8464 millió forint) a 2006. évihez képest összességében 1,1%-kal csökkentek. Ez alapvetően az átlaglétszám 7,5%-os csökkenésének (2006: 773 fő, 2007: 715 fő), egyes vezetői munkakörök megszűn-

sének, a munkavállalói összetétel változásának, valamint a regionális emissziós központok bezárásának köszönhető.

A személyi költségeken belül a 2006. évhez képest csak a munkaviszony-megszüntetési kiadások emelkedtek több mint 70%-kal, ami elsősorban az előzőekben említett intézkedések, valamint az előző évről áthúzódó felmondások következménye.

Banküzemi általános költségek

A 2007. évi banküzemi általános költségek (6112 millió forint) a 2006. évihez képest 1,9%-kal csökkentek.

A 2007-ben felmerült IT- (információtechnológiai) költségek összege (1305 millió forint) 0,7%-kal haladja meg a 2006. évit. A költségek túlnyomó hányadát a szoftverek üzemeltetési (követési, támogatási, karbantartási, tanácsadási) költségei teszik ki, amelyek az alaptevékenységet támogató infrastrukturális és adatfeldolgozó rendszerek folyamatos, biztonságos működésének fenntartásához kötődnek.

Az üzemeltetési költségek összege (1548 millió forint) nagyságrendileg az előző évinek felel meg, a tervben kitűzött – az üzembiztos működés előző években kialakított szintjének megőrzésére vonatkozó – célnak megfelelően.

A tárgyi eszközök és immateriális javak értékcsökkenési leírásának 2007. évi összege (2291 millió forint) az előző évhez képest 3,5%-kal volt alacsonyabb, mivel a 2007. évi beruházások volumene – a Logisztikai Központ nélkül – kisebb volt a 2006. évinél.

Az egyéb költségek együttes összege 2007-ben 968 millió forintot tett ki, ami 3,8%-kal alacsonyabb a 2006. évinél. Jelentős mértékben csökkent többek között a külföldi kiküldetések, valamint a közgazdasági adatvásárlások költsége, utóbbi esetben néhány felmérés 2008-ra átutemezésre került. Emelkedtek viszont a költségcsoport kb. 40%-át kitevő kommunikációs költségek, az MNB kommunikációs stratégiájából adó-

dó – főként a szakmai közvéleményt formáló, valamint a lakosság, ezen belül is kiemelten a diákok ismeretterjesztését szolgáló – kommunikációs tevékenység következtében.

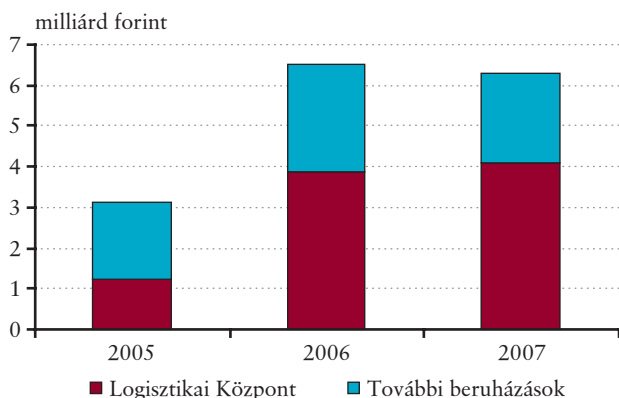
Beruházások

Az igazgatóság a 2007. évben induló új, valamint az aktualizált értékű és ütemezésű beruházások 2007–2009. évi tervét 6970 millió forintban hagyta jóvá, amelyből a 2007. évre előre jelzett összeg 5067 millió forint volt. Emellett tudomásul vette a korábbi döntések alapján már folyamatban lévő beruházások teljes előirányzatát is (13 003 millió forint), amely a 2006-ig felmerült és a további évekre tervezett kiadásokat is magában foglalta. Ennek több mint háromnegyede a Logisztikai Központ kialakításához kötődött.

A tervben szereplő központi vállalatiadat-tároló beruházás feltételeken került jóváhagyásra, s az év közben elvégzett szakértői vizsgálatok alapján a beruházás tartalmát és előirányzatát módosították. Ehhez – továbbá főként az évek között áthúzódó tételekhez – kapcsolódóan évközi tervmódosításra került sor, amelynek következtében a 2007. évben induló új beruházások előirányzata 5968 millió forintba (ebből 2007. évi kiadás: 4057 millió forint), a már folyamatban lévő beruházások teljes előirányzata pedig 13 129 millió forintba módosult.

8. ábra

Az MNB beruházásainak alakulása (2005–2007)

Logisztikai Központ kialakítása

Az MNB egy európai színvonalú, modern, gazdaságosan és biztonságosan működő, az euro későbbi bevezetésére is megfelelő feltételeket teremtő Logisztikai Központ kialakítását határozta el. A létesítmény kialakításának teljes (prognosztizált) pénzügyi tervét az igazgatóság 2003-ban fogadta el (teljes előirányzat: 11,4 Mrd Ft). A kivitelezés e koncepciónak megfelelően történt, figyelembe véve az időközben bekövetkezett műszaki fejlődést is. A beruházás előreláthatólag 2008. I. félévben zárul le.

2007-ben befejeződött a számítógépterem kialakítása, így a Logisztikai Központ épülete év végén mintegy 95%-os készültséget mutatott. Egyes technológiai egységek próbaüzeme is lezajlott, a létesítmény használatbavételi engedélyezési eljárása elkezdődött. A felhasználó szervezeti egységek a kitelepülést 2008. év folyamán fokozatosan valósítják meg, a Magyar Pénzverő Zrt.-vel együtt.

További beruházások

2007-ben az eredetileg tervezett új beruházások döntő többsége elindult. Az év során a beruházások 67%-a befejeződött, illetve az üzembe helyezés megtörtént. Emellett számos beruházásindítás év közben átütemezésre került, amelyek egy része a következő év(ek)ben valósult meg.

A korszerű bankjegyfeldolgozás érdekében több nagy és kis teljesítményű, zárt rendszerű bankjegyfeldolgozó gép került beszerzésre, amelyek az új Logisztikai Központban üzemelnek majd.

A jegybanki statisztikát támogató információs rendszer minősége döntő fontosságú, s e tevékenység elengedhetetlen eszköze a megfelelő színvonalú informatikai támogatás. Az Integrált Statisztikai Rendszer megvalósítása 2004-ben indult el, s az középtávú programot határozott meg az új rendszer felépítéséhez, a kapcsolódó beruházásokkal együtt. 2007-ben került kialakításra az új fizetésimérleg-feldolgozó rendszer, amelynek célja az új fizetésimérleg-adatgyűjtések és a fizetésimérleg-statisztika összeállításához szükséges eljárások informatikai támogatása. Megvalósult az Európai Központi Bank központi értékpapír-adatbázisához való csatlakozás, mellyel a banknak lehetősége lesz abból adatok letöltésére, az előírt adatszolgáltatás azon keresztül történő teljesítésére. Az adattárház továbbfejlesztése a rendszer kialakítása óta keletkezett igények megvalósítását célozta. Az új fejlesztések között volt a befogadott jelentések ellenőrzése és naplózása, a monetáris statisztikai adatpiac algoritmusainak definiálása, az idősoros elemzések, valamint a jelentések készítése.

Az év folyamán befejeződött a gazdálkodási terület folyamatainak hatékonyságnövelésére irányuló projekt, amely megteremtette a felülvizsgált gazdálkodási folyamatok számítástechnikai hátterét is. Az SAP-reorganizáció részeként megtörtént a kötelezettségvállalás, a számlakezelés, a házipénztár és a vagyonkezelés folyamatainak átalakítása, továbbá a pénzügyi tervezés folyamatainak a közbeszerzési tervvel összhangban lévő automatizálása is.

A központi épületeket érintő nagyobb beruházként került sor a megfelelő üzem- és információbiztonságú telefonközpont kialakítására. A központi épület második emeleti burkolatcseréje a műemlék épület rangjához méltó padlóburkolat kialakítását valósította meg. A büfé átalakításával egy korsze-

rú, kulturált, jól elhatárolt területrészekkel rendelkező (előkészítő-, kiszolgáló- és fogyasztótér), az épület jellegéhez jól illeszkedő létesítmény került kialakításra. A hűtési rendszerek egyesítése a többféle és nem egységesített hűtőenergia-termelő berendezések átalakítását jelentette, az üzembiztonság növelése és az üzemeltetési költségek csökkentése céljából.

A stratégiai készpénztároló egyes részeinek felújításával biztosítottuk a készpénztárolás, illetve a munkavégzés megfelelő követelményeit.

További informatikai beruházások történtek az ügyviteli folyamatok támogatására (felhasználói rendszerek fejlesztései, módosításai), a technikai infrastruktúra és a rendszerek magas szintű, folyamatos rendelkezésre állásának biztosítása érdekében. A 2007. évi egyéb beruházások és beszerzések túlnyomórészt az ingatlanok állagmegőrzéséhez és technológiai korszerűsítéséhez, valamint biztonságtechnikai fejlesztésekhez kapcsolódtak.

Az MNB emberierőforrás-gazdálkodása

Létszám és személyi jellegű költségek

Az MNB 2007. évi zárólétszáma 690 fő volt, a foglalkoztatottak száma 49 fővel (6,6%-kal) volt alacsonyabb a 2006. évi zárólétszámnál. 2007-ben 124 munkavállaló munkaviszonya szűnt meg, ebből 67 munkáltatói, 34 munkavállalói kezdeményezésre történt, 23 munkaviszony nyugdíjazás és egyéb kilépés (pl. próbaidő vége, határozott munkaszerződés lejárat stb.) miatt szűnt meg.

Az MNB létszámának alakulását 2007-ben döntően az alábbi intézkedések befolyásolták:

- Létszámbővülés következett be a Logisztikai Központ üzembe helyezésével kapcsolatban a fegyveres biztonsági őrési, épület- és számítástechnikai üzemeltetési tevékenység ellátására.
- 2007-ben az MNB szervezete laposabbá vált, az igazgatói vezetői szint megszűnt.
- A debreceni és székesfehérvári regionális emissziós központok bezárása 2007-ben megkezdődött, a teljes bezárás 2008 januárjában valósul meg.
- Vezetői hatékonyságjavító intézkedések, működési racionalizálás következtében létszámcsökkenés valósult meg.

Az igazgatói vezetési szint megszüntetése következtében a vezetői munkakörben foglalkoztatott munkavállalók száma 2007 végén 9 fővel volt kevesebb, mint 2006-ban.

2007-ben a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező munkavállalók aránya az előző évinél 2,1%-kal volt magasabb. Az MNB-ben a korösszetétel kedvező, a foglalkoztatottak átlagos életkora 2007-ben nem változott (41 év). Az átlagos banki munkaviszony 2007-ben változatlan, 12,6 év volt.

Új besorolási rendszer bevezetése

Az MNB egy új, munkakörcsalád alapú besorolási rendszert alakított ki azzal a megfontolással, hogy a munkaköri jellemzők mellett a teljesítményben is megmutatkozó egyéni képességek elismerése nagyobb hangsúlyt kapjon a besorolásokban, a besorolási rendszer jobban támogassa az előléptetési döntéseket, valamint a dolgozók könnyebben átláthatóság, megértsék a bank besorolási rendszerét, a besorolási szempontokat. Az új rendszerben az egyedi működési jellemzők és a magasabb színvonalú minőséget, jobb teljesítményt eredményező egyéni kvalitások, kompetenciák nagyobb szerepet kaptak a korábbi, kissé általános, absztraktabb, a Hay módszertana alapján kialakított besorolási rendszerrel szemben. A szakterületek szerint tagolt munkaköri struktúra helyett egy banki szinten egységes keretrendszer került kialakításra. A besorolási rendszer átalakítása révén a szakértői karrierpályák bővültek, ezzel a munkatársak számára a lehetséges előrelépések, karrierállomások transzparenssebbé, kiszámíthatóbbá válnak. Az új besorolási rendszer támogatja az egyéni fejlődés és ahhoz kapcsolódóan a bank eredményességéhez történő egyéni hozzájárulás növekedésének elismerését, hozzájárulva a munkatársak motiválásához, megtartásához.

Új középtávú stratégia kialakítása

A bank felső vezetése 2007-ben új középtávú stratégiát fogalmazott meg, ami meghatározza a következő 5 év fejlődési irányait. A stratégia alkotási folyamatában kiindulási alapként a felső vezetők meghatározták a bank küldetését és jövőképét. A jövőképből kiindulva, valamint diagnózisok (SWOT-elemzés, stakeholder-elemzés) eredményei alapján a szervezeti egység-vezetők bevonásával meghatározták az új stratégiai irányokat, valamint a stratégia megvalósítását támogató új szervezeti értékkészletet.

A vezetői potenciálok fejlesztése

A karriermenedzsment-programban a vezetői javaslatok alapján a Fejlesztő központ módszerével beazonosított, potenciálisan vezetői képességekkel rendelkező kollégák száma az elmúlt két évben 7 fővel bővült, jelenleg 9 fő alkotja a vezetői karrierprogramban részt vevő vezetői potenciálok körét. Vezetői készségeik fejlesztésére, illetve a jövőbeni vezetői munkára való felkészítésük érdekében 2007-ben 2-2 napos képzést szerveztünk.

A toborzás hatékonyságának és minőségének növelése

A kiválasztási döntések eredményességének és hatékonyságának javítása céljából új, kompetenciaalapú kiválasztási módszereket, eszközöket fejlesztettünk ki. A tesztekkel, valamint szoftverrel támogatott új eszközök lehetővé teszik a jelöltek személyes felkészültségének, alkalmasságának, munkaköri rátermettségének felmérését a munkakör-specifikus kompetenciák mentén. A toborzási feladatainkat új, korszerű elektronikus toborzási rendszer is támogatja, ami csökkenti az adminisztrációs feladatokat, valamint lehetővé teszi a valós idejű kommunikációt a pályázókkal, és a kiválasztási folyamat nyomon követését.

A bérpiaci pozicionálás újragondolása

A Magyar Nemzeti Bank által követett bérszintet két alapvető szempont határozza meg: egyrészt a minőségi munkaerő megszerzését és megtartását lehetővé tevő jövedelmek biztosítása a munkavállalók részére, másrészt a költséghatékonyságra törekvés. 2007-ben a piaci összehasonlítások és a fluktuáció mértéke alapján egy munkaköri csoportonként differenciált bérpiaci pozicionálásra tért át a bank, magasabb piaci bérszintet határozva meg a megszerzés és megtartás szempontjából kritikusabb munkaköri csoportokban, alacsonyabb piaci bérszintre térve át ott, ahol a banki bérek az elmúlt évek tapasztalatai alapján kiemelten versenyképesek.

A működés fejlesztése

A jegybanktörvény 2007. évi módosításai új irányítási rendszer bevezetését, új irányítási mechanizmus és struktúra kialakítását tették szükségessé. Elkészült a bank operatív vezetését támogató konzultatív testület, a Vezetői bizottság ügyrendje, módosult a szervezeti és működési szabályzat. Az új kiemelt stratégiai célokhoz igazítva kialakításra került a hatékonyság javítására, az eredményesség fejlesztésére irányuló átfogó koncepcióterv. A szervezeti változásokhoz és a működésfejlesztésekhez kapcsolódóan sor került egyes szakterületek (statisztika, kontrolling, könyvtári szolgáltatások) tevékenységeinek, folyamatainak áttekintésére, az új működési koncepciók kidolgozására.

3.10. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Uniós csatlakozásunk óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. A bizottságokban és a munkacsoportokban nyílik lehetőség a nemzeti jegybankok együttműködésével történő álláspontok közös kidolgozására, és ez a közös együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy az egyes nemzeti bankok képviselői rendszeresen tájékozódjanak az EKB munkájáról.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre (mandátuma) röviden az alábbiakban összegezhető:

Számviteli és monetáris jövedelem bizottság – Accounting and Monetary Income Committee (AMICO): Kialakítja és rendszeresen felülvizsgálja a KBER alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számvitel-politikai elveket, a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát és elősegíti ezek nemzetközi szintű összehangolását. Figyelemmel kíséri a monetáris jövedelem számítását a számviteli biztonsági keretrendszer által kialakított kockázatkezelési folyamatnak megfelelően.

Bankjegybizottság – Banknote Committee (BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegy-szükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegy-feldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítása kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához, valamint az eurobankjegyekre és -értékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Bankfelügyeleti bizottság – Banking Supervision Committee (BSC): Rendszeresen vizsgálja a konjunkturális folyamatoknak az EU-s bankszektorra gyakorolt hatásait, az EU-s bankszektor stabilitását és megfelelő működését, és a középtávú strukturális változások hatását az EU-s bankokra. Segítséget nyújt továbbá a KBER-nek a prudenciális felügyeletre és a pénzügyi stabilitásra vonatkozó szabályozási feladatok végrehajtásában. A Magyar Nemzeti Bank a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével együtt képviseli Magyarországot a bizottságban.

Költségmódszertani bizottság – Committee on Cost Methodology (COMCO): A COMCO 2007 júliusa óta tartozik a KBER-bizottságok közé. Hozzájárul az Eurorendszer által alkalmazott egységes költségmódszertan (Common Eurosystem Cost Methodology) alkalmazásához és továbbfejlesztéséhez, elemzéseket készít az Eurorendszer/KBER bizonyos funkcióinak/termékeinek költségadatairól és költség-szerkezetéről. A vezetői információs rendszerek terén a KBER egészének érdeklődésére számot tartó kérdésekben az információ- és tapasztalatcsere fórumaként szolgál.

Eurorendszer/KBER kommunikációs bizottság – Eurosystem/ESCB Communications Committee (ECCO): Hozzájárul az Eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy az Eurorendszer/KBER által megfogalmazott célok át-

láthatóvá és világossá váljanak és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az Eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Belső ellenőrzési bizottság – Internal Auditors Committee (IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási kérdéseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi kapcsolatok bizottsága – International Relations Committee (IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti. Hozzájárul az Eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein, az EU-n belül pedig elemzi az EU- és a GMU-csatlakozási folyamat állását és az ERM II-vel összefüggő kérdéseket.

Információtechnológiai bizottság – Information Technology Committee (ITC): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek a kidolgozásához – különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra – és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően Eurorendszer/KBER szintű fejlesztéseket, önálló projekteket indít, hajt végre.

Jogi bizottság – Legal Committee (LEGCO): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és a közösség mennyiben tartják be a törvénytervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci műveletek bizottsága – Market Operations Committee (MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, valamint azon tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, amelyek még nem vezették be az eurót, továbbá az ERM II alkalmazásában.

Monetáris politikai bizottság – Monetary Policy Committee (MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, melyek a nem euroövezeti tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának koordinálásából adódnak.

Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága – Payment and Settlement Systems Committee (PSSC): Segíti a KBER-t a

fizetési rendszer zökkenőmentes működtetésében, ennek során tanácsot ad a TARGET (Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó teljesítést biztosító expressz átutalási rendszer), a TARGET2, a TARGET2-Securities, a SEPA (Egységes Euro Fizetési Övezet) és a CCBM (Levelező jegybanki modell) működését illetően, valamint a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Támogatja továbbá a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerekre vonatkozóan a központi bankokat érintő kérdésekben.

Statisztikai bizottság – Statistics Committee (STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költséghatékony alkalmazásához.

A KBER munkáját támogató egyéb bizottságok:

Költségvetési bizottság – Budget Committee (BUCO): az EKB költségvetésével kapcsolatos kérdésekben nyújt segítséget az EKB Kormányzótanácsának, tagjai az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Emberi Erőforrások Konferenciája – Human Resources Conference (HRC): a 2005-ben létrehozott bizottság célja az, hogy fórumként szolgáljon az Eurorendszer/KBER jegybankok között a tapasztalat-, vélemény- és információcseréhez az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás területén.

3.11. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK 2007-BEN

Kiadványok

Jelentés az infláció alakulásáról

Évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája, amelyben az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, és értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat. A bank e kiadványban foglalja össze azokat az előrejelzéseket és megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Jelentés a pénzügyi stabilitásról

Évente egyszer kerül publikálásra. A jelentés ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja ezen változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására.

Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységének alakulásáról

A negyedéves rendszerességgel megjelenő kiadvány röviden beszámol a jegybanki szakterületek előző negyedévi tevékenységéről (monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizatartalék, pénzforgalom, emissziós tevékenység, statisztikai változások).

Éves jelentés

A kiadvány tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált éves beszámolóját.

MNB-tanulmányok

A sorozatban a Magyar Nemzeti Bank monetáris döntéshozatalához kapcsolódó közgazdasági elemzések kerülnek nyilvánosságra. A sorozat célja növelni a monetáris politika átláthatóságát. Így az előrejelzési tevékenység technikai részleteit is ismertető tanulmányokon túl közzéteszi a döntés-előkészítés során felmerülő közgazdasági kérdéseket is.

MNB-füzetek (MNB Working Papers)

E kiadványsorozat a Magyar Nemzeti Bankban készült elemzési és kutatási munkák eredményeit tartalmazza. Az elemzések a szerzők véleményeit tükrözik, s nem feltétlenül esnek egybe az MNB hivatalos véleményével. A sorozat 2005 ősze óta csak angol nyelven elérhető.

MNB-szemle

A 2007-ben második évfolyamával jelentkező kiadvány fél-éves rendszerességgel jelenik meg. A kötetben megjelenő rövid cikkek célja az, hogy közérthető formában tájékoztassák a szélesebb közvéleményt a gazdaságban végbemenő folyamatokról és a jegybanki kutatómunka eredményeiről.

Egyéb kiadványok

2007 telén jelent meg angol nyelven a Magyarországon rendezett Public Finance konferencia anyagait bemutató kötet *Temporary measures and off-budget activities* címen. 2007-ben jelent meg először „A pénz beszél – Te is érted?” című, elsősorban a 17–18 éves korosztálynak készült ismeretterjesztő füzet, amely része a Magyar Nemzeti Bank azon törekvésének, hogy a hazai pénzügyi kultúra mélyítéséhez, a pénzügyi ismeretek bővítéséhez hozzájáruljon. A kiadványt a Magyar Nemzeti Bank minden évben meg kívánja jelentetni.

A Magyar Nemzeti Bank valamennyi publikációja elérhető a jegybank honlapján (www.mnb.hu).

Konferenciák, előadások

Konferenciák:

2007. január 19. Inflációs célkövetés, nemzetközi konferencia angol nyelven

2007. április 19. Nemzetközi konferencia – On the Road to the Euro: Good Governance and Effective Partnership – címmel

2007. május 10–12. Frontiers in Central Banking konferencia

2007. május 20–23. Central Bankers' Club

2007. szeptember 14–15. Nemzetközi konferencia – 3rd Annual Central Bank Workshop on the Microstructure of Financial Markets – címmel

2007. november 14. Nemzetközi Pénzforgalmi Konferencia

2007. november 29–30. Nemzetközi konferencia – 6th Macroeconomic Policy Research Workshop on Labor markets, wage behavior and inflation dynamics

Az Európai Központi Bank által kihelyezett bizottsági/munkacsoport ülések az MNB-ben

2007. június 21–22. ECB WGPF, Working Group on Public Finance

2007. szeptember 26–28. ECB STC, Statistics Committee Meeting

2007. november 29. ECB WDN, World Dynamic Network ideiglenes munkacsoport

Szakmai előadások:

2007. január 29. Budapest Economic Seminar Series (BESS) at MNB Halpern László–Koren Miklós–Szeidl Ádám: Import és termelékenység

2007. február 8. BESS at MNB Alessia Campolmi: Melyik inflációt kövesse a monetáris politika? Kis nyitott gazdaság a múltbeli inflációhoz indexált bérekkel

2007. február 9. BESS at MNB Zeno Enders: Az S-görbe újragondolása: a technológiai sokkok nemzetközi transzmissziójáról

2007 február 19. BESS at MNB Lawrence Christiano–Roberto Motto–Massimo Rostagno: Sokkok, strukturális té-

nyezők vagy a monetáris politika? Az Euroövezet és az Egyesült Államok 2001 után

2007. március 7. *BESS at MNB* Jaume Ventura: Sovereign Risk and Secondary Markets

2007. március 21. *BESS at MNB* Veronica Guerrieri–Péter Kondor: Emerging Markets and Financial Intermediaries

2007. április 2. *BESS at MNB* Ákos Valentinyi: Which Sectors Make the Poor Countries so Unproductive?

2007. április 10. *BESS at MNB* Victor Bystrov: Forecasting Emerging Market Indicators: Brazil and Russia

2007. május 7. *BESS at MNB* Tommy Sveen: Firm-specific capital and welfare

2007. május 14. *BESS at MNB* Jarkko Turunen: The Interaction of Labor Markets and Inflation: Micro Evidence from the International Wage Flexibility Project

2007. június 14. Vadas Gábor: Wealth Portfolio Of Hungarian Households – Urban legends and Facts

2007. június 21. *BESS at MNB* Andri Chassamboulli: Job Competition over the Business Cycle: Implications for Labor Productivity and Unemployment Rates by Skill

2007. június 27. Mihai Copaciu: Survey Evidence on Price Setting Patterns of Romanian Firms

2007. július 25. Krekó Judit–P. Kiss Gábor: Az adóoptimalizálástól az optimális adóig – az első lépés, Adóelkerülés és a magyar adórendszer

2007. szeptember 19. *BESS at MNB* Darvas Zsolt: Forecasting exchange rates of major currencies with long maturity forward rates

2007. november 21. *BESS at MNB* Martin Evans: Understanding exchange rates: economic fundamentals vs market microstructure

2007. december 6. *BESS at MNB* Olivier Blanchard: Adjustment within the euro. The difficult case of Portugal és Christopher Pissarides: Employment Outcomes in the Welfare State

3.12. RÖVIDÍTÉSEK, JEGYBANKSPECIFIKUS FOGALMAK MAGYARÁZATA

Rövidítések

ALCO: Eszköz-forrás bizottság

AMICO: Számviteli és Monetáris Jövedelem Bizottság (KBER bizottság)

ÁSZ: Állami Számvevőszék

BANCO: Bankjegybizottság (KBER bizottság)

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja

BKR: Bankközi Klíringrendszer

BSC: Bankfelügyeleti bizottság (KBER bizottság)

BUCO: Költségvetési bizottság

CANSTAT: Közép-Európai Statisztikai Együttműködési Szervezet

CEBS: Európai bankfelügyeleti bizottság

CSDB: Európai Központi Bank központi értékpapír-adatbázis

ECCO: Külső kommunikációs bizottság (KBER-bizottság)

EIB: Európai Beruházási Bank

EKB: Európai Központi Bank

EPT: Európai Pénzforgalmi Tanács

ERM-II: A GMU harmadik szakaszától induló árfolyam-mechanizmus, amelynek lényege, hogy az eurozónán kívüli tag-államok valutáit összekötik az euróval.

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zrt.

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió

HRC: Emberi Erőforrások Konferenciája

IAC: Belső ellenőri bizottság (KBER-bizottság)

IMF: Nemzetközi Valutaalap

IRC: Nemzetközi kapcsolatok bizottsága (KBER-bizottság)

ITC: Információtechnológiai Bizottság (KBER-bizottság)

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere

KELER: Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.

KOMAB: Kommunikációs albizottság, a NEB egyik albizottsága

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

LEGCO: Jogi bizottság (KBER-bizottság)

MOC: Piaci műveletek bizottsága (KBER-bizottság)

MPC: Monetáris politikai bizottság (KBER-bizottság)

NEB: Nemzeti Euro Koordinációs Bizottság

NSB: Nemzeti SEPA-bizottság (lásd: SEPA)

O/N, overnight betét/hitel: egynapos betét/hitel

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet

OSAP: Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program

PSD: Payment Services Directive, pénzforgalmi szolgáltatási irányelv

PSSC: Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága (KBER-bizottság)

PSZAB: Pénzügyi szektor albizottság, a NEB egyik albizottsága

PSZÁF: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

SDDS: különleges adatközzétételi szabvány

SEPA: Single Euro(pean) Payment Area, Egységes Európai Pénzforgalmi Térség, az EU célkitűzése annak érdekében, hogy a belső piacon a fizetési forgalom lebonyolításának színvonala belátható időn belül érje el a tagállamokon belül tapasztalható nívót.

STC: Statisztikai bizottság (KBER-bizottság)

SWIFT: Pénzügyi üzenetek biztonságos továbbítására szakosodott nemzetközi társaság.

SWIFTnet: a SWIFT IP-alapú zárt hálózata

TARGET: Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó expressz átutalási rendszer, az euroövezet VIBER-rendszere.

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, MNB által működtetett fizetési rendszer.

Fogalmak magyarázata

Devizaswapügylet: Olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben – a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által – meghatározott áron történő visszacszerelését foglalja magában.

Duration: A kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatosságának jellemzésére használt mérőszám.

EDP-jelentés: Az államháztartás hiányára és az államadósságra vonatkozó, uniós módszertan szerint összeállított mutatókat tartalmazó, MNB, KSH, PM által közösen készített jelentés.

Elszámolás (klíring): A fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

ERM-II árfolyam-mechanizmus (ERM II, Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyampolitikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, melyben a középárfolyamot normál $\pm 15\%$ -os ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

IMF-tartalékkvóta: a Nemzetközi Valutaalapba SDR-ben (Special Drawing Right = különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatláb futures: A kamatláb futures olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontrakthusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatozó devizaswap (currency swap) ügylet: Olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap: valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhoz, fel-tételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Kiegyenlítési tartalék: A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok, melyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig a megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

- **Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka:** A devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

- **Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka:** A devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Monetáris pénzügyi intézmények: A jegybank, a hitelintézetek és a pénzügyi alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

Opció ügylet: A devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára – amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot – mindez kötelezettségként értelmezendő.

Pénzügyi alapok: A pénzügyi alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85%-ban pénzügyi eszközökbe vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú transferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzügyi eszközök kamataihoz hasonló megtérülésű eszközökbe fektetik.

Pénzügyi eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: Olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződés kötésével egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerzheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repo-ügylet), vagy nem szerzheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repo-ügylet).

Teljesítés (kiegyenlítés): A bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

B) rész

**A Magyar Nemzeti Bank
2007. évi auditált éves beszámolója**

1. Auditori jelentés

KPMG Hungária Kft.
Váci út 99.
H-1139 Budapest
Hungary

Telefon: +36 (1) 887 71 00
+36 (1) 270 71 00
Telefax: +36 (1) 887 71 01
+36 (1) 270 71 01
e-mail: info@kpmg.hu
Internet: www.kpmg.hu

Független könyvvizsgálói jelentés

A Magyar Nemzeti Bank tulajdonosának

Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban „a Bank”) mellékelt 2007. évi éves beszámolójának a könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2007. december 31-i fordulónapra elkészített mérlegből – melyben az eszközök és források egyező végösszege 4.704.096 M Ft, a mérleg szerinti eredmény 16.582 M Ft veszteség –, és az ezen időponttal végződő évre vonatkozó eredménykimutatásból, valamint kiegészítő mellékletből áll.

A vezetés felelőssége a pénzügyi kimutatásokért

Az éves beszámolóban a számviteli törvényben foglaltak és a Magyarországon elfogadott általános számviteli elvek szerint történő elkészítése és valós bemutatása az ügyvezetés felelőssége. Ez a felelősség magában foglalja az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes pénzügyi kimutatások elkészítése és valós bemutatása szempontjából releváns belső ellenőrzés kialakítását, bevezetését és fenntartását; a megfelelő számviteli politika kiválasztását és alkalmazását, valamint az adott körülmények között ésszerű számviteli becslések elkészítését.

A könyvvizsgáló felelőssége

A mi felelősségünk az éves beszámoló véleményezése az elvégzett könyvvizsgálat alapján, valamint az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélése.

A Bank 2006. évi éves beszámolóját más könyvvizsgáló könyvvizsgálta, aki 2007. április 11-én kelt könyvvizsgálói jelentésében minősítés nélküli véleményt bocsátott ki.

A könyvvizsgálatot a magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardok és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon érvényes – törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. A fentiek megkövetelik, hogy megfeleljünk releváns etikai követelményeknek, valamint hogy a könyvvizsgálatot úgy tervezzük meg és végezzük el, hogy kellő bizonyosságot szerezzünk arról, hogy a pénzügyi kimutatások nem tartalmaznak lényeges hibás állításokat.

A könyvvizsgálat magában foglalja olyan eljárások végrehajtását, amelyek célja könyvvizsgálói bizonyítékot szerezni a pénzügyi kimutatásokban szereplő összegekről és közzétételekről. A kiválasztott eljárások, beleértve a pénzügyi kimutatások akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításai kockázatának felmérését is, a könyvvizsgáló megítélésétől függenek. A kockázatok ilyen felmérésekor a könyvvizsgáló a pénzügyi kimutatások ügyvezetés általi elkészítése és valós bemutatása szempontjából releváns belső ellenőrzést azért mérlegeli, hogy olyan könyvvizsgálói eljárásokat tervezzen meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a Bank belső ellenőrzésének hatékonyságára vonatkozóan véleményt mondjon. A könyvvizsgálat magában foglalja továbbá az alkalmazott számviteli alapelvek megfelelőségének és az ügyvezetés számviteli becslései ésszerűségének, valamint a pénzügyi kimutatások átfogó bemutatásának értékelését. Az üzleti jelentéssel kapcsolatos munkánk az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélésére korlátozódott és nem tartalmazta egyéb, a Bank nem auditált számviteli nyilvántartásaiból levezetett információk áttekintését.

Meggyőződésünk, hogy a megszerzett könyvvizsgálói bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt a könyvvizsgálói záradékunk (véleményünk) megadásához.

KPMG Hungária Kft., a Hungarian limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International, a Swiss cooperative. Company registration: Budapest, no 01-09-063183

Záradek (vélemény)

A könyvvizsgálat során a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóját, annak részeit és tétteleit, azok könyvelési és bizonylati alátámasztását az érvényes nemzeti könyvvizsgálati standardokban foglaltak szerint felülvizsgáltuk, és ennek alapján elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztünk arról, hogy az éves beszámolót a számviteli törvényben foglaltak és a Magyarországon elfogadott általános számviteli elvek szerint készítették el. Véleményünk szerint az éves beszámoló a Magyar Nemzeti Bank 2007. december 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad. Az üzleti jelentés az éves beszámoló adataival összhangban van.

Budapest, 2008. április 3.

KPMG Hungária Kft.

1139 Budapest, Váci út 99.
Kamatár-bejegyzés: 000202

Henye István
Partner, bejegyzett könyvvizsgáló
Igazolvány szám: 005674

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	Változás
	1	2	3	3-2
	I. Követelések forintban	171 619	149 512	-22 107
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	171 313	149 511	-21 802
4.14.	ebből: deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának megtérítésére irányuló követelés*	20 600	2 799	-17 801
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	303	0	-303
	3. Egyéb követelések	3	1	-2
	II. Követelések devizában	4 558 183	4 436 866	-121 317
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	4 082 279	4 091 604	9 325
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	102 852	7 583	-95 269
	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	0	0	0
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	373 052	337 679	-35 373
	III. Banküzemi eszközök	32 637	36 764	4 127
4.12.	ebből: Befektetett eszközök	32 398	36 101	3 703
4.15.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	81 115	80 954	-161
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	4 843 554	4 704 096	-139 458
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	Változás
	1	2	3	3-2
	VI. Kötelezettségek forintban	3 878 063	4 005 524	127 461
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	280 447	196 816	-83 631
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	1 634 681	1 062 380	-572 301
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	1 959 817	2 188 951	229 134
4.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	3 118	557 377	554 259
	VII. Kötelezettségek devizában	834 653	583 067	-251 586
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	92 736	58 130	-34 606
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	54 881	1 086	-53 795
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	687 036	523 851	-163 185
4.13.	VIII. Céltartalék	57	1 740	1 683
	IX. Banküzem egyéb forrásai	10 656	15 999	5 343
4.15.	X. Passzív időbeli elhatárolások	29 023	22 984	-6 039
4.16.	XI. Saját tőke	91 102	74 782	-16 320
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	16 936	31 507	14 571
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.14.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	49 595	49 857	262
4.14.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	0	0	0
	6. Mérleg szerinti eredmény	14 571	-16 582	-31 153
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	4 843 554	4 704 096	-139 458

* Az MNB tv. 17. § (4) bekezdése alapján negatív egyenleg esetén, annak mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig megtéríti.

Budapest, 2008. április 3.

Simor András,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2006	2007	Eltérés
	1	2	3	3-2
4.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	10 801	12 167	1 366
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	10 324	11 886	1 562
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	464	271	-193
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	4	0	-4
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	9	10	1
4.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	202 079	209 002	6 923
	1. Devizataralékok utáni kamatbevételek	145 291	164 082	18 791
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	6 130	5 199	-931
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	9	6	-3
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	3 385	3 169	-216
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	47 264	36 546	-10 718
4.19.	III. Devizaárfolyam-változásból származó bevételek	68 545	13 482	-55 063
4.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	1 261	2 298	1 037
4.21.	V. Egyéb bevételek	5 362	5 182	-180
	1. Jutalékbevételek	1 098	981	-117
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	4 264	4 201	-63
4.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	62	57	-5
4.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	608	192	-416
4.23.	VIII. Banküzem bevételei	319	275	-44
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	289 037	242 655	-46 382
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2006	2007	Eltérés
	1	2	3	3-2
4.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	142 405	161 781	19 376
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	25 938	31 163	5 225
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	116 094	55 326	-60 768
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	373	75 292	74 919
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	0	0	0
4.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	85 677	59 067	-26 610
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	2 555	2 910	355
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	389	446	57
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	20 679	16 277	-4 402
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	62 054	39 434	-22 620
4.19.	XII. Devizaárfolyam-változásból származó ráfordítások	2 167	4 470	2 303
4.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	8 648	9 047	399
4.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	16 706	6 805	-9 901
4.21.	XV. Egyéb ráfordítások	3 875	1 630	-2 245
	1. Jutalékráfordítások	568	511	-57
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 307	1 119	-2 188
4.13.	XVI. Céltartalékképzés	57	1 740	1 683
4.13.	XVII. Értékvesztés	0	0	0
4.23.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	14 931	14 697	-234
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	274 466	259 237	-15 229
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	14 571	-16 582	-31 153
	XXI. Eredménytartalék igénybevétele osztalékra	0	0	0
	XXII. Fizetett (jóváhagyott) osztalék	0	0	0
	XXIII. Mérleg szerinti eredmény (XX+XXI-XXII)	14 571	-16 582	-31 153

Budapest, 2008. április 3.

Simor András,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (továbbiakban: a részvényes) gyakorolja.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki.

2004. május elsejétől a Magyar Nemzeti Bank a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredményszámolási szabályait.

4.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számvitelileg még le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége (lásd értékelési szabályok), elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú határidős ügyletek mérlegben megjelenő ártértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti határidős ügyletekből származó követelései és kötelezettségei ártértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adat-szolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni, és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését, kivéve a visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvényeket,
- a napi ártértékelés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú határidős ügyletekből eredő, mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni követeléseit és kötelezettségeit, év végén pedig az előbbieken túl a befektetett eszközöket, követeléseket és egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit. Majd megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztés, valamint a kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalék mértékét.

A mérlegkészítés dátuma a tárgyévet követő év január 15-e.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé is beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNB tv.-ben szabályozott módon gyakorló államháztartásért felelős Pénzügyminisztériumnak egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést, valamint a számviteli tv. szerinti, részvényes által részvényesi határozattal elfogadott éves beszámolót tartalmazza. Az MNB az Éves jelentést kiadvány formájában, illetve az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Az MNB r. rendelkezései szerint az MNB nem köteles konszolidált beszámolót készíteni. Tekintettel arra, hogy a befektetések mérleg- és eredményhatása nem számottevő, az MNB konszolidált beszámolót nem készít.

A számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező. Az MNB könyvvizsgálója Henye István (KPMG Hungária Kft.), kamarai tagsági száma: 005674.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Simor András, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Horkai Katalin, PM regisztrációs száma: 159822.

4.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéseget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

Központi költségvetéssel szembeni követelések között jelenik meg a kiegyenlítési tartalékok (év végi negatív egyenlege miatti) megtérítésével kapcsolatos követelés is.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-nyereség elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés, vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -vesztéseget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú határidős ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a december 31-én érvényes hivatalos árfolyamon (fixing) átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), valamint a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, továbbá az egyéb célú határidős ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak az ún. realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény deviza eladásakor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az átértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének a különbsége.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték és a nyilvántartási érték közötti különbözet a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor, illetve lejáratkor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

A Magyar Nemzeti Bank értékpapír-állományát a december 31-én érvényes piaci árak alapján értékeli az amerikai tőzsdéken jegyzett papírok tekintetében. Az európai tőzsdék december 31-i szünnapja miatt az itt jegyzett értékpapírok a december 30-án érvényes piaci árak alapján kerülnek értékelésre.

Az MNB által korábban külföldön kibocsátott, majd később visszavásárolt értékpapírokat bruttó módon, azaz az egyéb devizakövetelések soron kell kimutatni. A visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvények a bekerülési értéken történő értékelés általános szabályai szerint kerülnek értékelésre. A visszavásárolt kötvények után járó kamat bevételként és ráfordításként is elszámolásra kerül.

A repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

IMF-kvótával kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta másik része (amelyet nem kellett az IMF-nek átutalni) a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a be nem fizetett kvóta SDR-ben meghatározott értékének forint megfelelőjével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel.

Határidős ügyletek elszámolása

Az MNB a határidős ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: a fedezeti ügyletek, illetve az egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel, illetve annak megbízásából külföldi partnerrel kötött határidős ügyletek.

A határidős ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettséggént kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú határidős ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

A Magyar Nemzeti Bank által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok:

Megnevezés	2007. 12. 31.
Vagyoni értékű jogok	17,0%
Szellemi termékek	20,0–50,0%
Alapítás-átszervezés (maximum)	20,0%
Épületek	3,0%
Járművek	12,0–25,0%
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9,0–33,0%
Számítástechnikai berendezések	14,5–33,0%
Emissziós gépek	20,0–50,0%
Műszerek, mérőeszközök	14,5–33,0%
Bankbiztonsági eszközök	9,5–33,0%
Egyéb fel nem sorolt eszközök*	14,5–33,0%

* Pl. irodai berendezés és felszerelés, egyéb berendezés.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján a fent megadott százalékos kulcsathatárok az irányadók, azonban ettől a tényleges használati idő függvényében el kell térni. A bank minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz.

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója: a pénztárában, illetve értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2007. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

A Magyar Nemzeti Bank mérlegének és eredményének alakulását elsősorban a monetáris politika céljai és választott eszközei, valamint a hazai és nemzetközi gazdasági folyamatok határozzák meg.

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 9,3 milliárd forint nyereség volt. 2007-ben a forint hivatalos árfolyama stabilabban alakult, mint az előző évben, kevésbé távolodott el az átlagos bekerülési árfolyamtól. Ennek eredményeképpen a devizaárfolyam-változásból származó realizált nettó eredmény az előző évi értékhez képest 57,4

milliárd forinttal csökkent, 9 milliárd forint nyereség volt. A forintkiegyenlítési tartalék 0,3 milliárd forinttal, 49,9 milliárd forintra nőtt.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 0,3 milliárd forint nyereség volt 2007-ben, ami 15,5 milliárd forintos eredményjavulást jelentett az előző évhez képest. Ebből 6,5 milliárd forint kamatjellegű nyereség egy egyszeri tranzakcióval magyarázható, melynek során a központi költségvetés a még fennálló devizahiteleit és az azokhoz kapcsolódó currency swapokat piaci értéken előtörlesztette. Javította még a kamateredményt a devizatartalékok utáni kamatbevételek árfolyam- és kamathatással magyarázható növekedése. A kamategyenleget rontotta a 2007. évi átlagos jegybanki alapkamat előző évinél 110 bázisponttal magasabb szintje miatti forint kamatráfordítás-növekedés.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 3.9. fejezetét.

4.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	4 000	1 449	-2 551
	1–5 éven belüli lejáratú államkötvények	5 729	5 706	-23
	5 éven túli lejáratú államkötvények	140 984	139 557	-1 427
	Értékpapírok	150 713	146 712	-4 001
	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka miatti követelés	20 600	2 799	-17 801
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	171 313	149 511	-21 802

Az állampapírok állományának 2007-ben bekövetkezett 4 milliárd forintos csökkenését egy amortizálódó (évente ütemezetten törlesztő) államkötvény lejárata okozta.

A deviza-értékpapírok piaci értékeléséhez kapcsolódó kiegyenlítési tartalékának 2007. év végi negatív egyenlege miatti követelés 2,8 milliárd forint volt, amit az MNB tv. 17. § (4) bekezdése alapján 2008. március 31-ig köteles a költségvetés megtéríteni, emiatt az év végi mérlegben költségvetéssel szembeni követelésként kell kimutatni.

2007-ben pénzbevonási nyereség nem képződött, így ezen a jogcímen a központi költségvetéssel szembeni követelések nem csökkentek. (A pénzbevonásból származó nyereséget az MNB-nek az eredményében nem szabad kimutatni, hanem azt az MNB tv. 18. §-a szerint a költségvetés MNB-vel szemben fennálló adósságának csökkentésére kell fordítani.)

4.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSNEK DEVIZÁBAN NYÚJTOTT HITELEK ÉS AZOK FEDEZETI ÜGYLETEI

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	Adósságcsere miatti költségvetéssel szembeni hitelek	81 890	0	-81 890
	Éven túli swapok	20 962	7 583	-13 379
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	102 852	7 583	-95 269

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések 2007-ben 95,3 milliárd forinttal csökkentek. A költségvetés december végén az adósságcsere keretében részére nyújtott, dollárban és jenben denominált devizahiteleit a hozzájuk kapcsolódó currency swapokkal együtt előtörlesztette. Így az adósságcserevel kapcsolatban 1997 óta fennálló összes devizakövetelésünk megszűnt. A fennmaradó 7,6 milliárd forintos állományt az ÁKK-val 2002 júliusa előtt – a devizaadósság deviza- és kamatszerkezetének beállítására – kötött currency swap ügyletek teszik ki.

A központi költségvetéssel kötött fedezeti ügyletek nettó egyenlegüknek megfelelően kerülnek a mérlegben az eszköz- vagy forrásoldalra.

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	– 1 éven belüli	1 629	2 607	978
	– 1–5 éves	52 278	4 589	–47 689
	– 5 éven túli	48 945	387	–48 558
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	102 852	7 583	–95 269

A központi költségvetésnek devizában nyújtott hitelek devizaszerkezete (központi költségvetéssel kötött swapügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
1.	– USD	38 324	0	–38 324
2.	– JPY	43 566	0	–43 566
3.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	81 890	0	–81 890

A központi költségvetéssel kötött éven túli swapok devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
1.	– USD	0	0	0
2.	– EUR devizakör*	138 983	31 848	–107 135
3.	– JPY	0	0	0
4.	Swapkövetelések (1+2+3)	138 983	31 848	–107 135
5.	– USD	62 769	17 492	–45 277
6.	– EUR devizakör*	11 686	6 773	–4 913
7.	– JPY	43 566	0	–43 566
8.	Swapkötelezettségek (5+6+7)	118 021	24 265	–93 756
9.	Nettó swapkövetelés (4–8)	20 962	7 583	–13 379

* Az euro devizakör az EUR-t és az árfolyam-kockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

4.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZABETÉTEI**A központi költségvetés forintbetétei**

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	270 797	196 401	–74 396
	ÁPV Zrt. betéte	9 306	0	–9 306
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	280	351	71
	Egyéb	64	64	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei összesen	280 447	196 816	–83 631

A központi költségvetés devizabetétei

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	Központi költségvetés devizabetétei	92 736	58 130	-34 606
	Államkincstár devizabetétei	0	0	0
	Központi költségvetés nem pénzügyi devizabetétei	0	0	0
	Rövid lejáratú határidős ügyletek	0	0	0
VII.1.	Központi költségvetés betétei	92 736	58 130	-34 606

A központi költségvetés devizabetétei mind éven belüli lejáratúak, állományuk 2006. december 31-hez képest 34,6 milliárd forinttal csökkent 2007-ben.

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
I.1–VI.1.	Nettó forintpozíció	-109 134	-47 305	61 829
II.2–VII.1.	Nettó devizapozíció	10 116	-50 547	-60 663
	Összesen	-99 018	-97 852	1 166

4.7. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	0	0	0
	Felszámolás alatti hitelintézetek refinanszírozási hitelei	1575	1384	-191
	Devizabetét ellenében nyújtott hitel	303	0	-303
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	1878	1384	-494
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-1575	-1384	191
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen	303	0	-303

A hitelintézetekkel szembeni követelések részben olyan kedvezményes hitelek voltak, amelyek az MNB-nek az állami gazdaságpolitika végrehajtásában betöltött korábbi szerepéből eredtek, így nem kapcsolódtak egyetlen jegybanki funkcióhoz sem, ezért a jegybank 2001-től ezek állományának megszüntetésére törekedett. Ennek jegyében a devizabetét-cserés refinanszírozási hitelek 0,3 milliárd forintos állománya 2007 márciusában kikerült az MNB könyveiből.

A hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések 2007. december 31-i egyenlegét egy felszámolás alá került hitelintézettel szembeni 1,4 milliárd forintos követelés teszi ki. A felszámolási eljárás időközben befejeződött, a jogerős végzés kézhezvételének időpontja 2008. január 30.

Az értékpapír fedezete mellett nyújtott egy napos (overnight) hitel lehetőségével a belföldi hitelintézetek döntően a kötelező tartalmegfelelési kötelezettségük teljesítése céljából élnek. A monetáris politikai eszköztárnak ezt az elemét a hitelintézetek 2007 során csak néhány alkalommal (egy-egy napra) használták. Állomány ezen a soron sem 2006. december 31-én, sem 2007. december 31-én nem volt.

A forintHITELEK HÁTRALÉVŐ FUTAMIDŐ SZERINTI LEJÁRATI SZERKEZETE

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	– 1 éven belüli	1 878	1 384	–494
	– 1–5 éves	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
1.	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	1 878	1 384	–494

4.8. A HITELINTÉZETEKKEK SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
I.2–VI.2.	Nettó forintpozíció	–1 634 378	–1 062 380	571 998
II.3–VII.2.	Nettó devizapozíció	–54 881	–1 086	53 795
	Összesen	–1 689 259	–1 063 466	625 793

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek 625,8 milliárd forinttal csökkentek 2007. december 31-re.

A nettó forintpozíción belül a forintbetétek 572 milliárd forintos csökkenése a likviditást lekötő instrumentumok év eleji szerkezeti átrendeződésének a következménye. A hitelintézeti forintbetétek között kimutatott kéthetes lejáratú jegybanki betéteket az egyéb forintkötelezettségek soron szereplő azonos futamidejű MNB-kötvények váltották fel.

A nettó devizapozíció változása a hitelintézeti devizabetétek 53,8 milliárd forintos csökkenésének hatására következett be. Ennek oka egyrészt, hogy a belföldi hitelintézetek 2006. év végén 53,2 milliárd forint értékben helyeztek el rövid lejáratú pénzügyi devizabetétet, ezzel szemben 2007. december 31-re vonatkozóan ilyen lekötés nem történt. Másrészt a belföldi hitelintézetek devizában lekötött nem pénzügyi betéteinek 0,3 milliárd forintos állománya – a 4.7. pontban említett devizabetét ellenében nyújtott hitelek megszűnésével kapcsolatos betétcsere megállapodás alapján – kikerült az MNB-mérlegből.

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK**Állományok forintban**

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	Aranykészlet	12 014	14 136	2 122
	IMF szabad kvóta	26 227	19 391	–6 836
	Devizabetét	267 902	349 889	81 987
	Deviza-értékpapírok	3 688 228	3 608 796	–79 432
	Deviza repoügyletek állománya	87 908	99 392	11 484
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	4 082 279	4 091 604	9 325

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 9,3 milliárd forinttal 4 091,6 milliárd forinttra nőtt.

Állományok euróban

millió euro

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	Aranykészlet	48	56	8
	IMF szabad kvóta	104	77	-27
	Devizabetét	1 062	1 381	319
	Deviza-értékpapírok	14 618	14 244	-374
	Deviza repoügyletek állománya	348	392	44
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	16 180	16 150	-30

A forint hivatalos árfolyama 2006. december 31-én 252,3 forint/euro, 2007. december 31-én 253,35 forint/euro volt.

A devizatartalékok állományát növelte a Magyar Köztársaság által 2007-ben két alkalommal kibocsátott devizakötvényekből befolyt deviza MNB-nél történő konvertálása, a nettó EU-transzferek, valamint a devizatartalék hozama, az állományt csökkentette az árelfogadó módon történő euroeladás (piacra vezetés), valamint a MÁK nem adósságfinanszírozásához kapcsolódó devizakonverziói. A leírt hatások együttes eredményeként az euróban kifejezett devizatartalék alig változott, 2007 végén 16,2 milliárd euro volt.

4.10. EGYÉB DEVIZAKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	272 869	261 523	-11 346
	Visszavásárolt saját kötvények	99 812	72 301	-27 511
	Külföldi fedezeti ügyletek*	55	3 488	3 433
	Egyéb	316	367	51
II.4.	Egyéb devizakövetelések összesen	373 052	337 679	-35 373

* A fedezeti célú határidős ügyletek átértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az MNB által külföldön kibocsátott és később visszavásárolt kötvények állománya lejárat miatt 21 milliárd forinttal, a forint árfolyamának az amerikai dollárral és japán jennel szembeni erősödése miatt 6,5 milliárd forinttal csökkent. Az IMF-kvóta forintban befizetett része döntően a forintnak az SDR-hez viszonyított erősödése miatt csökkent.

4.11. EGYÉB KÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek időszak végi állománya

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	MNB kéthetes forintkötvények	0	550 464	550 464
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	2 295	6 036	3 741
	Egyéb kötelezettségek	823	877	54
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	3 118	557 377	554 259

Az egyéb forintbetétek és -kötelezettségek állománynövekedésének oka nagyrészt a monetáris politikai eszköztár változása. Az irányadó eszközként használt belföldi hitelintézeti kéthetes betéteket 2007. január 9-től kezdve felváltotta a szintén kéthetes futamidejű, MNB-kibocsátású kötvény. Az irányadó kamat szintje változatlanul a mindenkor érvényes jegybanki alapkamat.

Egyéb devizakötelezettségek időszak végi állománya

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	Kötvények	279 989	171 718	-108 271
	Repóval kapcsolatos ügyletek	62 979	51 223	-11 756
	IMF-forintbetétek	272 870	261 524	-11 346
	Külföldi betétek és hitelek	9 778	1 969	-7 809
	Fedezeti ügyletek	56 093	37 077	-19 016
	Egyéb kötelezettségek	5 327	340	-4 987
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	687 036	523 851	-163 185

A külföldön kibocsátott devizakötvények állományának 108,3 milliárd forintos csökkenése döntően az évközi lejáratokból adódott. A fedezeti ügyletek soron a külfölddel kötött éven túli currency swapok nettó követel egyenlege szerepel, melynek állománya lejáratok és az árfolyam változása miatt összesen 19 milliárd forinttal csökkent.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	478 825	361 766	-117 059
	- 1–5 éves	143 155	97 961	-45 194
	- 5 éven túli	65 056	64 124	-932
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	687 036	523 851	-163 185

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
1.	- USD	39 352	35 230	-4 122
2.	- EUR-devizakör*	77 057	65 572	-11 485
3.	- JPY	241 664	126 306	-115 358
4.	- Egyéb	272 870	259 666	-13 204
5.	Egyéb devizakötelezettségek	630 943	486 774	-144 169

* Az euro devizakör az EUR-t és az árfolyam-kockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

Külfölddel kötött fedezeti ügyletek devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
1.	– USD	123 256	52 014	–71 242
2.	– EUR-devizakör*	15 190	10 293	–4 897
3.	– JPY	201 387	99 086	–102 301
4.	Fedezeti ügyletekből eredő követelések (1+2+3)	339 833	161 393	–178 440
5.	– USD	60 899	0	–60 899
6.	– EUR-devizakör*	331 806	195 421	–136 385
7.	– JPY	3 221	3 049	–172
8.	Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettségek (5+6+7)	395 926	198 470	–197 456
9.	Nettó fedezeti kötelezettség (8–4)	56 093	37 077	–19 016

* Az euro devizakör az EUR-t és az árfolyam-kockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

4.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (18,9 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (6,1 milliárd forint külföldi és 11,1 milliárd forint belföldi befektetés) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport						Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások mindösszesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök			Beruházások	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok	Berendezések	Bankjegy és érme gyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása							
2006. 12. 31.	7 894	240	7 237	7 800	211	5 683	29 065
Üzembe helyezés/Beszerzés	1 115	323	448	1 008	14	3 372	6 280
Egyéb növekedés	0	0	0	5	0	0	5
Selejt	-398	0	0	-253	0	0	-651
Eladás	0	0	0	-1	0	0	-1
Térítés nélküli eszközátadás	0	0	0	-385	0	0	-385
Egyéb csökkenés	-1 117	0	-3	-41	0	-1	-1 162
2007. 12. 31.	7 494	563	7 682	8 133	225	9 054	33 151
Értékcsökkenés részletezése							
2006. 12. 31.	6 123	0	2 075	5 953	0	0	14 151
Terv szerinti écs. leírás	1 051	0	213	1 075	0	0	2 339
Terven felüli écs. leírás	0	0	0	0	0	0	0
Káresemény miatti écs. leírás	0	0	0	0	0	0	0
Átsorolás miatti növekmény	0	0	0	1	0	0	1
Állományból történő kivezetés	-399	0	0	-627	0	0	-1 026
Átsorolás miatti csökkenés	-1 150	0	-1	-39	0	0	-1 190
2007. 12. 31.	5 625	0	2 287	6 363	0	0	14 275
Nettó érték							
2006. 12. 31.	1 771	240	5 162	1 847	211	5 683	14 914
2007. 12. 31.	1 869	563	5 395	1 770	225	9 054	18 876
Változás	98	323	233	-77	14	3 371	3 962

Külföldi befektetések és azok osztalékai

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	2006	2007
BIS (millió forint, millió SDR, millió svájci frank)	1,43	1,43	5004 10 13	4766 10 13	686	604
Európai Központi Bank (millió forint, ezer euro)	1,39	1,31	1364 5408	1343 5299	0	0
SWIFT (millió forint, ezer euro)	0,02	0,02	2 9	2 9	0	0
Befektetések összesen (millió forint)			6370	6111	686	604

* Az adott évben pénzügyileg kapott osztalék.

2004. május 1-jén a Magyar Köztársaság csatlakozott az Európai Unióhoz, aminek következtében az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 27 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált.

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2007. január 1. után (2007. december 31-i állapot)

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési
	ezer euro		kulcs (%)
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	142 334	142 334	2,4708
Deutsche Bundesbank	1 182 149	1 182 149	20,5211
Bank of Greece	104 660	104 660	1,8168
Banco de España	434 918	434 918	7,5498
Banque de France	828 814	828 814	14,3875
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	51 183	51 183	0,8885
Banca d'Italia	721 792	721 792	12,5297
Banque centrale du Luxembourg	9 073	9 073	0,1575
De Nederlandsche Bank	224 302	224 302	3,8937
Österreichische Nationalbank	116 129	116 129	2,0159
Banco de Portugal	98 720	98 720	1,7137
Banka Slovenije	18 400	18 400	0,3194
Suomen Pankki-Finlands Bank	71 709	71 709	1,2448
Euroövezetbeli NKB-k összesen	4 004 183	4 004 183	69,5092
Danmarks Nationalbank	87 205	6 104	1,5138
Sveriges Riksbank	134 298	9 401	2,3313
Bank of England	802 672	56 187	13,9337
Česká národní banka	79 958	5 597	1,3880
Eesti Pank	9 810	687	0,1703
Central Bank of Cyprus	7 195	504	0,1249
Latvijas Banka	16 205	1 134	0,2813
Lietuvos bankas	24 068	1 685	0,4178
Magyar Nemzeti Bank	75 701	5 299	1,3141
Central Bank of Malta / Bank Centrali ta' Malta	3 583	251	0,0622
Narodowy Bank Polski	280 820	19 657	4,8748
Národná banka Slovenska	38 971	2 728	0,6765
Bulgarian National Bank	50 884	3 562	0,8833
Banca Națională a României	145 099	10 157	2,5188
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	1 756 469	122 953	30,4908
Összes NKB	5 760 652	4 127 136	100,0000

Az MNB mérlegének „III. Banküzemi eszközök” során, a „Befektetett eszközök” között az MNB EKB-részesedése is szerepel. A részesedés arányát és annak öt évente történő újraszámítását az EKB Alapokmány 29. szakaszának 3. bekezdése határozza meg. Az alkalmazott számítási módszer szerint az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján Magyarország részesedése az EKB-ban csatlakozásakor 1,3884% volt. Bulgária és Románia 2007. január 1-jei európai uniós csatlakozásával a bolgár és román jegybank is tulajdoni részesedést szerzett az EKB-ban. Ennek eredményeként 2007. január 1-jétől az EKB jegyzett tőkéje 5760,7 millió euróra nőtt, amin belül az MNB részesedése 1,3141%-ra, azaz 75 701 ezer euróra csökkent. 2008. január 1-jén újabb csatlakozás nem történt, így az EKB jegyzett tőkéje nem változott, csak a befizetett tőke összege növekedett Ciprus és Málta euroövezethez történő csatlakozásával.

Mivel Magyarország nem vezette még be az eurót, az Alapokmány 48. szakasza szerinti átmeneti rendelkezések alapján részesedésének 7%-át, összesen 5,3 millió eurót, azaz 1,3 milliárd forintot kellett az EKB tőkéjére befizetnie.

A Magyar Nemzeti Bank 2004. július 1-jén tagsági részesedést vállalt a londoni székhelyű és brit társasági jog alapján alapított CEBS Secreteriat Ltd-ben, amely alapító okirata alapján az Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European

Banking Supervisors) részére adminisztratív szolgáltatásokat hivatott nyújtani. A tagok a működési költségek hozzájárulására az éves pénzügyi terv alapján, meghatározott kvótájuknak megfelelő hozzájárulást fizetnek évente. A tagsági részesedés nem igényelt befektetést, értéke mindössze 1 angol font, ezért könyveinkben a befektetések között nem szerepeltetjük.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	2006	2007
Pénzjegynyomda Zrt.	100,0	100,0	8 927	8 927	500	800
MNB Üdültetési és Jóléti Szolg. Kft.	100,0	100,0	602	602	0	0
Magyar Pénzverő Zrt.	100,0	100,0	575	575	194	270
KELER Zrt.	53,3	53,3	643	643	1 120	983
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	7,3	7,3	46	46	153	160
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	6,9	6,9	321	321	164	167
Befektetések összesen:			11 114	11 114	2 131	2 380

* Az adott évben pénzügyileg kapott osztalék.

Belföldi befektetések főbb mutatószámai (előzetes adatok)

millió forint

Gazdasági társaság neve	Saját tőke	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény	Adózott eredmény
	2007. 12. 31.	2007. 12. 31.	2007. 12. 31.	2006	2007
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	9 386	8 927	459	836	796
MNB Üdültetési és Jóléti Szolgáltató Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	748	602	146	-29	-19
Magyar Pénzverő Zrt. 1089 Budapest, Könyves Kálmán krt. 38.	1 398	575	823	270	316
KELER Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	15 144	4 500	10 644	2 048	2 323
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	5 572	2 496	3 076	2 251	2 146
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1052 Budapest, Deák Ferenc u. 5.	7 979	541	7 438	2 400	2 586

millió forint

Gazdasági társaság neve	Értékesítés nettó árbevétele		Pénzügyi tevékenység bevételei		Egyéb bevételek		Rendkívüli bevételek	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	7948	7884	97	175	128	127	0	2
MNB Üdültetési és Jóléti Szolgáltató Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	4	3	10	11	0	0	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1089 Budapest, Könyves Kálmán krt. 38.	3630	4427	52	93	9	5	0	2
KELER Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	n.a.	n.a.	6152	7107	12	31	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	n.a.	n.a.	5012	4832	512	723	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1052 Budapest, Deák Ferenc u. 5.	3294*	3916*	680	1066	276	31	106	0

n. a.: Nem értelmezhető a bevétel kategória.

* Tőzsdei tevékenységből származó bevétel.

fő

Gazdasági társaság neve	Átlagos állományi létszám	
	2006. 12. 31.	2007. 12. 31.
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	463	458
MNB Üdültetési és Jóléti Szolgáltató Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1089 Budapest, Könyves Kálmán krt. 38.	70	70
KELER Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	105	115
GIRO Elszámlásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	128	128
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1052 Budapest, Deák Ferenc u. 5.	66	63

Az MNB követelése és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
Pénzjegynyomda Zrt.	0	98
MNB Üdültetési és Jóléti Szolg. Kft.	0	0
Magyar Pénzverő Zrt.	477	0
KELER Zrt.	0	1
GIRO Elszámlásforgalmi Zrt.	0	1
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	2
Összesen	477	102

A táblázatban szereplő kötelezettségek rövid lejáratúak.

A **Pénzjegynyomda Zrt.** a bankjegyek mellett okmányokat, zárjegyet, értékpapírokat állít elő, elsősorban intézményi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések a forintbankjegyek biztonságos gyártását 2012–14-ig lehetővé teszik. Hosszabb távon az euro bevezetésével a forintbankjegygyártás meg fog szűnni, és az MNB döntése szerint a pénzjegynyomda eurobankjegyeket nem fog gyártani, ebből adódóan az MNB potenciális veszteséget realizálhat, amelynek várható mértéke nem számszerűsíthető, ezért az MNB értékvesztést nem képzett.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** az MNB megrendelése alapján forgalmi pénzérmekeket és emlékérméket gyárt, a szabad kapacitások erejéig a nemzetközi piacon bémunkát vállal, valamint saját érmeprogram keretében törvényes fizetőeszköznek nem minősülő nemesfém érmekeket is előállít. Emellett a jegybank által kibocsátott törvényes fizetőeszköznek minősülő emlékérmék bel- és külföldi értékesítését végzi. Ez utóbbi tevékenység felülvizsgálata részeként 2007 második felében a Magyar Pénzverő Zrt. mint a továbbértékesítést végző szervezet megvásárolta a Magyar Nemzeti Bank korábban kibocsátott emlékérmékből, illetve kapcsolódó numizmatikai értékekből álló állományát. A szorosabb és egyúttal hatékonyabb közvetlen tulajdonosi kontroll érdekében az MNB 2007 decemberében megszüntette a Magyar Pénzverő Zrt. felügyelőbizottságát. A Magyar Pénzverő Zrt. 2008 során az MNB Logisztikai Központjába települ át.

Az **MNB Üdültetési és Jóléti Szolgáltató Kft.-t** (Bankjóléti Kft.) a bank szociális és jóléti feladatok ellátására hozta létre. A kft. az MNB-től apportálással tulajdonba vett üdülőket és sportlétesítményeket kezelte. Az MNB vezetése a társaság végelszámolással történő megszüntetéséről döntött 2002-ben, amely eljárás jelenleg is folyamatban van.

A **Központi Elszámlóház és Értéktár (KELER) Zrt.** 2007. április 25-i közgyűlésén a tulajdonosok részéről döntés született a KELER Zrt. központi szerződő fél (központi garanciavállalási) funkciójának szervezeti leválasztásáról. A döntést az Európai Központi Bank ajánlása mentén az indokolta, hogy a központi értéktár működését mentesítsék a központi szerződő fél funkcióból származó kockázatoktól. A központi szerződő fél a rendszertagok nem teljesítése esetén akár saját tőkéjével is ga-

ranciát vállal a teljesítésért, amely így extrém piaci helyzetben a központi értéktár működését is veszélyeztetheti. A funkcionális szétválasztás jogszabályi feltételei biztosítottak, így a döntés értelmében a szétválasztással kapcsolatos munka folyamatban van. A szétválasztásnak a vonatkozó jogszabályi előírások alapján 2008. december 31-ig kell megtörténnie.

4.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Mérleg-sor	Megnevezés	2006. 12. 31.	Évközi változások			2007. 12. 31.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés (+)	Felhasználás/ visszaírás (-)	Képzésből és felhasználás/ visszaírásból évközi árfolyamhatás	Értékvesztés/ céltartalék összege (3+4+5)
1	2	3	4	5	6	7
I/2-ből	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	1575	0	-191	0	1384
II/3-ből	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	0	0	0	0	0
II/4-ből	Egyéb devizakövetelések	0	0	0	0	0
III-ből	Befektetett eszközök	0	0	0	0	0
III-ből	Egyéb eszközök	24	0	-1	0	23
VIII.	Kötelezettségek	57	1892	-209	0	1740
	– határidős ügyletek	57	585	-209	0	433
	– kötvénykölcsönzés	0	1307	0	0	1307
	Összesen	1656	1892	-401	0	3147

A céltartalék és értékvesztés állománya 2007-ben 1491 millió forinttal növekedett.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelésekre korábban elszámolt értékvesztésekből 2007-ben 191 millió forint került visszaírásra, mivel az év során két felszámolás alatt lévő hitelintézettel szemben a felszámolási eljárás befejeződött, a hitelintézetek megszüntetésre kerültek. Az egyikkel szembeni követelés behajthatatlanná vált, így az értékvesztés visszaírása az egyéb ráfordítások között elszámolt hitelezési veszteséget kompenzálta (lásd 4.22. pont). A 2007. december 31-én fennálló 1,4 milliárd forintos állomány teljes egészében egy felszámolás alá került hitelintézettel szembeni követelésre képzett 100%-os értékvesztés. Ezen felszámolási eljárás időközben szintén befejeződött, a jogerős végzés kézhezvételének időpontja 2008. január 30. Várhatóan a követelés 2,9216%-a kerül kifizetésre.

A kötelezettségek soron található egyéb célú határidős ügyletek negatív piaci értéke miatt képzett céltartalék 2006. év végéhez képest 376 millió forinttal növekedett. Az MNB kötvénykölcsönzési tevékenységével kapcsolatban 1307 millió forint összegű céltartalékképzés vált szükségessé az év végén. Az értékpapír-kölcsönzési szerződés szerint a kapott fedezet értékpapírokba való – ügynökök általi – befektetéséből származó esetleges vesztesége teljes egészében az MNB-t terheli. Erre a veszteségre mint jövőbeni kötelezettségre – az óvatosság elvéből adódóan – céltartalékot kellett képezni.

4.14. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg-sor	Megnevezés	2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	49 595	49 857	262
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka*	0	0	0
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	49 595	49 857	262

* 2007. év végén a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának 2,8 milliárd forintos negatív egyenlege volt, amit a központi költségvetés 2008. március 31-ig köteles megtéríteni, ezért 2007. december 31-én ez az egyenleg nem a kiegyenlítési tartalék soron, hanem a „Központi költségvetéssel szembeni követelések” soron szerepel. (Ugyanezen okból szerepelt a 2006. év végi negatív egyenleg is az említett soron.)

A forint euróhoz viszonyított hivatalos árfolyama 2007-ben stabilabban alakult, év végén 1,05 forinttal volt gyengébb az előző év végénél. Az átlagos bekerülési árfolyam 1,03 forinttal 250,1 forint/euróra emelkedett, így a devizatételek piaci és bekerülési árfolyamon számított értékének különbözetéből adódó forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék 0,3 milliárd forinttal 49,9 milliárd forintra emelkedett.

A forint éves árfolyamváltozásának mértéke

forint/euro

Dátum	MNB hivatalos devizaközép-árfolyam	Átlagos bekerülési árfolyam
2006. 12. 31.	252,30	249,07
2007. 12. 31.	253,35	250,10
Éves átértékelődés*		
2006-ban	+0,2%	
2007-ben	-0,4%	

* Magyarázat: + felértékelődés / – leértékelődés.

4.15. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	Bankügyletek miatt	81 008	80 851	-157
	Belső gazdálkodás miatt	107	103	-4
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	81 115	80 954	-161
	Bankügyletek miatt	28 864	22 659	-6 205
	Belső gazdálkodás miatt	159	325	166
X.	Passzív időbeli elhatárolások	29 023	22 984	-6 039

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban kamat- és kamatjellegű bevételek és ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.16. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2006. 12. 31.	Évközi változás	2007. 12. 31.
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék	16 936	14 571	31 507
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	49 595	262	49 857
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	0	0	0
XI.6.	Mérleg szerinti eredmény	14 571	-31 153	-16 582
XI.	Saját tőke	91 102	-16 320	74 782

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az MNB tv. szerint az MNB osztalékfizetéséről a részvényes határoz. A részvényes döntése alapján az MNB 2007. évi eredménytartalékából osztalékot nem fizet.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.14. pontot.

4.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti célú határidős ügyletekből származó kötelezettségek a kapcsolódó követelésekkel

millió forint

Sor-szám	Megnevezés	2006. 12. 31.		2007. 12. 31.		
		Követelés	Kötelezettség	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	434 377	434 377	366 855	366 855	5 898
2.	CDS-ügyletek	0	0	2 533	2 533	12
3.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2)	434 377	434 377	369 388	369 388	5 910

Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek.

A kamatswapügyletek között a jegybanknak az ÁKK-val kötött ügyletei is szerepelnek, amelyek a devizaadósság kamatkockázatának csökkentésére szolgálnak, és ezeket az MNB a tőkepiacon ellenügylettel fedezi.

A CDS-ügyletek (Credit Default Swap, hitel-nem-fizetési swap) között egy értékpapír hitelkockázatának csökkentése érdekében kötött, 2009-ben lejáró ügylet szerepel.

Egyéb célú határidős ügyletekből származó kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Piaci érték
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
1.	Opciós ügyletek	0	7489	-38
2.	Futures ügyletek	0	2325	28
3.	Egyéb célú határidős ügyletek összesen (1+2)	0	9814	-10

Opciós ügyletek bontása

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Piaci érték	
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.
1.	Vásárolt vételi opció	0	0
2.	Vásárolt eladási opció	0	7
3.	Eladott vételi opció	0	-44
4.	Eladott eladási opció	0	-1
5.	Opciós ügyletek összesen (1+2+3+4)	0	-38

A határidős ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sor-szám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	– 1 éven belüli	1 985	51 983	49 998
	– 1–5 év	284 336	199 126	–85 210
	– 5 éven túli	148 056	118 279	–29 777
1.	Fedezeti ügyletek	434 377	369 388	–64 989
	– 1 éven belüli	0	9 814	9 814
	– 1–5 év	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
2.	Egyéb célú határidős műveletek	0	9 814	9 814
3.	Összesen (1+2)	434 377	379 202	–55 175

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Sor-szám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
1.	MNB kéthetes kötvénykibocsátásból származó kötelezettség	0	382 764	382 764
2.	Garanciák	10 739	1 934	–8 805
3.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	3 082	2	–3 080
4.	Összesen	13 821	384 700	370 879

Az MNB kéthetes kötvénykibocsátásból származó kötelezettségei rövid (általában egynapos) átmeneti időre kerülnek a mérleg alatt kimutatásra. A 2007. december 29-i jegyzéskor beérkezett ajánlatok 382,8 milliárd forintos összege szerepelt ezen a soron év végén, amelyet teljes egészében 2008. január 2-án, a kibocsátás napján már az egyéb forintkötelezettségek között mutattunk ki.

A garanciák sor olyan export-import garanciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés vagy állami garancia kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. 2007-ben 5 garancia került kivezetésre 8,8 milliárd forint értékben.

Az egyéb mérleg alatti kötelezettségek csökkenését szinte teljes egészében (3079 millió forint) az MNB által az orosz állam-adósság lebontása miatt kibocsátott importakkreditívek 2007. év végére történő lezárulása okozta.

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sor-szám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
	– 1 éven belüli	13 792	384 674	370 882
	– 1–5 év	29	26	–3
	– 5 éven túli	0	0	0
1.	Egyéb kötelezettségek összesen	13 821	384 700	370 879

Értékpapír-ügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Sor-szám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2006. 12. 31.	2007. 12. 31.	
1.	Kölcsönadott értékpapírok névértéke	879 298	757 793	-121 505
2.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó befektetés névértéke	795 626	753 367	-42 259
3.	Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	85 355	100 601	15 246
4.	Passzív repo keretében eladott értékpapírok névértéke	63 075	50 670	-12 405

4.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2006	2007	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)-(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	-12 039	-16 988	-4 949
(I.2.+II.3.)-(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-116 010	-55 495	60 515
(I.3.+II.1.+II.4.)-(X.3.+XI.3.)	Egyéb	127 628	75 682	-51 946
	Nettó kamateredmény	-421	3 199	3 620
	Forintértékpapírok	9	10	1
	Határidős ügyletek*	-13 733	-1 892	11 841
	Egyéb	-1 057	-996	61
(I.4.+II.5.)-(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-14 781	-2 878	11 903
(I.+II.)-(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-15 202	321	15 523

* A fedezeti és egyéb célú határidős ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2007-ben a nettó kamat és kamatjellegű eredmény 0,3 milliárd forint nyereség volt, ami a 2006. évi 15,2 milliárd forintos veszteséghez képest 15,5 milliárd forint eredményjavulást jelent.

A nettó kamateredmény az előző évhez képest 3,6 milliárd forinttal javult. Az eredményt javította:

- a devizatartalékok után kapott, a 2006. évinél 18,8 milliárd forinttal több kamatbevétel, valamint
- az MNB által kibocsátott devizakötvények kamatráfordításainak 4,4 milliárd forintos csökkenése.

Az eredményt rontotta:

- a központi költségvetés forintbetétei után fizetett, az előző évinél 5,2 milliárd forinttal magasabb kamatráfordítás, illetve
- a belföldi hitelintézetek által elhelyezett betétek és az MNB által kibocsátott kéthetes forintkötvények utáni kamatráfordítás 14,5 milliárd forintos növekedése.

A nettó kamatjellegű eredmény 11,9 milliárd forinttal javult. A központi költségvetés a még fennálló devizahiteleit és az azokhoz kapcsolódó currency swapokat piaci értéken előtörlesztette, amely 6,5 milliárd forint kamatjellegű nyereséget eredményezett. A nettó kamatjellegű eredmény ezenkívül tartalmazza még a határidős ügyletek devizaárfolyam-változásához nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak egyenlegét, valamint a bekerülési értéken nyilvántartott értékpapírok beszerzési értéke és névértéke közötti különbözetének tárgyidőszakra jutó időarányos összegét.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2006	2007	Változás
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	1 261	2 298	1 037
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	16 706	6 805	-9 901
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	-15 445	-4 507	10 938

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség a deviza- és forintértékpapírok értékesítéséből és lejáratából származó realizált nyereségeket és veszteségeket tartalmazza.

2007-ben a pénzügyi műveletek realizált eredménye soron 10,9 milliárd forint veszteségcsökkenés tapasztalható 2006-hoz képest, melynek háttérében az értékpapírok lejáratakor és eladásakor realizált kisebb veszteség áll.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú határidős ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2006	2007	Változás
1.	– currency swapok kamatbevétele	39 039	24 725	-14 314
2.	– éven túli lejáratú kamatswapok bevétel jellegű kamatkülönbözete	5 327	2 855	-2 472
3.	– fedezeti FX-swapok kamatbevétele	1 402	1 393	-9
4.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamnyeresége	633	6 495	5 862
5.	– egyéb célú ügyletek kamatbevétele	642	554	-88
6.	Határidős ügyletekből származó bevételek (1+2+3+4+5)	47 043	36 022	-11 021
7.	– currency swapok kamatráfordítása	47 070	30 584	-16 486
8.	– éven túli lejáratú kamatswapok ráfordítás jellegű kamatkülönbözete	3 804	1 983	-1 821
9.	– fedezeti FX-swapok kamatráfordítása	8 926	4 544	-4 382
10.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamvesztesége	199	0	-199
11.	– egyéb célú ügyletek kamatráfordítása	777	803	26
12.	Határidős ügyletekből származó ráfordítások (7+8+9+10+11)	60 776	37 914	-22 862
13.	– currency swapok kamateredménye (1–7)	-8 031	-5 859	2 172
14.	– éven túli lejáratú kamatswapok kamateredménye (2–8)	1 523	872	-651
15.	– fedezeti FX-swapok kamateredménye (3–9)	-7 524	-3 151	4 373
16.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamnyeresége (4–10)	434	6 495	6 061
17.	– egyéb célú ügyletek kamateredménye (5–11)	-135	-249	-114
18.	Határidős ügyletek nettó eredménye (6–12)	-13 733	-1 892	11 841

Az MNB a külföldön kibocsátott kötvényeiből eredő árfolyam- és kamatkockázatot currency swapok (és egyéb határidős ügyletek) kötésével fedezte.

Az 1997-es adósságcsere során az MNB a költségvetés forinthiteleinek nagy részét devizahitelekre váltotta úgy, hogy a kibocsátott kötvényekkel megegyező feltételekkel ellentétes ügyletet kötött a költségvetéssel. Az MNB az ÁKK-val megkötötte a kötvényekhez kapcsolódó currency swapok többségét is, közel azonos feltételekkel. A currency swapokból származó bevételek és ráfordítások bruttó módon szerepelnek az eredménykimutatásban. Azon swapok esetében, amelyek mind külföld felé, mind az ÁKK-val szemben fennállnak, a bevétel, illetve a ráfordítás többszörösen szerepel a kamatjellegű eredményben. 2007. december 29-én a központi költségvetés előtörlesztette az adósságcsere során kapott devizahitelek és kapcsolódó swapok még fennálló teljes állományát. A piaci áron történt előtörlesztésből 6,5 milliárd forint kamatjellegű nyereség származott (táblázat 4. sor: fedezeti határidős ügyletek árfolyamnyeresége). A currency swapok nettó eredményhatása a tárgyévben 5,9 milliárd forint veszteség volt, mely 2006-hoz képest 2,2 milliárd forinttal csökkent néhány külfölddel kötött fedezeti célú határidős ügylet lejáratára miatt.

4.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2006	2007
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	66 378	9 012
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	-56 370	262
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	10 008	9 274

* Eredménykimutatás sora: III.-XII.

** A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4 mérlegsor).

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 9,3 milliárd forint nyereség volt. Ebből a bank az értékesítések miatt 9 milliárd forint nyereséget realizált, míg a forint kiegyenlítési tartalék változása (nem realizált árfolyam-eredmény) 0,3 milliárd forint volt 2007-ben.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 4.14. pontot.

4.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2006	2007	Változás
	Bankjeggyártási költség	5825	4743	-1082
	Forgalmi érmeverés költsége	2183	4038	1855
	Emlékérme verési költsége	640	266	-374
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	8648	9047	399

2007-ben a bankjegy- és érmegyártás költsége 9 milliárd forint volt, az előző évhez képest 0,4 milliárd forinttal emelkedett. A költségnövekedés a forgalmi érmeverés költségeinek emelkedéséből származott, részben a legyártott érmék darabszámának, részben a 100 forintos érme gyártási egységköltségének növekedése miatt.

4.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2006	2007	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	1098	981	-117
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	4264	4201	-63
V.	Egyéb bevételek	5362	5182	-180
XV.1.	Jutalékráfordítások	568	511	-57
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3307	1119	-2188
XV.	Egyéb ráfordítások	3875	1630	-2245
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	1487	3552	2065

A jutalékból származó eredmény a 2006. évi adatokhoz viszonyítva kismértékben csökkent.

2007. évi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a 4.22. pont részletezi.

4.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2006	2007	Változás
1.	Részesedések osztaléka	2817	2984	167
2.	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	900	1213	313
3.	Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti bevétel	545	0	-545
4.	Hitelezési veszteségre befolyt összeg	0	4	4
5.	Egyéb bevétel	2	0	-2
6.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek (1+2+3+4+5)	4264	4201	-63
7.	Hitelezési veszteség	0	174	174
8.	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	841	635	-206
9.	Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti ráfordítás	652	0	-652
10.	Végleges pénztadás	288	277	-11
11.	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	1078	6	-1072
12.	Egyéb ráfordítás	448	27	-421
13.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások (7+8+9+10+11+12)	3307	1119	-2188
14.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény (6-13)	957	3082	2125

A 2007. évi jutaléktól eltérő egyéb eredmény elemei a következők:

- A befektetések után kapott osztalékbevételek 2006-hoz képest 0,2 milliárd forinttal nőttek (részletesebben lásd a 4.12. fejezetet).
- Az érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevételnövekedés nagyrészt a Magyar Pénzverőnek történő 2007. novemberi érmeátadásból származott. Ennek keretében emlékérmék, emlékbankjegyek, forgalomból kivont érmék és próbaveretek átadása történt. Az érmeátadás összességében 0,5 milliárd forinttal növelte az érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó nettó eredményt.
- A hitelezési veszteség soron egy olyan hitelintézettel szembeni követelés veszteségként való leírása szerepel, amelynek felszámolása 2007-ben befejeződött. A veszteségre a korábban elszámolt értékvesztés fedezetet nyújtott.
- A végleges pénztadás nagyrészt nemzetközi és hazai szervezetek, valamint alapítványok támogatását tartalmazza.

4.23. A BANKÜZEMI BEVÉTELEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2006	2007	Változás
	Exportértékesítés árbevétele	3	20	17
	Eszköz- és készletértékesítés bevétele	49	77	28
	Közvetített szolgáltatás bevétele	53	41	-12
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	49	26	-23
	Egyéb bevételek	153	109	-44
	Rendkívüli bevételek	12	2	-10
VIII.	Banküzem bevételei	319	275	-44
	Anyagjellegű ráfordítások	4 025	3 969	-56
	Személyi jellegű ráfordítások	8 562	8 464	-98
	Értécsökkenési leírás	2 403	2 307	-96
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-196	-164	32
	Banküzem működési költségei	14 794	14 576	-218
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	91	97	6
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordításai	45	23	-22
	Eredményt terhelő adók	1	1	0
	Banküzem működési ráfordításai összesen	137	121	-16
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai	14 931	14 697	-234

A banküzem 2007. évi működési költségei és ráfordításai (14,7 milliárd forint) a 2006. évi költségshoz képest 0,2 milliárd forinttal (1,6%-kal) csökkentek.

A személyi jellegű ráfordítások 98 millió forinttal csökkentek, döntően a szervezeti átalakítás következtében a vezetői munkakörök számának csökkenése és az alacsonyabb átlaglétszám miatt.

Emellett a 2007. évi anyagjellegű ráfordítások 56 millió forinttal alacsonyabbak az előző évinél, ami több ellentétes irányú hatás eredménye. Az előző évhez képest költségnövekedést eredményezett a hatékonyabb és intenzívebb külső kommunikációs stratégia megvalósítása, a bankjegyfeldolgozó gépek karbantartásának külső szolgáltató általi ellátása és az elmúlt évek IT-fejlesztései (a középtávú IT-stratégiában rögzített alapelvek mentén megkezdett intézkedések, valamint a számítástechnikai rendszerek üzemeltetéséhez igénybe vett új, illetve kibővült tartalmú szoftvertámogatási és tanácsadói szolgáltatásokhoz kapcsolódóan). A költségnövekedést a hírszolgálati díjak, az ingatlan-fenntartási költségek (a két vidéki kirendeltség megszűnésével összefüggésben), a kiküldetési költségek (az utak számának csökkenése következtében) és az adatvásárlások (néhány felmérés elmaradt, illetve jövő évre átütemezésre került) alacsonyabb felmerülése ellensúlyozta.

2007-ben a beruházások volumene az előző évvel közel azonos nagyságú, ennek ellenére 96 millió forinttal csökkent az értécsökkenési leírás, aminek oka a még üzembe nem helyezett Logisztikai Központ beruházásokon belüli magasabb aránya.

4.24. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA ÉS A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Létszám- és bér adatok

millió forint

Megnevezés	2006	2007	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltése	4952	4745	-4
Egyéb bérköltés*	348	398	14
Kifizetett bérköltés	5300	5143	-3
Személyi jellegű egyéb kifizetés	1252	1342	7
Járulékok	2010	1979	-2
Személyi jellegű ráfordítás összesen	8562	8464	-1

* Egyéb bérköltés tartalmazza: a felmentési illetményre, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2006	2007	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	773	715	-8

A vezető tisztségviselők javadalmazása

millió forint

Testület	Tiszteletdíj
Monetáris Tanács*	277
Felügyelőbizottság	50

* Tartalmazza a tanács, MNB tv. 49. § (3) c) MNB-vel munkaviszonyban álló külső tagjainak keresetét.

A vezető tisztségviselők hitelei

A vezető tisztségviselőknek (vezetői bizottsági, felügyelőbizottsági tagoknak) 2007. december 31-én nincs hiteltartozásuk. A 2006. december 31-én fennálló vezető tisztségviselői, 1,6 millió forintos hitel 2007. június 1-jén visszafizetésre került.

Az MNB korábbi vezető tisztségviselőivel szemben nyugdíjfizetési kötelezettség nincs.

Budapest, 2008. április 3.

Simor András
A Magyar Nemzeti Bank elnöke

Éves jelentés
A Magyar Nemzeti Bank 2007. évről szóló üzleti jelentése
és éves beszámolója

Nyomda: D-Plus
H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19–21.

